

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ»**

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

Допустити до захисту
В.о. зав. каф. _____ проф. Янків М.Д.
« ____ » лютого 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**Удосконалення управління інвестиційною
діяльністю в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-
Захід» Стрийського району Львівської області**

Студентки 2 курсу, групи ММОА-21
спеціальності 073 «Менеджмент (Менеджмент організацій і
адміністрування)»

Кушинської Марти Василівни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник: _____
(підпис)

кандидат економічних наук, -
(науковий ступінь, вчене звання)
Думич Наталія Богданівна
(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Рецензент: _____
(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання)
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Львів - 2025

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

на магістерську роботу

**Удосконалення управління інвестиційною
діяльністю в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-
Захід» Стрийського району Львівської області**

Студентки **Кушинської М. В.** групи ММОА-21
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **Думич Н. Б.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Консультанти _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

В.о. завідувача кафедри _____ **Янків М.Д.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» грудня 2024 року

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра _____ менеджменту та міжнародного бізнесу

Ступінь _____ магістр

Галузь знань _____ 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність _____ 073 «Менеджмент (Менеджмент організацій і адміністрування)»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу

Янків М.Д.

«___» лютого 2024 року

З А В Д А Н Н Я СТУДЕНТЦІ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Кушинській Марті Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: **Удосконалення управління інвестиційною діяльністю в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід» Стрийського району Львівської області**

Керівник роботи: **Думич Наталія Богданівна**

кандидат економічних наук, -

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по інституту від **21 лютого 2024 року №28**

2. Строк подання студентом роботи **10 січня 2025 року**

3. Вихідні дані до роботи **Нормативно-правові акти та закони**

України, наукові публікації за темою дослідження, статистичні дані

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) **Вступ. Теоретичний розділ – методологічні основи дослідження. Практичний розділ – розрахунково-аналітичні**

матеріали. Прогнозний розділ. Висновки. Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис. 1.1 – 1.9, табл. 1.1-1.2 – теоретичні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Рис. 2.1 – 2.3 і табл. 2.1. – 2.10 – аналіз управління інвестиційною діяльністю підприємства

Рис. 3.1 – 3.11 і табл. 3.1. – вдосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
	<i>Консультанти відсутні</i>		

7. Дата видачі завдання: 19 лютого 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Збір та опрацювання літературних джерел</i>	<i>лютий- березень 2024 р.</i>	<i>Остаточне затвердже -ння плану</i>
2.	<i>Написання першого розділу роботи</i>	<i>липень- серпень 2024р.</i>	<i>роботи</i>
3.	<i>Написання другого розділу роботи</i>	<i>вересень- жовтень 2024 р.</i>	
4.	<i>Проходження переддипломної практики</i>	<i>грудень 2024 р.</i>	
5.	<i>Написання рекомендаційної частини роботи</i>	<i>Січень 2025 р.</i>	<i>Попередній захист на кафедрі</i>

Студент Кушинська М. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Думич Н. Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кушинська М. В. Удосконалення управління інвестиційною діяльністю в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід» Стрийського району Львівської області. Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня магістр спеціальності «Менеджмент (менеджмент організацій та адміністрування)». Львів, 2025.

Обсяг роботи становить 124 сторінок, включаючи 13 таблиць, 23 рисунків.

Розглянуто теоретичні та методичні основи щодо змісту та основ управління інвестиційною діяльністю підприємства; розглянуто систему управління інвестиційною діяльністю; описано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства; зроблено аналіз використання сучасних управлінських технологій на підприємстві та розроблено рекомендації щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства. На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та внесено пропозиції.

Ключові слова: менеджмент, технологій, управлінські технології, методика, характеристику підприємства, сучасні управлінські технології, організація.

ANNOTATION

Marta Kushynska. Improving the management of investment activities in the Limited Liability Company "Halychyna-Zakhid" of the Stryi District of the Lviv Region. Manuscript. Research for obtaining a master's degree in the specialty "Management (management of organizations and administration)". Lviv, 2025.

The work volume is 124 pages, including 13 tables, 23 figures.

The theoretical and methodical bases concerning the content and bases of management of investment activity of the enterprise are considered; the system of management of investment activity is considered; describes the general organizational and economic characteristics of the enterprise; the analysis of the use of modern management technologies at the enterprise is made and recommendations on improvement of management of investment activity of the enterprise are developed. Based on the elaboration of theoretical and practical materials, relevant conclusions and suggestions are made.

Key words: management, technologies, management technologies, methodology, enterprise characteristics, modern managerial technologies, organization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
1.1 Зміст та основи управління інвестиційною діяльністю підприємства.....	13
1.2 Системи управління інвестиційною діяльністю підприємства	30
1.3 Методика дослідження інвестиційної діяльності підприємства.....	38
Висновки до I розділу.....	41
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЛИЧИНА-ЗАХІД» СТРИЙСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	43
2.1 Загальна характеристика та економічний аналіз діяльності підприємства	43
2.2 Аналіз структури джерел утворення капіталу і ефективності його використання	52
2.3 Джерела фінансування інвестиційної діяльності, порядок їх формування та використання.....	62
Висновки до II розділу.....	70
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	73
3.1 Обґрунтування необхідності удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства...	73
3.2 Напрямки та заходи вдосконалення системи управління інвестиційної діяльності підприємства та підвищення інвестиційної його привабливості.....	81

3.3	Державне регулювання інвестиційної діяльності.....	95
3.4	Зарубіжний досвід здійснення інвестиційної діяльності.....	101
	Висновки до III розділу.....	109
	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	112
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	116

ВСТУП

Актуальність обраної тематики роботи. У сучасних реаліях основним компонентом економічної політики підприємств виступає рівень інтенсивності інвестиційної діяльності, адже без неї неможливо досягти стабільного соціально-економічного розвитку як на рівні держави, так і на рівні окремих підприємств. Активізація інвестиційної діяльності є вагомим чинником економічного зростання та розв'язання ключових виробничих і соціальних проблем. Саме на цьому базується формування стратегічних і тактичних напрямів розвитку підприємства, визначення планів та управлінських рішень, контроль за їх виконанням, виявлення резервів для підвищення ефективності виробничих процесів, а також оцінювання результативності роботи підприємства і його окремих структурних підрозділів.

Інвестиції виступають фундаментом для розвитку підприємств, окремих секторів економіки та загалом економічної системи. Від здатності ефективно вкладати кошти залежить процвітання чи занепад власного виробництва, можливість вирішувати соціальні й екологічні виклики, а також забезпечувати сучасний розвиток і майбутній динамізм фізичного, фінансового та людського капіталів.

Головною метою сучасної інвестиційної діяльності є спрямування економіки на інтенсивний шлях розвитку, що передбачає поступове зменшення витрат на екстенсивне збільшення потенціалу та зростання інвестицій в оптимізацію використання виробничих ресурсів.

Рівень інвестиційної діяльності значною мірою залежить від стану капітального будівництва, яке своєю чергою визначається виробничим потенціалом матеріальної бази, професійною підготовкою виконавців, рівнем науково-технічних рішень, ефективністю організації та планування інвестиційного процесу, фінансовим забезпеченням і злагодженою роботою всіх учасників процесу. Економічне зростання та активізація інвестиційної

діяльності можливі лише через формування функціонального ринку капіталів, відновлення якого є складним і багатовимірним процесом. Цей процес охоплює як коротко- та середньострокові перспективи, так і довгострокові аспекти, спрямовані на вирішення питань розвитку ринку.

Сьогодні, як ніколи, актуально стимулювання економічної активності для досягнення стабільного економічного розвитку. Такі результати можуть бути забезпечені завдяки мобілізації та заохоченню заощаджень і інвестицій, структурній перебудові економіки, а також створенню ефективного ринку капіталів.

Теоретичну та методологічну основу магістерської роботи склали ключові положення економічної теорії, наукові дослідження й методичні напрацювання провідних українських та закордонних фахівців у сфері економічного аналізу, менеджменту, економіки підприємства та виробничих процесів. Розглядаючи визначення інвестицій, запропоновані різними науковцями-економістами, можна дійти висновку, що всі вони підкреслюють такі характеристики, як динамічність, обов'язковість, поєднання конкурентних і монополістичних засад, а також взаємозв'язок із інноваційними процесами. При цьому зміст інвестицій визначається залежно від цілей, для досягнення яких вони формуються. З огляду на це конкуренція може бути охарактеризована як система об'єктивних, насамперед економічних, відносин між суб'єктами господарювання в ринкових умовах, яка має динамічний характер і виражається у постійному суперництві виробників за споживачів, ґрунтуючись на певних перевагах їхніх пропозицій.

Первинне формулювання і значущість розв'язуваної проблеми. У нинішніх умовах економічного розвитку особливу важливість набуває питання залучення інвестицій у діяльність підприємств. Проте обсяг залучених інвестицій і рівень їх ефективності залишаються на вкрай низькому рівні через низку об'єктивних причин, серед яких можна виділити політичну нестабільність, специфіку правового регулювання, низьку

привабливість підприємств для іноземних інвесторів, а також недостатній рівень розвитку ринкової інфраструктури тощо. У зв'язку з цим особливо актуальними стають дослідження можливостей збільшення обсягів інвестицій, забезпечення їх раціонального використання та розробка ефективного механізму реалізації цих завдань, що потребують термінового вирішення.

Серед основних завдань, які ми перед собою ставили, було визначення складових механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства, що включають взаємопов'язані елементи: систему цілей управління інвестиційними процесами, інвестиційну політику з акцентом на технологічну складову, комплексну оцінку рівня інвестиційної активності підприємства, а також багатокритеріальну модель прийняття управлінських рішень для формування стратегічних активів як об'єктів інвестування. Окрім того, важливим було розробити науково-методичний підхід до комплексної оцінки інвестиційної діяльності, що базується на використанні системи показників, здійснити оцінювання поточного рівня інвестиційної діяльності підприємства та визначити напрями її подальшого розвитку.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Сутність, оцінку інвестиційної якості та ефективності інвестицій, наукові й методичні основи організації інвестиційної діяльності, її стратегічного планування досліджували такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: О.І. Амоша, А.Н. Асаул, Є.А. Бельтюков, І.А. Бланк, М.П. Войнаренко, В.М. Геєць, Л.Дж. Гітман, М.Д. Джонк, Н.П. Карачина, Ф. Кене, Дж.М. Кейнс, С.В. Ковальчук, В.О. Коюда, О.Є. Кузьмін, В.В. Лук'янова, П. Массе, В.П. Мікловда, Г.П. Оксютик, О.О. Орлов, Л.О. Чорна, О.М. Ястремська та ін. Теоретико-методичні основи оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, технології та методи управління інвестиційною діяльністю, напрями її розвитку розглядали у своїх працях такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: Г. Александер, Дж. Бейлі, М.С. Герасимчук, А.С. Гальчинський, А.Ф. Гойко, Р. Дорнбуш, І.М. Крейдич, О.В. Кухленко, Т.В. Майорова, П. Массе, П.П.

Микитюк В.М. Нижник, А.А. Пересада, В.В. Стадник, В.Г. Федоренко, О.В. Феєр, С. Фішер, Е. Хансен, Н.А. Хрущ, Н.І. Чухрай, У. Шарп, В.Я. Шевчук, Р. Шмалензі та ін.

Об'єктом дослідження – є аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості в товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід» Стрийського району Львівської області.

Предмет дослідження – є сукупність теоретичних і методичних аспектів щодо управління інвестиційною діяльністю в товаристві з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід» Стрийського району Львівської області .

Мета роботи та завдання. Метою магістерської роботи є розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізму інвестування в підприємстві.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

- розглянути зміст та основи управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- розкрити системи управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- дослідити загальну організаційно-економічну характеристику підприємства;
- здійснити аналіз використання сучасних управлінських технологій на підприємстві;
- провести огляд джерел фінансування інвестиційної діяльності, порядок їх формування та використання;
- обґрунтувати необхідність удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- розробити шляхи вдосконалення системи управління інвестиційної діяльності підприємства та підвищення інвестиційної його привабливості;
- оцінити державне регулювання інвестиційної діяльності;
- вивчити зарубіжний досвід здійснення інвестиційної діяльності.

Методи дослідження, які передбачається застосовувати в роботі.

Теоретичною базою дослідження слугували монографічні матеріали, публікації вітчизняних і зарубіжних авторів у сфері інвестиційної діяльності та ринкової економіки, а також аналітичні й методичні матеріали, присвячені оцінці ефективності інвестицій.

Методологічну основу дослідження складають абстрактно-логічний та аналітико-порівняльний методи, які застосовувалися для аналізу сутності інвестицій, інвестиційної діяльності, а також соціально-економічної ефективності інвестиційних процесів і вивчення тенденцій у цій сфері на глобальному й національному рівнях. Графічні методи використовувалися для багатостороннього й наочного відображення інформації про результати діяльності підприємств.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Зміст та основи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Сучасна глобальна економіка не здатна функціонувати без залучення інвестиційних ресурсів для свого розвитку. Це стосується не лише країн із низьким рівнем економічного зростання, але й держав із високим рівнем розвитку, які відіграють роль провідних кредиторів та основних донорів міжнародних фінансових організацій на світовій арені.

Інвестиційні ресурси є ключовою основою для забезпечення розширеного відтворення виробничих процесів і єдиним ефективним інструментом реалізації масштабних бізнес-проектів. Це підкреслює важливість інвестиційних відносин як у межах окремих держав, так і на глобальному рівні.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства передбачає комплекс практичних заходів, які здійснюються юридичними особами, державними структурами та громадянами для реалізації інвестицій. На сучасному етапі основою управління інвестиційною діяльністю виступає правова база України, що включає закони, постанови та інші нормативно-правові акти, які регулюють цю сферу. Управління інвестиційною діяльністю підприємства охоплює сукупність методів розробки й впровадження управлінських рішень, спрямованих на її реалізацію в межах підприємств.

Управління інвестиційною діяльністю компанії передбачає розроблення та обґрунтування заходів і планів для досягнення встановлених цілей, враховуючи технічний, фінансовий і трудовий потенціал організації, а також її можливості у сфері виробництва та збуту.

Процес управління інвестиційною діяльністю охоплює: визначення місії підприємства, формування стратегічних цілей і завдань, проведення

аналізу сильних і слабких сторін діяльності, оцінку рівня конкурентоспроможності; вивчення існуючих і потенційних напрямків підприємницької діяльності; аналіз зовнішнього середовища, вибір перспективних напрямів розвитку бізнесу, розроблення стратегічних планів і конкретних заходів.

Головна мета управління інвестиційною діяльністю підприємства полягає у забезпеченні її ефективності як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Основними завданнями управління інвестиційною діяльністю підприємства є такі: узгодження інвестиційних потреб із можливостями підприємства; забезпечення максимального прибутку від інвестиційної діяльності; зниження рівня інвестиційних ризиків; підтримання оптимального рівня ліквідності інвестицій; гарантування стабільності фінансового стану підприємства під час реалізації інвестиційних заходів; пошук і впровадження шляхів удосконалення інвестиційних процесів на підприємстві.

Об'єкти управління інвестиційною діяльністю – це ті елементи, на які спрямовані дії суб'єктів управління. До таких об'єктів відносять: умови здійснення інвестиційної діяльності; ресурси, які використовуються для інвестицій; інвестиційні проєкти підприємства; цінні папери; ризики, пов'язані з інвестиціями, а також інші елементи, що мають значення для управління.

Для забезпечення ефективного функціонування системи управління інвестиційною діяльністю необхідно грамотно організувати процеси управління на підприємстві та створити надійну систему інформаційного забезпечення.

Процес інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю передбачає безперервний і цілеспрямований відбір релевантної інформації, пов'язаної з інвестиціями. Основна мета цього процесу полягає в акумулюванні інвестиційних даних, які можуть бути корисними під час

прийняття управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності. Система інвестиційної інформації являє собою сукупність даних, що забезпечують всебічний опис інвестиційної діяльності на різних рівнях управління.

Під інвестиційною інформацією розуміється набір показників, які є необхідними для аналізу й планування інвестиційної діяльності підприємства, а також для підготовки дієвих управлінських рішень у цій сфері. Така інформація відрізняється своєю природою залежно від сфери застосування:

- стратегічна інформація — застосовується для оцінювання інвестиційного середовища на національному й регіональному рівнях, визначення привабливості галузей, формування та аналізу довгострокових цілей і завдань інвестиційної діяльності підприємства.

- оперативна інформація — використовується для управління інвестиційною діяльністю в короткостроковій перспективі, створення поточних планів, аналізу результатів інвестиційної діяльності та оперативного регулювання інвестиційних процесів на підприємстві.

Інформація класифікується за кількома критеріями: за джерелами (зовнішні та внутрішні); за призначенням (інформація для внутрішнього використання або для зовнішнього використання); за можливістю доступу (відкрита для широкого користування чи обмежена); за сферою виникнення (економічна, технічна, соціальна).

Суб'єкти, що здійснюють управління інвестиційною діяльністю, — це особи, які приймають рішення, пов'язані з організацією та управлінням інвестиціями на підприємстві.

Усі учасники управлінського процесу в інвестиційній діяльності поділяються на дві категорії: зовнішні учасники та внутрішні учасники.

Зовнішні учасники управління інвестиціями — це фізичні та юридичні особи, які знаходяться поза межами підприємства, але їхня діяльність безпосередньо впливає на ефективність інвестиційного процесу підприємства.

До таких суб'єктів належать: державні органи (центральні органи влади; органи влади на регіональному рівні; державні установи, які впливають на інвестиційну активність підприємства); недержавні організації (інформаційні, консалтингові та маркетингові компанії; інвестори з-за кордону, а також зовнішні інвестори; інші недержавні підприємства та організації).

Структура системи управління інвестиційною діяльністю представлена нами на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Складові системи управління інвестиційною діяльністю підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [18]

Внутрішні учасники управління інвестиційною діяльністю – це конкретні особи, діяльність яких безпосередньо пов'язана з певним підприємством. До таких учасників відносяться: власник підприємства та інвестиційний менеджер – найманий працівник, який виконує низку функцій з управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Механізм управління інвестиційною діяльністю – це теоретичне обґрунтування розробки та впровадження управлінських рішень в інвестиційній сфері. Структура цього механізму включає кілька складових: зовнішній механізм та внутрішній механізм.

Зовнішній механізм управління інвестиційною діяльністю – це система інструментів, що визначають умови для здійснення інвестиційної діяльності. До нього входять: ринковий механізм управління інвестиційною діяльністю, який є саморегулюючою та самонастроювальною системою, що формується в межах інвестиційного ринку, а також державний механізм управління інвестиційною діяльністю.

Внутрішня структура управління інвестиційною діяльністю являє собою набір інструментів, що створюються та застосовуються безпосередньо на підприємстві. Серед них: методи керування інвестиційною діяльністю та нормативно-правові акти підприємства.

До завдань системи управління інвестиційною діяльністю належать як загальні, так і спеціалізовані функції.

Загальні функції управління інвестиційною діяльністю – це ті, що виконуються системою управління незалежно від специфіки та особливостей інвестиційної діяльності підприємства. До таких функцій відносяться:

- Збір, обробка та систематизація інформації про інвестиції; планування інвестиційної діяльності – встановлення планових завдань для інвестиційної діяльності на короткострокові та довгострокові періоди;
- Інвестиційний аналіз – здійснюється для своєчасної оцінки постійно змінюваного процесу інвестиційної діяльності;

- Інвестиційний контроль – порівнює фактичні результати інвестиційної діяльності з прогнозованими показниками, визначає причини відхилень фактичних результатів від запланованих;
- Регулювання інвестиційної діяльності підприємства – включає організаційно-економічні заходи для усунення причин відхилень фактичних результатів інвестиційної діяльності від запланованих;
- Стимулювання інвестиційної активності – передбачає заходи для активізації інвестиційної діяльності підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства включає три основні етапи розвитку. Спочатку, в процесі планування, визначаються довгострокові перспективи розвитку підприємства та його ключових підрозділів.

На етапі реалізації інвестиційних планів розробляються конкретні заходи для здійснення інвестиційної діяльності. Третій етап передбачає використання контролю для виявлення основних проблем підприємства. Ці етапи частково переплітаються в часі та взаємодіють між собою.

Важливим елементом практичної реалізації є розробка стратегічних планів і орієнтирів розвитку, таких як тактика, політика, процедури та правила. Місія інвестиційної діяльності підприємства полягає у чітко визначеній меті його існування та розвитку.

У більш вузькому контексті це включає вибір галузі, формування асортименту продукції, робіт чи послуг, вибір ринку та каналів збуту, напрямки інвестиційної діяльності, розподіл прибутку тощо [4].

Під час формулювання стратегічних позицій для управління інвестиційною діяльністю підприємства застосовуються як кількісні, так і якісні показники.

Якісні показники на практиці зазвичай називаються орієнтирами, а кількісні – завданнями.

Орієнтир визначається як віддалена мета, до якої прагне підприємство шляхом розробки стратегії. Після визначення загальної стратегії

інвестиційної діяльності в підприємстві наступає етап її впровадження. Цей процес передбачає дотримання чіткої послідовності кроків (див. рис. 1.2).

Інвестиції передбачають вкладення капіталу в певну діяльність з метою подальшого збільшення його вартості.

Збільшення капіталу через інвестиції є компенсацією за ризики, пов'язані з можливими втратами через інфляцію та менш вигідні відсотки на банківські депозити.

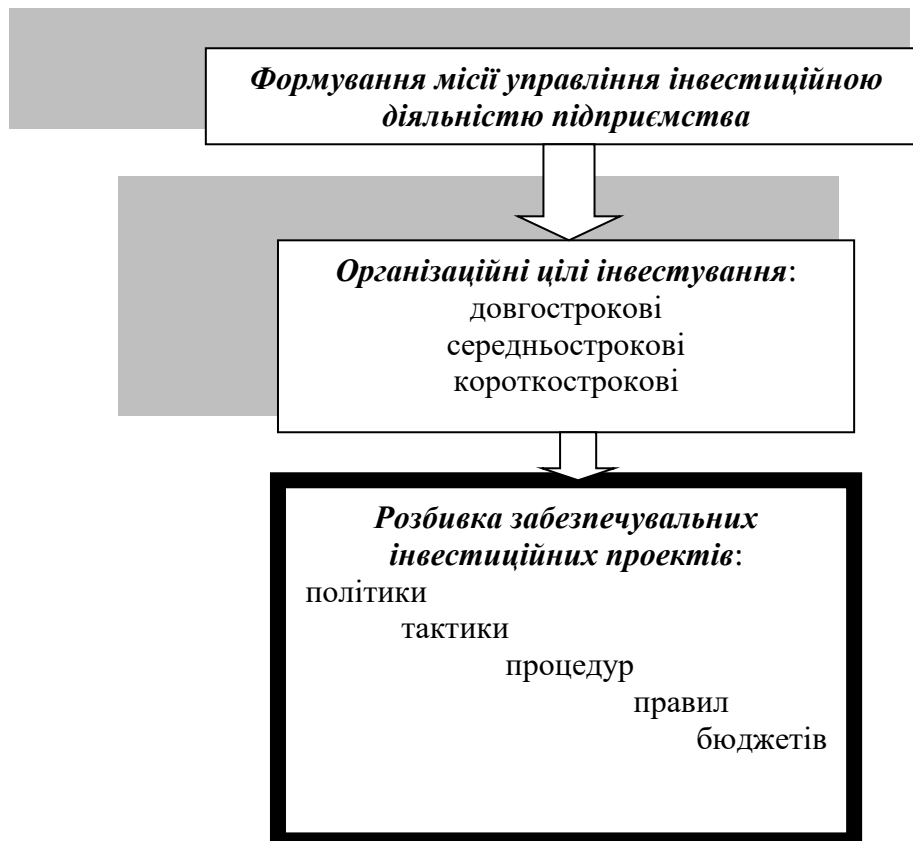

Рис. 1.2. Процес формування місії і цілей управління інвестиційною діяльністю підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [23]

Управління інвестиційною діяльністю на підприємстві характеризується низкою особливостей:

- система управління передбачає тісну взаємодію з основною системою управління на підприємстві;
- процес управління інвестиційною діяльністю підприємства є комплексним і динамічним.

Управлінські рішення в цій області мають бути взаємопов'язаними, але при цьому не повинні суперечити одне одному.

Саме така взаємозалежність гарантує комплексний підхід і результативність управління інвестиційною діяльністю компанії.

Висока динаміка внутрішніх інвестиційних процесів на підприємстві, а також зміни зовнішніх факторів, що впливають на інвестиційну діяльність, вимагають, щоб управлінські рішення були гнучкими та оперативними для адекватного реагування на зміни різних параметрів інвестиційної діяльності. З урахуванням цих особливостей можна створити ефективну систему управління інвестиціями на підприємстві [34].

Стратегічне управління інвестиційною діяльністю передбачає:

- виявлення ключових напрямків на довгострокову перспективу, з урахуванням визначених підприємством цілей;
- розподіл інвестиційних ресурсів підприємства для досягнення стратегічних завдань;
- створення центрів управління для кожної окремої стратегічної мети;
- оцінку та мотивацію виробничих підрозділів і їхніх керівників залежно від досягнення встановлених цілей (див. рис. 1.3).

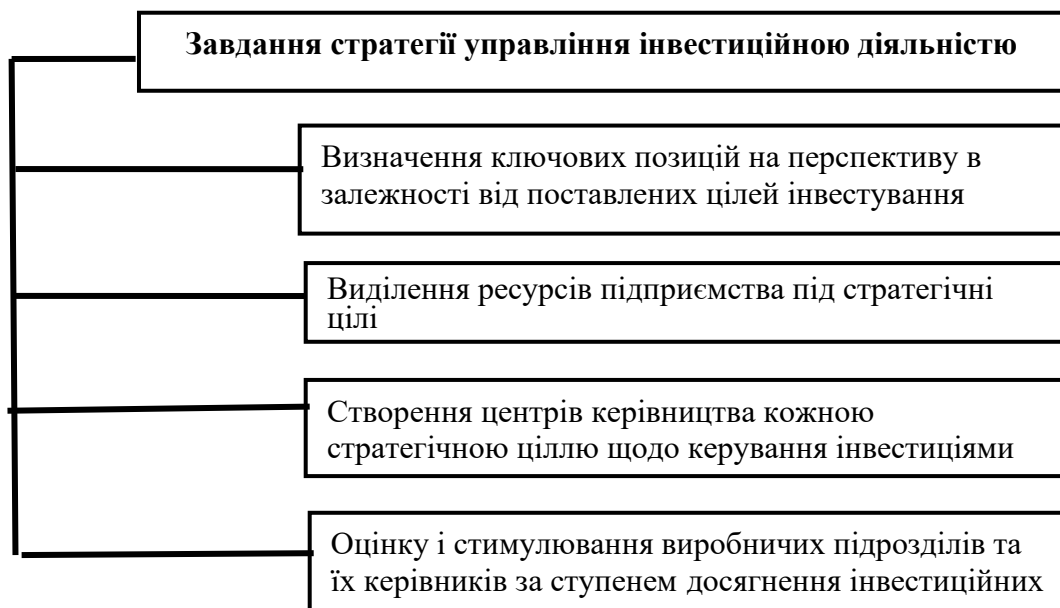

Рис. 1.3. Завдання стратегії управління інвестиційною діяльністю*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [18]

Інвестиційна діяльність включає в себе інвестування капіталу з метою його подальшого зростання, а для кращого розуміння цього явища надаються фінансові та економічні визначення інвестицій. Зокрема, відповідно до фінансового підходу, інвестиціями є всі форми активів (коштів), які спрямовуються в господарську діяльність з метою отримання прибутку.

Стратегія управління інвестиційною діяльністю підприємства розробляється на вищому рівні керівництва, тому вона стає єдиним напрямом і орієнтиром для всіх структурних підрозділів підприємства. На цю стратегію впливає ряд різноманітних факторів (див. табл.1.1).

Таблиця 1.1

Характеристика чинників впливу на управління інвестиційною діяльністю підприємства*

№	Назва чинника	Показники, за допомогою яких чинники підлягають виміру
1.	Прибутковість	Обсяг прибутку, дохід на інвестиційний капітал, розмір виплати дивідендів на акцію, відношення прибутку до обсягу продаж, частка коштів, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і розрахунків з учасниками.
2.	Ринки	Частка ринку (питома вага підприємства у галузі чи певному виді діяльності), обсяг реалізації в грошовому чи натуральному вимірі, галузева ніша.
3.	Рентабельність	Економічний ефект, фінансовий результат або співвідношення між отриманим результатом та сукупними витратами
4.	Продукція	Обсяги виробництва та продажу в розрізі окремих видів і найменувань продукції (послуг)
5.	Фінансові можливості	Структура капіталу, його поділ на власний і залучений, характеристики використання коштів, аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості, зобов'язань
6.	Виробничі	Вартість основних фондів, фондівіддача і фондомісткість, амортизація, постійні витрати на одиницю продукції
7.	Зміни в структурі чи діяльності	Створення, виділення чи ліквідація спеціалізованих структурних підрозділів, злиття, продаж чи купівля, освоєння нових видів діяльності, ведення допоміжних виробництв
8.	Використання	Продуктивність праці, кількість та якість працівників основного і допоміжного виробництва, адміністрації

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [24,27]

Інвестиціями є розміщення коштів у різноманітні фінансові активи, серед яких найбільшу частку займають інвестиції у цінні папери.

В залежності від форми участі в процесі інвестування виділяються прямі та непрямі інвестиції.

Прямі інвестиції передбачають пряме розміщення коштів інвестором в об'єкти інвестування без залучення фінансових посередників.

Непрямі інвестиції означають вкладення коштів через посередників, таких як інвестиційні або фінансові посередники, банки чи фонди. Залежно від типу інвестицій, їх можна класифікувати на: матеріальні; фінансові (включаючи придбання боргових зобов'язань та інвестування в інші підприємства); нематеріальні (наприклад, дослідження, розробки, реклама, підготовка кадрів, соціальні послуги).

Інвестиції можна класифікувати за періодом вкладення на такі категорії:

- Короткострокові, що зазвичай здійснюються на термін від кількох місяців до трьох років;
- Середньострокові, які охоплюють період від 3 до 10 років;
- Довгострокові інвестиції, що передбачають вкладення на понад 10 років.

За критерієм регіону розрізняють інвестиції внутрішні та іноземні.

Внутрішні інвестиції включають вкладення коштів у проекти, розташовані в межах країни.

Іноземні інвестиції мають на увазі фінансування об'єктів, що знаходяться за межами даної держави.

Інвестиції можна класифікувати за формою власності таким чином:

- Приватні інвестиції здійснюються фізичними особами або підприємствами, які не є державними;
- Державні інвестиції фінансуються з коштів державного або місцевих бюджетів, вони є більш стабільними порівняно з приватними та мають більший період повернення капіталу;
- Іноземні інвестиції включають всі форми вкладень іноземних інвесторів у проекти інвестиційної діяльності в Україні;

- Спільні інвестиції представлені у вигляді інвестиційних сертифікатів, які випускаються інвестиційними компаніями, фондами або підприємствами [21].

Класифікація інвестицій, спрямованих на підприємницьку діяльність, наведена в таблиці 1.2.

Згідно з економічним визначенням, інвестиції – це витрати, спрямовані на формування, розширення, модернізацію та технічне переоснащення основного капіталу, а також на відповідні зміни в оборотному капіталі [45]. У процесі планування управління інвестиційною діяльністю підприємства та організацією ресурсного забезпечення разом складають зміст інвестиційного процесу.

Таблиця 1.2

Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності*

Ознаки, за якими класифікують інвестиції	Форми, за якими здійснюється інвестування
За об'єктами вкладення коштів: реальні інвестиції фінансові інвестиції	- вкладення коштів у реальні активи, як матеріальні, так і не матеріальні; - включають придбання фінансових активів.
За характером участі в інвестуванні: прямі інвестиції непрямі інвестиції	- інвестор сам безпосередньо бере участь у виборі об'єкта інвестування; - інвестиції здійснюють фінансові посередники.
За періодом інвестування: короткострокові інвестиції довгострокові інвестиції	- вкладення коштів на період до одного року; - вкладення коштів на період більше одного року.
За формами власності: приватні інвестиції державні інвестиції іноземні інвестиції спільні інвестиції	- здійснюють приватні та юридичні особи з приватним капіталом; - здійснюють державні і місцеві органи влади з позабюджетних і бюджетних фондів - фізичні і юридичні особи іноземних держав; - суб'єкти національної економіки та іноземних держав.
За регіональною ознакою: внутрішні інвестиції зовнішні	- здійснюються в об'єкти всередині держави; - здійснюються поза її межами.
За участю в управлінні об'єктом: прямі інвестиції портфельні інвестиції	- інвестор прагне до керівництва компанією; - інвестор зацікавлений не в керівництві, а у майбутніх дивідендах.
За ступенем обов'язковості: обов'язкові інвестиції необов'язкові інвестиції	- їх відсутність може зупинити діяльність об'єкта інвестування; - не є вирішальними в діяльності підприємств.

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [35].

Основними етапами інвестиційного процесу є:

- перетворення ресурсів на капітальні витрати, що передбачає направлення інвестицій в конкретні об'єкти інвестування (саме інвестування);
- перетворення вкладених коштів у збільшення капітальної вартості, що відображає завершальний етап інвестицій і отримання нової споживчої вартості;
- збільшення капітальних вартостей у вигляді доходу чи соціального ефекту, що є кінцевою метою інвестиційної діяльності (див. рис. 1.4).

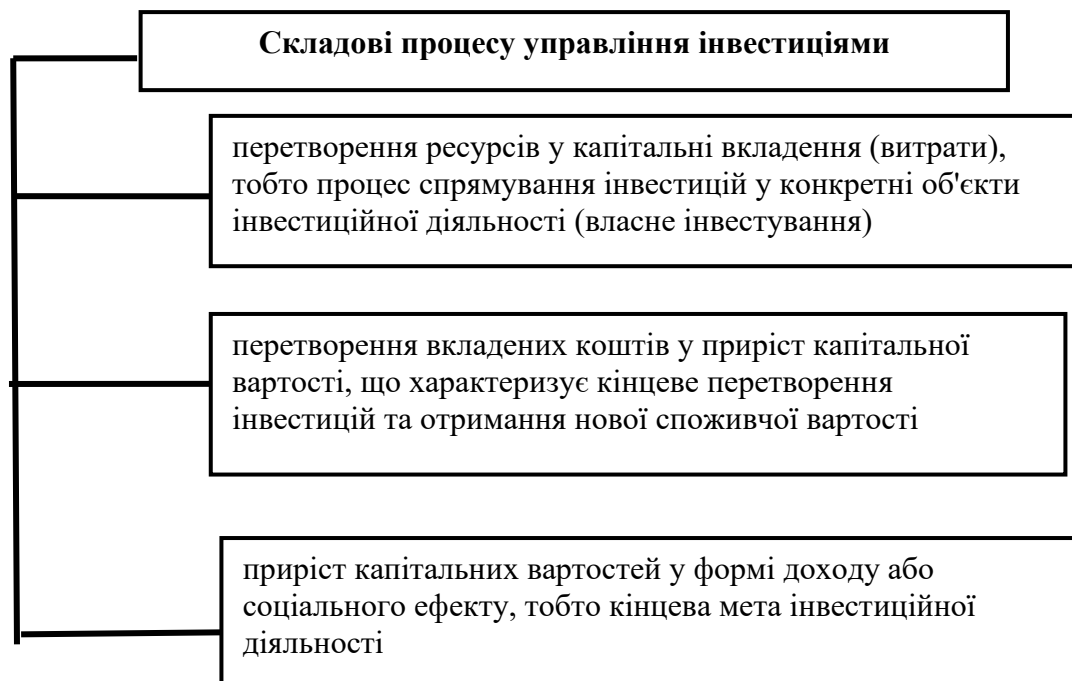

Рис. 1.4. Складові процесу управління інвестиціями*

* Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [28]

Залежно від рівня інвестиційного ризику виділяють такі типи інвестицій:

- безризикові інвестиції – це вкладення коштів у об'єкти, які не несуть реальної загрози втрати капіталу або очікуваного прибутку.
- інвестиції з низьким рівнем ризику – це вкладення капіталу в активи, ризик яких є нижчим за середній ринковий показник.

- середньоризикові інвестиції – характеризуються вкладенням коштів у об'єкти, ризик яких відповідає середньоринковому рівню.
- високоризикові інвестиції – це вкладення капіталу в активи з рівнем ризику, що перевищує середній ринковий рівень.
- спекулятивні інвестиції – відображають вкладення у найбільш ризиковані активи, наприклад, акції молодих компаній, де прогнозується можливість отримання максимального доходу.

За суб'єктами, які виконують управління інвестиційною діяльністю, інвестиції класифікуються на такі категорії:

- інвестиції, що реалізуються громадянами, державними підприємствами, господарськими структурами, спілками, товариствами, а також громадськими, релігійними організаціями та іншими юридичними особами, створеними на основі приватної власності;
- державні інвестиції, що здійснюються органами державної влади та управління України, а також державними підприємствами та установами з використанням власних чи залучених фінансових ресурсів;
- іноземні інвестиції, які реалізуються іноземними громадянами, юридичними особами та урядами інших держав;
- спільні інвестиції, що впроваджуються за участю громадян, підприємств України та інших країн.

Залежно від форми участі в інвестиційній діяльності виділяють два основних типи інвестицій: прямі та портфельні.

Прямі інвестиції передбачають безпосереднє спрямування фінансових ресурсів у конкретні об'єкти. У більшості випадків інвестор прагне отримати контрольний пакет акцій підприємства, що дає змогу впливати на управління компанією та забезпечувати подальше фінансування її розвитку (так звані стратегічні інвестиції).

Портфельні, або ж непрямі, інвестиції здійснюються зазвичай пасивними інвесторами, які вкладають капітал у фінансові інструменти, такі як цінні папери, депозитні рахунки тощо. Особливістю портфельних

інвестицій є використання послуг посередників — інституційних інвесторів. У цьому випадку інвестор не прагне посилити свій вплив на діяльність емітентів, а формує диверсифікований портфель фінансових активів за допомогою професійних посередників [53].

Інвестиції також класифікують за терміном їхнього здійснення:

- короткострокові, зазвичай із тривалістю до одного року (наприклад, депозитні вклади на короткий термін, ощадні сертифікати);
- середньострокові, які охоплюють період від одного до трьох років;
- довгострокові, термін яких перевищує три роки.

Диференціація термінів за середньо- та довгостроковими інвестиціями є умовною, оскільки в різних галузях національної економіки вона визначається тривалістю виробничого циклу, ринковою кон'юктурою, обсягом інвестицій тощо.

За регіональною ознакою інвестиції поділяються на внутрішні, тобто вкладення фінансових і матеріальних ресурсів у об'єкти, розташовані на території певної країни, та закордонні, які передбачають інвестування коштів і майна в об'єкти за межами держави.

Залежно від форми участі інвестора виділяють:

- часткову участь у створенні нових підприємств або купівлю частки вже існуючих, наприклад, в товариствах з обмеженою відповідальністю чи акціонерних товариствах; створення підприємств, що повністю належать інвестору, або повне придбання існуючих підприємств;
- отримання прав власності на рухоме й нерухоме майно безпосередньо або у вигляді цінних паперів, таких як акції, облігації тощо;
- отримання концесій, прав на користування природними ресурсами, землею та іншими майновими правами.

Етапи інвестиційного процесу підприємства показано на схемі (рис. 1.5), а класифікацію інвесторів залежно від форми участі – на рис. 1.6.

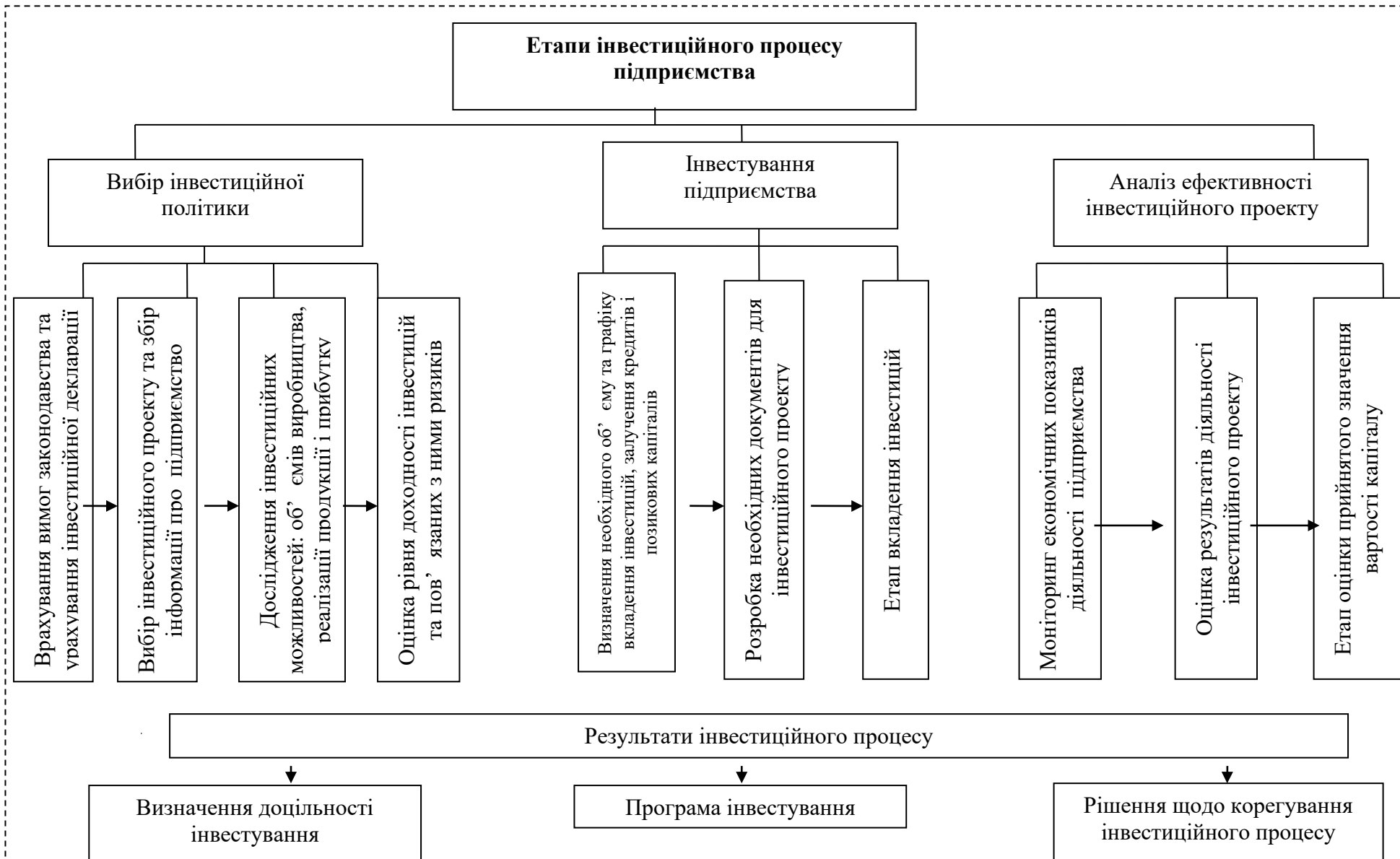

Рис 1.5. Етапи інвестиційного процесу підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [28]

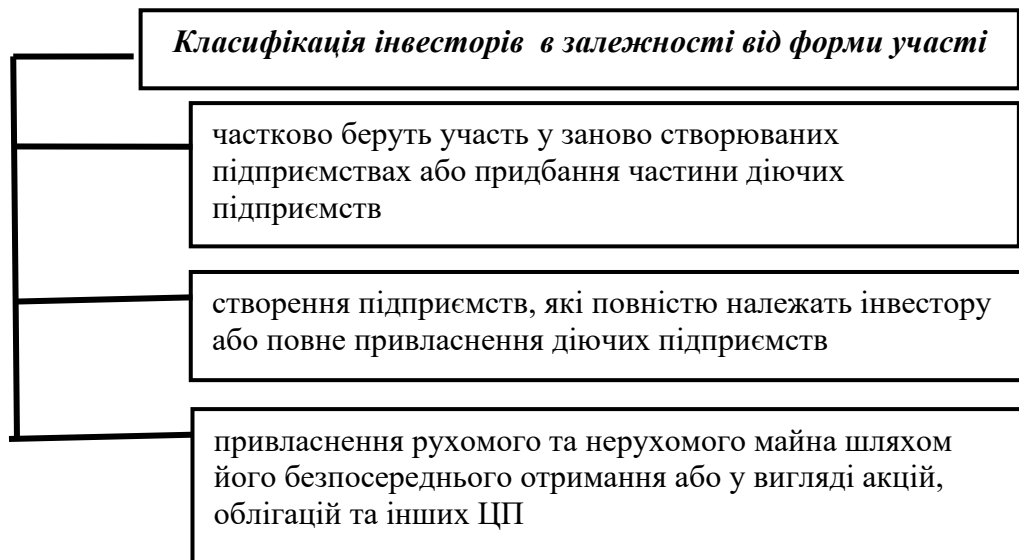

Рис. 1.6. Класифікація інвесторів в залежності від форми участі*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [27]

За методом обчислення інвестиції класифікують наступним чином:

- Валові інвестиції відображають загальний обсяг інвестиційних ресурсів, залучених протягом певного періоду для забезпечення відтворювальних процесів, таких як нове будівництво, реконструкція, розширення виробничих потужностей, придбання засобів виробництва, поповнення товарно-матеріальних запасів і підтримання існуючих потужностей у належному стані.

- Чисті інвестиції являють собою вкладення в створення нових виробничих активів і оновлення наявного виробничого потенціалу. Їхній обсяг визначається як різниця між валовими інвестиціями і сумою амортизаційних відрахувань за певний період. Саме тенденції в динаміці чистих інвестицій є ключовим показником економічного прогресу підприємства, галузі чи країни.

Організація управління інвестиційною діяльністю охоплює процеси координації та оптимізації інвестиційної діяльності підприємства у часі та просторі, орієнтовані на досягнення максимального інвестиційного ефекту у визначений термін. На підприємстві це передбачає насамперед створення структури та системи спеціалізованих внутрішніх підрозділів і служб, які

спрямовують свою діяльність на підготовку та ухвалення ефективних управлінських рішень з усіх аспектів інвестиційної діяльності.

Структура системи цих служб визначається розміром підприємства та масштабом його інвестиційної діяльності. На невеликих підприємствах зазвичай відсутні окремі структурні служби або підрозділи. Усі функції, пов'язані з управлінням інвестиційною діяльністю, як правило, виконує власник або директор підприємства. Водночас на великих підприємствах із значними обсягами інвестиційної діяльності, які реалізують численні реальні та фінансові проєкти, створюються спеціалізовані підрозділи – відділи з управління інвестиціями. Їх структура залежить від характеру та особливостей інвестиційної діяльності конкретного підприємства.

Головною метою управління інвестиціями є забезпечення розробки та впровадження комплексу заходів, що сприяють досягненню максимальної ефективності інвестиційної діяльності на кожному підприємстві. Для досягнення цієї мети необхідно виконати такі ключові завдання:

- забезпечення оптимального темпу економічного розвитку підприємства через ефективну інвестиційну діяльність, збільшення обсягів інвестицій, а також диверсифікацію діяльності за галузевими, асортиментними та регіональними напрямками;
- максимізація прибутку від використання інвестиційних ресурсів завдяки оптимізації управлінських рішень щодо їхнього вкладення, а за потреби – своєчасного перенаправлення ресурсів у більш вигідні інвестиційні проєкти;
- зниження інвестиційних ризиків шляхом детального обґрунтування інвестиційних рішень, застосування внутрішньофірмового та зовнішнього страхування і перестрахування;
- забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства під час реалізації інвестиційних програм;
- визначення можливих шляхів прискорення реалізації інвестиційних проєктів і програм;

- оптимізація обсягів і структури інвестиційних ресурсів для задоволення потреб на кожному етапі інвестиційної діяльності.

Серед завдань управління інвестиціями особливу увагу приділяють тим, які сприяють досягненню оптимального рівня економічного зростання, забезпечуючи при цьому належний рівень формування інвестиційних ресурсів, їх раціональне використання, фінансову стабільність та платоспроможність.

Ключова мета та завдання управління інвестиційною діяльністю підприємства визначають основні функції інвестиційного менеджменту, зокрема: аналіз поточної інвестиційної ситуації та прогнозування перспектив розвитку інвестиційної кон'юнктури для кожного підприємства; розроблення стратегій створення та раціонального використання інвестиційних ресурсів; підготовка інвестиційних проєктів та оцінювання їхньої практичної користі для підприємства з урахуванням специфіки його розвитку на конкретному історичному етапі; оцінювання якості фінансових інструментів та доцільності їхнього застосування для довгострокових капіталовкладень; формування й аналіз інвестиційного портфеля цінних паперів з позицій прибутковості, ризиків та ліквідності; планування та організація реалізації інвестиційних проєктів на короткостроковий і довгостроковий періоди; контроль за виконанням інвестиційних програм і проєктів; прийняття управлінських рішень щодо своєчасного припинення участі в неефективних інвестиційних програмах і проєктах.

1.2 Система управління інвестиційною діяльністю підприємства

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства являє собою взаємопов'язану сукупність окремих компонентів, що беруть участь у керуванні інвестиційними процесами.

Комплексність інвестиційної діяльності зумовлена такими чинниками: вона охоплює інтегровані між собою галузі, підгалузі та різновиди діяльності; залучає широке коло зовнішніх учасників, таких як банківські

установи, фінансові організації, страхові, консалтингові й лізингові компанії тощо; є частиною системного бізнесу, що формує інвестиційний ринок, а також пов'язані з ним інвестиційні інститути тощо. Крім того, інвестиційна діяльність має численні внутрішні та зовнішні джерела фінансування, серед яких: заощадження громадян, амортизаційні відрахування, прибуток, що спрямовується на формування капіталу, прямі іноземні інвестиції, різноманітні інвестиційні фонди тощо.

Таким чином, це комплекс взаємопов'язаних компонентів, що беруть участь у процесах управління підприємством. Основними складовими системи управління інвестиційною діяльністю є: об'єкти управління, суб'єкти управління, управлінські функції та механізм управління.

Схема формування організаційної системи управління інвестиційною діяльністю підприємства представлена на рисунку 1.7.

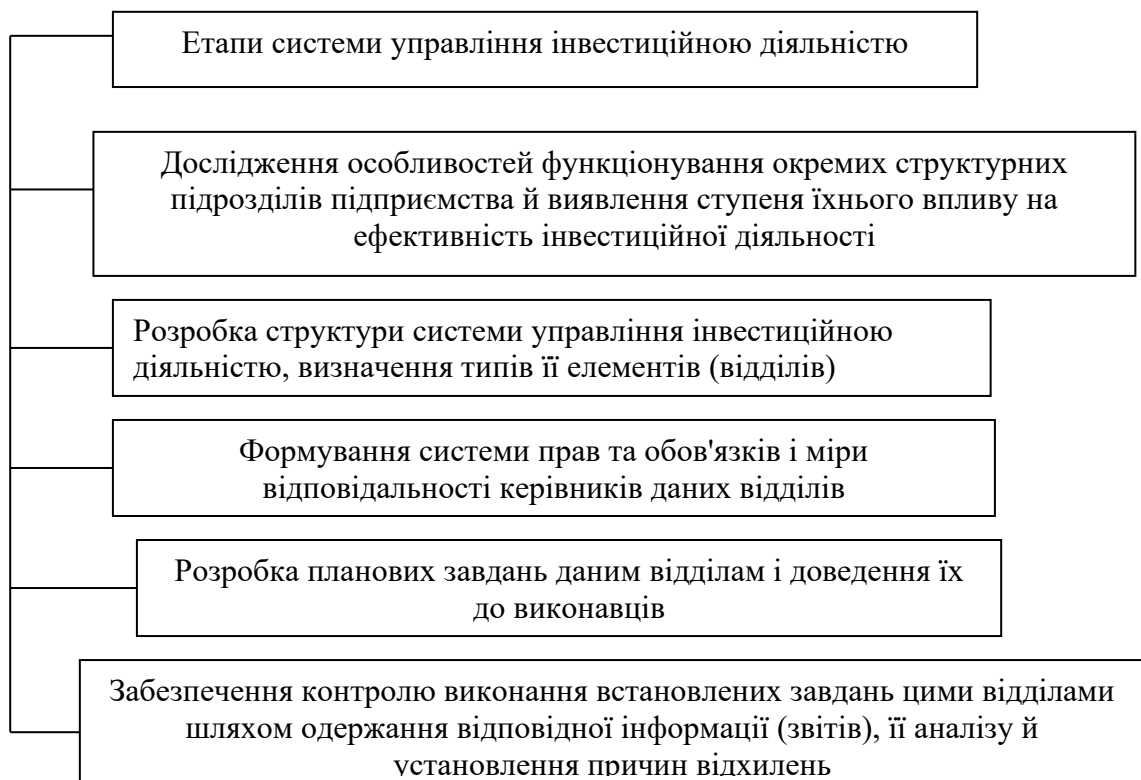

Рис. 1.7. Етапи системи управління інвестиційною діяльністю*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [22]

Система управління інвестиціями досягає своєї основної мети та вирішує ключові завдання через реалізацію певного набору функцій, які поділяються на дві основні категорії:

- Функції управління інвестиціями як частини керуючої системи, що є універсальними для будь-якого процесу управління, незалежно від виду діяльності підприємства, його організаційно-правової форми, розміру чи форми власності. Ці функції характеризуються як загальні.
- Функції управління інвестиціями як специфічної галузі управління підприємством, що формуються відповідно до особливостей об'єкта управління в конкретній керуючій системі.

До групи функцій управління інвестиціями як частини загальної керуючої системи належать:

1. Розробка інвестиційної стратегії підприємства. Ця функція спрямована на формування системи цілей та показників інвестиційної діяльності відповідно до загальної стратегії економічного розвитку підприємства та прогнозів ринкової кон'юнктури.
2. Створення організаційних структур. Забезпечується прийняття та реалізація управлінських рішень щодо всіх аспектів інвестиційної діяльності.
3. Формування системи інформаційного забезпечення. У межах цієї функції визначаються інформаційні потреби, джерела даних (зовнішні та внутрішні), а також організовується моніторинг інвестиційного ринку та позиції підприємства.
4. Аналіз інвестиційної діяльності. Виконується через експрес-аналіз окремих операцій, оцінку динаміки ключових показників ефективності інвестицій та аналіз впливу чинників на результати діяльності.
5. Планування інвестиційної діяльності. Розробляється система поточних планів та бюджетів за напрямками і формами інвестування, що базується на затвердженій інвестиційній стратегії.

6. Розробка системи стимулювання. Визначаються стимули та санкції для керівників і менеджерів підрозділів за виконання або недотримання встановлених цільових показників та нормативів.

7. Здійснення інвестиційного контролю. Ця функція передбачає створення систем внутрішнього контролю, розподіл обов'язків між інвестиційними менеджерами та відповідними службами.

Кожна із зазначених функцій забезпечує ефективну реалізацію інвестиційної політики підприємства та сприяє досягненню його стратегічних цілей.

До основних функцій управління інвестиційною діяльністю як специфічної сфери менеджменту підприємства належать кілька груп функцій. Зокрема, управління реальними інвестиціями включає: виявлення необхідності оновлення існуючих основних засобів і нематеріальних активів, а також визначення потреби в нових капітальних активах; пошук і оцінку привабливості окремих реальних проектів із вибором найефективніших із них; розробку інвестиційної програми реальних інвестицій підприємства та забезпечення її впровадження.

Управління фінансовими інвестиціями охоплює: встановлення цілей фінансового інвестування; оцінку інвестиційної привабливості окремих фінансових інструментів із вибором найрезультативніших із них; формування портфеля фінансових інвестицій на основі критеріїв дохідності, ризику та ліквідності; своєчасну реструктуризацію портфеля відповідно до змін у зовнішніх умовах діяльності підприємства.

Управління формуванням інвестиційних ресурсів передбачає: прогнозування загальної потреби в інвестиційних ресурсах для реалізації визначеної інвестиційної стратегії на кожному етапі її виконання; оцінку можливостей формування ресурсів за рахунок власних джерел і доцільність залучення позичкового капіталу, враховуючи ситуацію на фінансовому ринку; оптимізацію структури джерел інвестиційних ресурсів.

Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства ґрунтується на певному механізмі, що представляє собою систему ключових елементів, які регулюють етапи розробки та реалізації інвестиційних рішень. Дієвий механізм управління інвестиціями забезпечує досягнення поставлених цілей та завдань, а також сприяє ефективному виконанню функцій управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Структура механізму управління інвестиціями складається з окремих елементів (див. рис. 1.8):

Рис. 1.8. Структура механізму управління інвестиціями*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [13]

1. Ринковий механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства, що проявляється через елементи інвестиційного ринку — попит і пропозиція формують рівень цін і кон'юнктуру окремих інвестиційних товарів, а також котирування фінансових інструментів, визначають ефективність використання різних інвестиційних інструментів, виявляють середню норму дохідності інвестицій і загальний рівень інвестиційного ризику на ринку.

2. Державне нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності підприємства, яке зумовлено складністю та багатогранністю цієї діяльності. Міжнародний досвід підтверджує, що таке регулювання здійснюється у всіх країнах з розвиненою ринковою економікою.

3. Внутрішній механізм регулювання окремих аспектів інвестиційної діяльності підприємства, що проявляється через визначення відповідних вимог у статуті підприємства, розробку інвестиційної стратегії, політики в контексті основних напрямів інвестування, а також запровадження системи внутрішніх нормативів і стандартів.

4. Застосування конкретних методів управління інвестиційною діяльністю підприємства під час проведення аналізу, планування і контролю цієї діяльності.

Для ефективної роботи системи управління інвестиційною діяльністю важливо забезпечити чітку організацію цього процесу в рамках підприємства.

Під організацією системи управління інвестиціями розуміють взаємопов'язану сукупність внутрішніх структурних одиниць та підрозділів підприємства, які відповідають за розробку і прийняття управлінських рішень в окремих аспектах інвестиційної діяльності та несуть відповідальність за їх наслідки. Структура організації залежить переважно від розміру підприємства, обсягу інвестиційної діяльності та інших факторів.

До основних елементів такої структури належать окремі керівники, служби, відділи та інші організаційні підрозділи. На малих підприємствах, що використовують просту лінійну організаційну структуру управління, управлінські функції інвестиційною діяльністю покладаються на власника або директора підприємства (якщо власник залучає найманого менеджера для загального керівництва).

На підприємствах середнього розміру, де застосовується лінійно-функціональна організаційна структура, функції інвестиційного управління зазвичай покладаються на спеціального інвестиційного менеджера або

централізований підрозділ управління інвестиціями, який є частиною фінансової служби підприємства.

На великих підприємствах, що використовують матричну організаційну структуру управління, створюється система подвійного підпорядкування для інвестиційних менеджерів: з одного боку, вони підпорядковуються керівникам відповідних функціональних підрозділів (за конкретними питаннями), а з іншого — керівнику відповідного проекту.

Основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість підприємства, представлені на рисунку 1.9.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства охоплює кілька ключових етапів:

- виявлення інвестиційних потреб підприємства на конкретному етапі його розвитку;
- пошук альтернативних варіантів (проектів) та інструментів для реалізації певних інвестиційних потреб;
- оцінка рівня інвестиційної привабливості різних напрямів інвестиційної діяльності;
- ухвалення рішень щодо формування інвестиційної програми підприємства;
- організація реалізації ухвалених інвестиційних рішень;
- контроль за процесом виконання цих рішень;
- постінвестиційний моніторинг результативності окремих інвестиційних рішень та, за необхідності, коригування інвестиційної програми. постінвестиційний моніторинг ефективності окремих інвестиційних

Ефективна організація системи управління інвестиційною діяльністю підприємства є основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень у галузі інвестицій. До складових цієї системи відносяться: об'єкти управління, суб'єкти управління, функціональні обов'язки управління та механізми управлінського впливу.

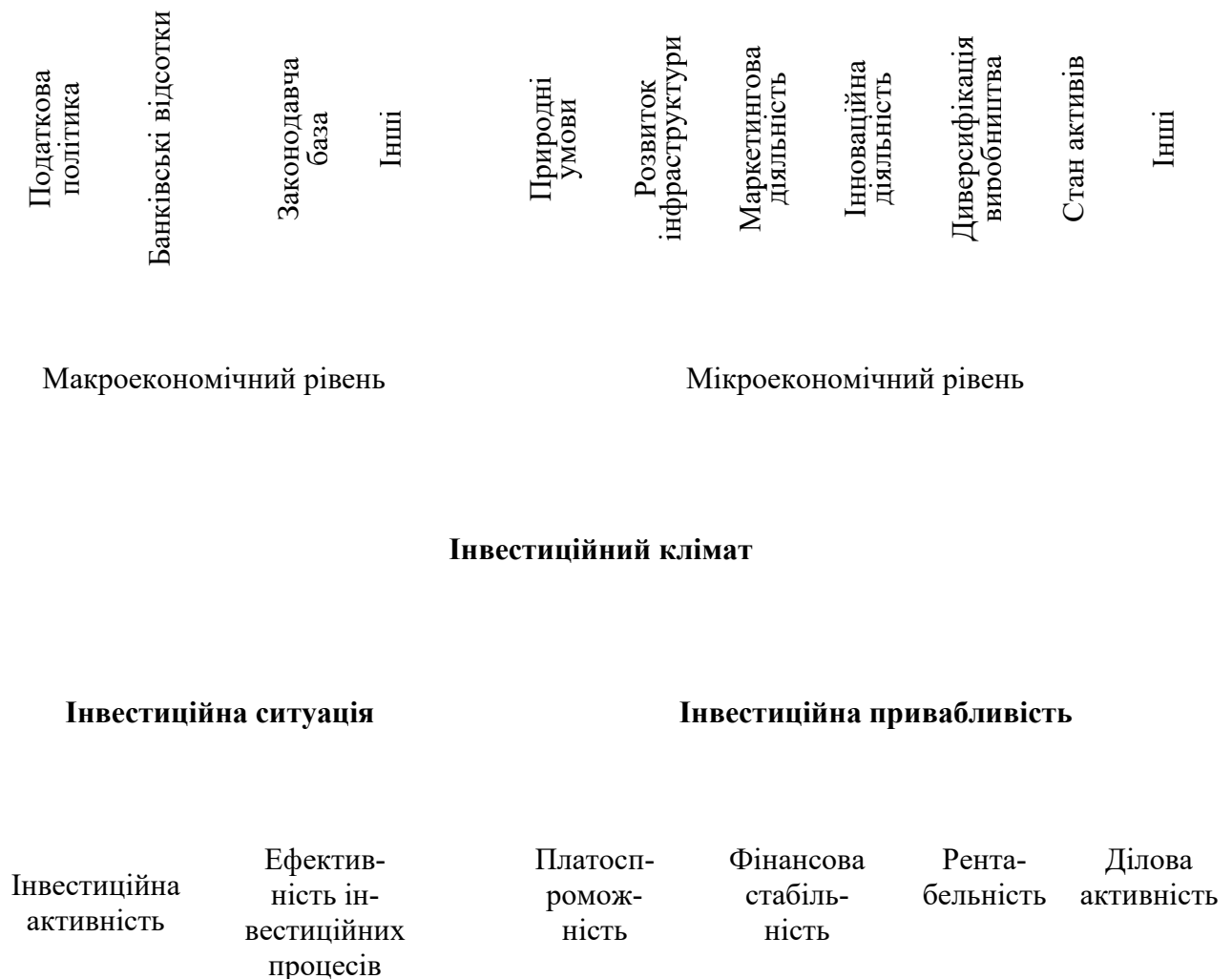

Рис. 1.9. Чинники інвестиційної привабливості підприємств*

* Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [41]

Спеціалізовані функції системи управління інвестиціями полягають у виконанні завдань, які обумовлені характером інвестиційної діяльності підприємства. До таких функцій належать: управління реальними інвестиціями, яке спрямоване на підвищення ефективності капітальних вкладень, інвестицій в оборотні активи та інновації підприємства, а також на оптимізацію програми реальних інвестицій підприємства; управління фінансовими інвестиціями, яке має на меті підвищення ефективності

вкладень у цінні папери та оптимізацію інвестиційного портфеля підприємства; управління інвестиційними ризиками, яке орієнтоване на мінімізацію ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю підприємства.

1.3 Методика дослідження інвестиційної діяльності підприємства

Методологія наукового пізнання надає можливість вибору специфічних методів для дослідження різних економічних явищ. Зокрема, вона є вченням про основні принципи організації, форми та методи наукової діяльності, що визначають основний підхід до вивчення явищ, пов'язаних з господарським життям підприємств.

На сучасному етапі вимагають детального аналізу та обґрунтування процеси розвитку інвестицій у ринкових умовах, а також розробка методологічного і методичного забезпечення формування та функціонування інвестицій, їх комплексної оцінки, правового забезпечення. Це потребує системного дослідження на основі моделювання соціально-економічних процесів у аграрному секторі сільськогосподарського виробництва. Вказана проблема має високу складність, багатогранність та інноваційність, а її значення обумовлене наявною частковою безсистемністю в прийнятті та реалізації управлінських рішень на різних рівнях, що значно уповільнює ефективність функціонування та розвитку ринку загалом.

Методологія нашого дослідження базується на принципах діалектики та економічних законах, охоплює ключові досягнення вітчизняної та світової економічної науки і відображає реалії вітчизняної дійсності.

Ця методологія реалізується через систему різноманітних методів дослідження. Зокрема, при аналізі розвитку інвестиційних процесів активно використовуються загальнонаукові методи, такі як аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрагування і конкретизація, моделювання, аналогія, системний аналіз та інші.

Основу методології, що була використана в процесі дослідження, складала реалізація діалектичних підходів до досліджуваних явищ.

Відповідно до цих підходів, всі аспекти їх існування, як єдиного організму, розглядалися в контексті їх взаємодії, взаємозв'язків, у процесі еволюції, коли старі форми змінюються новими зв'язками. Завдяки діалектичному методу вдалося продемонструвати розвиток об'єкта дослідження, а також спрогнозувати його тенденції та майбутні можливості.

Методологічною основою дослідження системи інвестиційних процесів, як і для багатьох інших суспільних явищ, є діалектичний метод пізнання, що, як зазначалося, не заміщає спеціальні наукові методи, а слугує їх методологічною базою і засобом пізнання. Діалектика ставить акцент на тому, що всі явища повинні розглядатися не в статичі, а в процесі розвитку, не ізольовано, а через їх взаємозв'язок та взаємодію, через перехід кількісних змін у якісні, в єдності та боротьбі протилежностей, у зіткненні нового з існуючим. Це дозволяє виявити вплив економічних законів, на основі чого можна встановити закономірності розвитку явищ і процесів, а також форми їх проявів, провести аналіз наявних суперечностей, визначити шляхи їх подолання і перехід від нижчого стану до вищого [24].

Пізнання економічної реальності полягає в осмисленні причинно-наслідкових зв'язків, які визначають розвиток певних явищ, оскільки це дозволяє передбачати та ефективно змінювати економічні процеси. Тому висновки про причинно-наслідкові зв'язки в економіці можуть бути визнані достовірними, якщо вони обґрунтовані економічними факторами і спираються на широкі масиви даних.

Використовуючи загальний науковий діалектичний метод, ми застосували такі дослідницькі прийоми, як аналіз і синтез. Аналіз у цьому контексті означає метод дослідження, при якому складне явище розкладається на окремі, більш прості складові частини, і вивчається вплив кожної з них на загальний процес явища. Синтез, у свою чергу, передбачає об'єднання цих частин у єдине ціле, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про процес, зрозуміти його структуру, характер дії та закономірності розвитку.

Під час аналізу економічні процеси і явища розділяються на окремі елементи, кожен з яких детально вивчається. Синтез полягає в об'єднанні цих елементів для створення цілісної картини. Прийоми синтезу та аналізу активно застосовуються для дослідження структури різних явищ.

Абстрактний метод передбачає відокремлення несуттєвих, поверхневих аспектів явища з метою розкриття його глибинних, суттєвих, сталих і загальних зв'язків, а також реальної тенденції розвитку. Завдяки абстракції, разом із іншими елементами діалектики, розкриваються економічні категорії. Абстракція є лише відображенням суті явищ у формі думки. Для пізнання економічних процесів застосовуються абстракції різних рівнів, і чим ширше й повніше вони охоплюють реальність, тим ефективніше вони використовуються в пізнавальному процесі.

В рамках дослідження застосовувалися різні методи, серед яких абстрактно-логічний, що дозволив сформулювати теоретичні висновки, узагальнення та рекомендації, і системно-функціональний, який допоміг розробити заходи для ефективного використання інвестицій. Крім загальнонаукових методів, широко застосовувалися спеціальні методи, що характерні для економічних досліджень інвестицій, зокрема: графічний – для наочного відображення динаміки показників та побудови взаємозалежностей; статистико-економічний – для аналізу структурно-динамічних змін і вивчення масових явищ, що дозволяє встановити взаємозв'язки, закономірності розвитку та кількісні впливи чинників на кінцеві результати. До основних прийомів цього методу відносяться статистичне спостереження, групування, обчислення середніх і відносних величин, рядів динаміки та інші.

Системний аналіз передбачає вивчення розвитку системи управління інвестиційною діяльністю як сукупності елементів, що формують систему, та дослідження об'єкта в його цілісності, в єдиному та взаємозалежному зв'язку його частин. Взаємодія між елементами системи базується на механізмі

цілісності, що дозволяє розглядати сукупність складових компонентів як єдину систему, а не просто як суму окремих суб'єктів [28].

Висновки до I розділу

Важливу роль у виконанні зазначених завдань відіграє система управління інвестиційною діяльністю на підприємствах. Саме на її основі формується стратегія і тактика розвитку компанії, розробляються плани та управлінські рішення щодо інвестиційної діяльності, а також здійснюється контроль за їх виконанням. Управління інвестиціями є фундаментом для розвитку підприємств, окремих секторів економіки та загалом для всієї економіки, а також забезпечує можливості для вирішення соціальних та екологічних проблем, сприяє сучасному розвитку і потенційному динамізму фізичного, фінансового та людського капіталу.

Ми здійснили класифікацію інвестицій, основною метою якої є ефективне управління інвестиційною стратегією підприємства, що досягається через вирішення таких завдань: забезпечення високих темпів економічного зростання підприємства; максимізація доходів від інвестиційної діяльності; мінімізація інвестиційних ризиків; забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності компанії.

Аналіз управління інвестиційною діяльністю та таких економічних категорій, як інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість підприємства, інвестиційні ризики, інвестування, система управління інвестиційною діяльністю, дозволив поглибити розуміння їх сутності та запропонувати новий підхід до визначення управління інвестиційною діяльністю як системи економічних відносин, що виникають внаслідок цілеспрямованого впливу на процеси формування та використання інвестиційних ресурсів, вибору об'єктів інвестування, розробки обґрунтованої інвестиційної політики, здатної забезпечити науково-технічний прогрес, очікувані економічні та соціальні результати

інвестиційної діяльності, а також збалансувати інтереси власників, інвесторів та трудового колективу підприємства.

Формування та управління інвестиційною системою передбачає: визначення критеріїв для залучення різних джерел інвестування; оцінку можливих джерел фінансування на основі аналізу їх якісних та кількісних характеристик; та визначення оптимальної структури цих джерел.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЛИЧИНА- ЗАХІД» СТРИЙСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Загальна характеристика та економічний аналіз діяльності підприємства

Територія Стрийського району становить 80786 га, з цих сільськогосподарські угіддя займають площу 47212 га, що становить 58,4 відсотка із загальної кількості, в тому числі ріллі 31860 га. У районі проживають 61,9 тисячі осіб населення. Найбільшими землекористувачами на території району є лісгосподарські підприємства, площа яких становить 20 793 га, що становить 25,6 % від загальної площі району, сільськогосподарські підприємства всіх форм власності займають площу 8101 га, землі Міністерства оборони України - 3059,9 га, підприємства транспорту та зв'язку - 1758 га, землі промисловості становлять 659,4 га. Землі природоохоронного, оздоровчого рекреаційного призначення становлять 28 га.

Продукція промисловості користується попитом не лише в Україні, зовнішньоторгівельні операції з партнерами з інших країн здійснюють основні підприємства району: ТзОВ «Леоні», ТзОВ «Галичина-Захід», ДП «Стрийлісопродукт» та інші. Обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених у підприємства та організації району станом на 1 жовтня 2018 року становив 67,64 млн. дол.США. За період з січня по вересень 2018 залучено 2,8 млн.дол. США прямих іноземних інвестицій в економіку району. За цим показником Стрийський район займає 3 місце в області. Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій залучено в переробну промисловість - 74,2%, сільське, лісове та рибне господарство - 22,4%. За надходженням прямих іноземних інвестицій переважали такі країни, як: Німеччина (66,4%, ТзОВ «Леоні» та ДП «Стрийлісопродукт»), Данія (25,1%, ТзОВ «Галичина-Захід»).

Крім того країнами - інвесторами в районі є: Чехія – ТзОВ «Карпати-Еко», ТзОВ «Карпатська енергетична група»; США – ТзОВ «Укрдревконтакт», ТзОВ «Галаквалайн»; Польща – ТзОВ «Гама Віста»; Угорщина – ТзОВ «Грін МП Інвест».

Свинарство за своєю господарською значущістю посідає традиційне перше місце серед інших тваринницьких галузей. Адже у кризових ситуаціях саме воно нерідко ставало головним джерелом швидкого нарощування обсягів виробництва м'яса. До того ж галузь свинарства є однією з ключових галузей, що забезпечує Україну сальною продукцією.

Одним із спеціалізованих підприємств на ринку виробництва продукції свинарства, що успішно розвивається в Україні є Товариство з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід». Підприємство знаходиться в північно-західній частині Стрийського району Львівської області, село Кавсько. ТзОВ «Галичина-Захід» було засноване інвестиційною групою Зитомір Холдінг А/С – інвесторами з Данії у серпні 2006 року, на базі колишнього свинокомплексу «Галичина». Генеральним директором підприємства є Оле Йоргенсен.

Найбільш потужним підприємством у виробництві продукції тваринництва є ТзОВ «Галичина-Захід», частка якого у виробництві свинини району становить 99,7 % та ФГ «УЛАР» - частка якого у виробництві птиці бройлера району становить 93,0%; частка м'яса птиці в структурі реалізації становить 26,7%, свинина - 72,2%

У розвиток ТзОВ «Галичина-Захід» вкладено інвестиційних коштів в сумі майже 35 млн. Євро. За рахунок вкладених коштів було: проведено ремонтно-будівельні роботи по реконструкції виробничих потужностей підприємства, введено і реконструйовано будівлі та збудовано споруди кормозаводу; збудовано систему гноєвидалення та танки гноєсховища; реконструйовано та збудовано інженерні комунікації.

Станом на 01.11.2023 року на підприємстві утримувалось 83649 голів свиней (+12534 голів до мин.року). Вироблено 14134 тонн м'яса (+1729 тонн до м.р)

Крім фінансових інвестицій підприємство перейняло й датські технології вирощування та відгодівлі тварин, методику рослинництва, генофонд.

Стайні для утримання свиней оснащені найсучаснішим технологічним обладнанням, що виготовлене у європейських країнах за сучасними технологіями. З Данії на підприємство завезено поголів'я свиноматок та кнурів найкращої селекції. Основу сформованого стада становили 2000 свиноматок та 30 кнурів порід Ландрас, Дюрок і Йоркшир данської генетики завезені у 2007 році із Данії. І з того часу підприємство активно нарощує кількість поголів'я, зберігаючи при цьому чистокровність завезених ліній і з цього часу щороку стадо поновлюється чистопородними кнурами, придбаними на передових данських племфермах та паралельно вирощуються гібридні свині на продаж.

Під тваринницькими та господарськими приміщеннями, а також очисними спорудами підприємства зайнято 412 гектарів. Свинокомплекс «Галичина-Захід» орендує земельні паї в 11 селах декількох районів Львівської області. На сьогодні під посівами господарства зайнято 4600 гектарів. Поля обробляються потужною та сучасною технікою. На підприємстві впроваджені кращі технології та обладнання з Європи, що і є однією з вагомих причин високих показників.

ТзОВ «Галичина-Захід» має у власності комбікормовий завод номінальною потужністю 130 тонн на добу, який повністю забезпечує потреби підприємства. За допомогою високотехнологічного сучасного обладнання з програмним керуванням виготовляють корми для відгодівлі свиней і орієнтовно 50% зернової маси для кормів вирощують на власних і орендованих польових площах, а решту купують у спеціалізованих сільськогосподарських підприємствах.

ТзОВ «Галичина-Захід» має також власний сучасний елеватор місткістю 16 тис. тонн зерна. У зв'язку із відсутністю якісної вітчизняної сировини для кормів, компоненти яких є важливою складовою у раціоні свиней, їх закупають у Данії.

Ресурсний потенціал підприємства є сукупністю матеріальних, а також нематеріальних, трудових і фінансових ресурсів, включаючи здатність працівників підприємства ефективно використовувати згадані вище ресурси для виконання місії. При цьому слід звернути увагу на те, що можливості підприємства не можуть визначатися лише наявністю перелічених ресурсів (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Ресурсне забезпечення ТзОВ «Галичина-Захід»*

Показник	2020р.	2021 р.	2022 р	2023р	2023 р. до 2020р., %
Площа с.-г. угідь, га	2665	3864	3660	4600	172,6
Поголів'я свиней	5645	55678	62699	71381	у 12,6 р. б.
Вартість основних засобів, на кінець року, тис. грн.	93259	171286	179174	182643	195,9
Середньооблікова чисельність всіх працівників, осіб	29	190	189	220	у 7,6 р.б.

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Аналізуючи розміри і ресурсне забезпечення (таблиця 2.1) підприємства ми бачимо що у 2023 р. значно збільшилися майже усі показники порівняно з 2020р. Так чисельність працівників зросла у 4,3 разів, а порівнюючи 2022 р. з базовим, це зростання складало 6,5 рази. Поголів'я свиней від початку заснування господарства зросло у 12,6 рази. Окремо варто виділити вартість реалізованої продукції, яка зросла у більш як 19 разів. Підводячи підсумок по даній таблиці можна сказати що ТзОВ «Галичина-Захід» добре забезпечена ресурсами, а дивлячись на динаміку їх зростання робимо висновок, що у наступних роках можна очікувати ще більшого зростання даних показників.

Основні засоби представляють собою матеріальні активи, які підприємство утримує для подальшого використання у процесі виробництва

чи постачання товарів (надання послуг), передачі в оренду іншим особам або для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких понад один рік. Основні засоби підприємства є сукупністю матеріально-речових цінностей, що представлені у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері та вартість яких поступово знижується у зв'язку із фізичним та моральним старінням (див. таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Наявність основних засобів у підприємстві та ефективність їх використання*

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2020 р., %
Вартість основних засобів, на кінець року, тис. грн.: первісна	98684	185469	207563	227849	у 2,3 р.б.
залишкова	93259	171286	179174	182643	195,8
знос	5425	14202	28389	45206	у 8,3 рази
Рівень зносу основних засобів, %	5,5	7,7	13,7	19,8	-
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,67	0,53	0,18	0,17	25,4
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,06	0,08	0,13	0,16	у 2,7 р.б.
Одержано на 1 грн. балансової вартості основних засобів грошових надходжень, грн.	109,2	451,2	883	1092	у 10 р.б.

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

За останні роки вартість основних засобів у користуванні підприємства характеризується тенденцією до збільшення. Оновленню матеріально-технічної бази приділяється достатня увага. Про це свідчать коефіцієнти оновлення основних засобів, які визначаються як відношення вартості основних засобів, що надійшли, до їх первісної вартості на кінець року. Вони значно перевищують коефіцієнти вибуття. Грошові надходження з розрахунку на 1000 грн. можна охарактеризувати як надзвичайно високі.

Оскільки головним видом діяльності підприємства є розведення свиней то розглянемо основні виробничі показники свинарства за 2023 рік (див.табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Основні виробничі показники свинарства за 2023 рік*

№ п/п	Показник	Значення
1	Кількість свиней, шт	71381
2	Народжено живими за опорос, гол	14,7
3	Кількість відлучених поросят на свиноматку / рік	29,7
4	Кількість опоросів на рік, шт	2,32
5	Вік при відлученні, днів	28
6	Вага при відлученні, кг	7,5–8,5
7	Рівень заплідненості свиноматок, %	92
8	Середньодобові прирости на дорощуванні, г	450 - 500
9	Термін перебування на дорощуванні, днів	35
10	Середньодобові прирости на відгодівлі, г	800–1000
11	Середня забійна вага, кг	110–120
12	Термін досягнення забійної ваги, днів	168

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Як ми можемо побачити з даних наведених у таблиці 2.3 підприємство активно використовує у своїй виробничій діяльності сучасні технології інтенсивного виробництва свинини. У ТзОВ «Галичина-Захід» Стрийського району використовується технологія фірми Provimi, яка передбачає раннє (у 28 днів) відлучення поросят живою вагою 8 кг і розміщення їх на дорощування. Ця технологія дозволяє одержувати від основної свиноматки до 2–3 опороси в рік. Молодняк після дорощування переводять на заключну відгодівлю при живій масі 35 кг, а відгодівля триває орієнтовно 83–90 днів. У віці 192–195 днів підсвинків реалізують на м'ясо живою вагою 105–107 кг.

У досліджуваному підприємстві для кожної групи тварин консультанти із Данії розробили корм спеціального складу, що оптимально забезпечує на кожному етапі вирощування всі потреби свиней. При цьому склад сировини може змінюватись. Для забезпечення відповідності реальних показників корму заданим параметрам на кормо-млині функціонує спеціальна лабораторія, на обладнанні якої щоденно проводять аналіз вмісту як основних інгредієнтів так і готових кормів. Окрім цього, у 2011 році у

лабораторії було доукомплектована нове обладнання, здатне визначати рівень мікотоксинів у злакових культурах.

Спеціалізація підприємства на виробництві продукції свинарства визначає його потенційні можливості для здійснення експортних операцій. Для виходу на зовнішні ринки ставляться якісно нові вимоги до якості продукції, що вимагатиме від підприємства здійснення додаткових заходів, що у кінцевому підсумку сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції. Важливим напрямом для досягнення поставленої мети є зниження виробничих витрат без втрат якості продукції.

Системний підхід у процесі інвестиційних досліджень полягає у тому, що аналізується внутрішнє та зовнішнє середовища у сукупності і взаємозв'язку.

Аналіз ринкових можливостей підприємства передбачає наступні аспекти: економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства; аналіз конкурентних позицій.

Аналіз фінансової та господарської діяльності підприємства проводиться у наступних напрямках: фінансовий стан суб'єкту господарювання; стан товарних груп.

В таблиці 2.4 зображено структуру витрат на виробництво продукції ТзОВ «Галичина-Захід».

Таблиця 2.4

Структура витрат на виробництво продукції ТзОВ «Галичина-Захід»*

Елементи витрат	2021		2022		2023	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Затрати на оплату праці працівників тваринництва	2758	5,3	4050	5	4675,2	4,4
Відрахування на соціальні заходи	595	1,2	747	0,9	748,8	0,7
Матеріальні затрати	41028	80,1	67550	83,6	87026,2	81,0
У тому числі: корми	36107	70,5	56416	70	79236,3	73,7
нафтопродукти	557	1,1	250	0,3	191,9	0,18
електроенергія	1392	2,7	2278	2,3	2880	2,7
оплата послуг і робіт	2938	5,7	7177	8,9	1029,2	0,96

Продовження таблиці 2.4

запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	34	0,06	621	0,7	1723,5	1,6
інші матеріальні витрати, включаючи плату за оренду	736	1,4	299	0,4	1029,2	0,96
Амортизація основних засобів	6086	11,9	8577	10,6	9956,5	9,3
Всього витрат	51203	100	80740	100	107446,3	100

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Проведений аналіз показав що у 2023 витрати були у 2,1 раз більші ніж у 2021 році (див. табл. 2.4).

Витрати, що здійснені на оплату праці й соціальні заходи з кожним роком займали все менше місця у загальній структурі витрат на виробництво продукції. Головне місце у структурі витрат на виробництво продукції свинарства складають витрати на корми, причому у кожному наступному році вони зростають, 70,5% у 2021 році, 73,7% у 2023.

Витрати на амортизацію основних засобів у 2023 році збільшилися на 63,6% у порівнянні з 2021 роком.

Для визначення приросту живої маси молодняку тварин та тварин, що перебувають на відгодівлі певного виду й групи, приймається різниця між масою поголів'я, що було у кінці року і яке вибуло протягом року (включно із загиблими), та масою тварин, що надійшли у групу на протязі року, включно із приплодом на початок року.

У ТзОВ «Галичина-Захід», як у спеціалізованому підприємства, собівартість продукції свинарства розраховують загалом за галуззю і кожною технологічною групою.

Загалом у галузі собівартість валового приросту живої маси свиней, включаючи живу масу приплоду при народженні (у тому числі загиблих), обчислюють за витратами за всіма об'єктами обліку.

Розрахунок фактичної собівартості 1 ц живої маси поросят у ТзОВ «Галичина-Захід» за 2023 рік наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Розрахунок фактичної собівартості живої маси поросят*

Показник	Кількість, голів	Жива маса, ц	Сума, тис. грн.
Затрати на утримання основного стада свиней	-	-	60510,9
Вартість побічної продукції	-	-	61,8
Залишок поросят під свиноматками на початок року	9271	111	99,5
Приплід	115263	1153	-
Приріст	-	66926	60448,5
Разом надійшло	115263	68079	60448,5
Разом надійшло із залишками на початок року	124534	68190	60548,0
Переведено до старшої групи	100761	66926	59425,6
Залишок поросят під свиноматками на кінець року	23773	1264	1122,4
Разом вибуло із залишкам на кінець року	100761	68190	60548,0

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з даних наведених в таблиці 2.6 можемо зробити висновок, що підприємство розвивається і покращує свій фінансовий стан. Результати від реалізації продукції зросли у 19,6 разів, щоправда зросла також собівартість реалізованої продукції у 18,6 раз.

Суттєво зріс рівень прибутків у 12,4 рази. Рівень рентабельності знизився у 2022 році на 43,8% у порівнянні з базовим 2007 роком, але у 2021 році рівень рентабельності був значно вищий проте втримати його на даному рівні не вдалося. Середньорічна чисельність працівників також зросла але при цьому спостерігається спад оплати працівників.

Таблиця 2.6

Основні показники, що характеризують особливості інвестиційної діяльності ТзОВ «Галичина-Захід»*

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023р. в % до 2020р.
Результат від реалізації продукції, тис. грн.	10186	77286	158209	199405	у 19,6 р.б.
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	8845	49904	133420	164518	у 18,6 р.б.
Прибуток (збиток), тис. грн.	1338	27382	24789	16530	у 12,4 р.б.
Річний фонд оплати праці, тис. грн.	2242	3560	5608	6946	у 3 р.б.
Рівень рентабельності (збитковості), %.	15,1	54,9	18,5	10,0	66,2

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

У зв'язку з високими темпами науково-технічного прогресу та якісними змінами в економіці й характері праці на етапі переходу до ринкових відносин неухильно зростають вимоги до ефективного управління виробництвом та практикою суб'єктів економічної діяльності. При цьому ефективність комерційної роботи підприємства у сучасних умовах господарювання обумовлюється не тільки отриманням прибутку, а й активізацією роботи з планування, виконання й контролю господарських програм, якісної оцінки ризиків, застосування діючих системних методів управління, вирішення різноманітних маркетингових та управлінських завдань.

2.2 Аналіз структури джерел утворення капіталу і ефективності його використання

Незважаючи на внутрішні характерні ознаки та ринкові механізми регулювання, спільні для багатьох підприємств на кожному підприємстві інвестиційна діяльність має свої особливості. На нашу думку, це залежить від мети управління інвестиційною діяльністю, яка підпорядковується, в першу чергу, місії функціонування підприємства.

Для виявлення особливостей процесів інвестиційної діяльності підприємства розглянемо їх види, що дозволить в цілому оцінити інвестиційну політику підприємства та визначити проблемні аспекти її формування.

У 2024 році ТзОВ «Галичина-Захід» Стрийського району підписало угоду з данськими інвестиційним фондом про залучення 8 млн. євро. Про це у пресі повідомила в. о. директора департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної військової адміністрації Людмила Гончаренко.

На сьогоднішній день ТзОВ «Галичина-Захід» – це сучасна сільськогосподарська компанія із 100% датськими інвестиціями. Підприємство спеціалізується на вирощуванні та реалізації високоякісного

товарного поголів'я свиней та виробництві кормів. Клієнтами компанії є м'ясопереробні підприємства Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської та інших областей.

Завдяки залученим інвестиціям у поточному році підприємство планувало збільшити загальну проектну потужність за рахунок введення в експлуатацію нових виробничих приміщень, придбати нову техніку та розширити виробничі площі.

Колектив ТЗОВ «Галичина-Захід», який успішно розвиває галузь свинарства є передовим серед підприємств Львівщини та України, а підтвердженням цих досягнень є щорічні нагороди та відзнаки, які заслужено отримує підприємство. За результатами роботи ТЗОВ «Галичина-Захід» здобуло нагороду в номінації «Кращий іноземний інвестор» в межах проекту «Аграрна Еліта України». Зауважимо, що ТЗОВ «Галичина-Захід» неодноразово отримувало нагороди в таких номінаціях, як: Іноземний інвестор - 2019 рік; Модернізація виробництва - 2020 та 2021 роки [61].

Інвестиційна привабливість є загалом складовою частиною інвестиційного клімату держави, що визначає привабливість для інвесторів конкретних підприємств. Це характеризує передусім місце держави у міжнародних інвестиційних рейтингах. Найбільшу увагу приділяють Індексу ведення бізнесу, який складається Світовим банком.

Україна в рейтингу розташовується на 89 місці і входить до переліку країн, що показали найкраще зростання з рік, нарівні з Білоруссю і Латвією. У 2022 році наша країна займала 109 місце.

Зазначені індекси формуються компанією BDO спільно з Гамбургським інститутом світової економіки, і характеризують економічну і фінансову привабливість різних країн світу на підставі трьох основних показників: економічних, політичних і соціокультурних умов.

У рейтингу легкості ведення бізнесу, що його укладає Світовий банк, Україна посіла 83 місце і покращила свої позиції на 4 пункти порівняно з минулим роком.

Ключовими проблемами України у формуванні інвестиційної привабливості є неналежний захист прав мінотарних акціонерів, не результативність законодавчих органів, невдала регуляторна політика, корумпованість судової влади та неналежний захист прав власності.

Ключовою складовою негативного іміджу України у світі є високий рівень корупції.

За розрахунками середній рівень індексу сприйняття корупції в Україні складає за роки 2,5, при цьому значення «0» означає повну корумповану державу, а «10» – відсутність корупції.

На сьогодні проведено оцінку інвестиційної привабливості України, за методикою Гарвардської школи бізнесу (див. табл. 2.7).

Відповідно її інвестиційну привабливість можна вважати середньою (72 бали із 100).

Таблиця 2.7

**Оцінка інвестиційної привабливості України відповідно до методики
Гарвардської школи бізнесу ***

	Максимальна кількість балів	Оцінка України
1. Репатріація капіталу	12	
без обмежень		12
2. Національним законодавством дозволена	12	
100% власність, але не заохочується		10
3. Дискримінаційні заходи:	12	
обмежень на капітал нема, але є певний його контроль		8
4. Різниця курсів національної валюти на вільному і чорному ринках	20	
менше 10%		18
5. Політична стабільність	12	
сильний внутрішній тиск		4
6. Однакціонізм	8	
значні Однакціоністські пільги		6
7. Можливість використання національного капіталу	10	
деякий ринок капіталу		8
8. Середньорічна інфляція	14	6
Загальна кількість балів	100	72

* Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [28, 23]

Важлива проблема інвестиційної політики – це вибір найпріоритетнішої сфери вкладення капіталу. Основним мотивом є якнайшвидше та якнайбезпечніше повернення інвестованих вкладень, фактично максимуму прибутку.

На жаль, сільське господарство в силу його особливостей (сезонність виробництва, низька прибутковість тощо) не відноситься інвестиційно привабливих галузей.

Це вказує на необхідність проведення такої інвестиційної політики, яка б сприяла припливу капіталу, особливо іноземного.

Негативні процеси в період реформування аграрної економіки зумовили, що значна кількість великих, фінансово міцних підприємств стали збитковими.

Знизилася їх платоспроможність, прибутковість, багато з них припинила свою діяльність.

Такий стан був зумовлений, передусім нееквівалентністю цін на сільськогосподарську і промислову продукцію.

Оцінка інвестиційної спроможності підприємств Стрийського району Львівської області, які спеціалізуються у переважній більшості на вирощуванні зернових культур та відгодівлі великої рогатої худоби, показав, що сьогодні не всі господарства, особливо це стосується фермерських, здатні зберегти свої виробничі потужності, однак підприємства, які є достатньо прибутковими реінвестують та капіталізують прибуток, забезпечуючи високу ефективність свого функціонування.

Наступною складовою загальної інвестиційної привабливості підприємств є їх виробнича конкурентоспроможність. В цьому понятті нами включені організаційно-виробничі складові досягнення конкурентних переваг над іншими підприємствами. З цією метою може бути придатним оцінка виробничих переваг в частині вищих результатів щодо виробництва.

Доцільно зауважити, що в 2021-2023 рр. темпи зростання капітальних інвестицій дозволили підприємствам отримувати більший дохід в розрахунку на 1 грн. капітальних інвестицій.

Інвестиційна спроможність сільськогосподарських підприємств зображена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Інвестиційна спроможність сільськогосподарських підприємств з Стрийського району Львівської області, тис.грн (2023 р.)*

Показники	ФГ «Сяйво-Стрий	ТзОВ «Транс Інвест Агро»	ТОВ «Галичина-Захід»
Площа сільськогосподарських угідь, га	1414,7	3495	5076
Вартість основних фондів, тис. грн..	8950,3	8544,5	10278,8
Капітальні інвестиції, тис. грн	1914,9	1656,2	2556,9
Припадає на 1 га угідь, тис.грн: основних фондів	6,3	2,4	2,0
капітальних інвестицій	1,4	0,5	0,5

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Площі угідь є основною складовою інвестиційної привабливості, оскільки більшість інвесторів хочуть мати справу з великими компаніями, відповідно великими землевласниками.

Ще важливим є те, що інвестиції функціонують на засадах гравітації, тобто вкладаються переважно там, де вони вже існують. В значній мірі це стосується і іноземних інвесторів. З цих позицій достатньо потужно виглядають всі досліджувані підприємства, де достатні суми інвестицій і їх питомі показники.

Доцільно відмітити, що нами вибрані три найбільш потужних підприємства Стрийського району.

Одним з найбільших і найсучасніших сільськогосподарських підприємств є досліджуване нами підприємство ТзОВ «Галичина-Захід» зі 100% датськими інвестиціями (інвестиційний фонд ТзОВ «Галичина-Захід» становить приблизно 35 млн. євро.)

Характерно, що крім фінансових інвестицій ТзОВ «Галичина-Захід» перейняла й датські технології щодо вирощування та відгодівлі тварин, практику вирощування сільськогосподарських культур.

Підприємство спеціалізується на вирощуванні та реалізації високоякісного м'яса свиней та виробництві кормів. ТзОВ «Галичина-Захід» входить до десятки найбільших господарств у сфері вирощування свиней в Україні. Закупівельниками є м'ясопереробні підприємства практично всіх областей Західної України.

Загальна територія центральної садиби (с.Кавське) господарства складає 412 га, причому тваринницькі та господарські приміщення займають 57 га., ТзОВ «Галичина-Захід» крім того з метою вирощування кормів засіває зерновими культурами. орендовані землі у інших районах Львівщини

На підприємстві чисельність працівників складає 220 чоловік, лише 40 з яких безпосередньо задіяні в догляді за тваринами.

ТзОВ «Галичина-Захід» Стрийського району в 2023 році підписало з данськими інвестиційним фондом угоду про залучення 8 млн. євро. Завдяки датським інвестиціям у 2023 році підприємство мало наміри розширити виробничі площі, збільшити проектну потужність за рахунок введення в експлуатацію нових виробничих приміщень та придбати нову техніку.

В інших двох госпідприємствах трохи гірші показники інвестиційної привабливості, хоча вони теж достатньо високі, особливо це стосується фермерського господарства «Сяйво- Стрий».

Очевидним є те, що наявна техніка забезпечила впровадження новітніх технологій та виконання робіт в стислі агротехнічні строки.

Підприємства за останні роки практично вдвічі збільшили площі сільськогосподарських угідь, що є позитивним чинником у процесі майбутнього інвестування, адже земля в контексті інвестиційної привабливості відіграє значущу роль.

Гіршою є ситуація в більшості фермерських господарств району, більшість з яких опинилися практично на межі виживання. В такій ситуації

господарства перестало думати про здійснення капітальних вкладень, навіть у такому малому обсязі що спостерігався раніше.

Основними складовими формування інвестиційної привабливості підприємств, звичайно, є земля, праця і капітал.

Найоптимальніше поєднання цих трьох ресурсів приводить господарство до позитивного результату діяльності.

Найбільша частка інвестиційних потоків, особливо в галузі рослинництва, на даний час спрямовується в розширення площі землекористування.

Правда, інвестування в землю як основний засіб виробництва залежить від багатьох факторів, таких як право власності на землю, правові нормативи Земельного Кодексу України, загальний законодавчий режим тощо.

Так як в Україні діє мораторій на продаж землі, то залучення інвестицій можливе лише на засадах довгострокової оренди земельних ділянок. В цьому випадку особливу важливість для визначення пріоритетності майбутнього інвестування мають кількісні і якісні характеристики земель обраних об'єктів, оскільки від цих характеристик залежать по-перше витрати на оренду, а по-друге – перспективи розвитку які можуть забезпечити високу ефективність інвестиційного проекту.

Основним базисом оцінки інвестиційної привабливості окремих сільськогосподарських підприємств є Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, що затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, дана методика базується на аналізі показників фінансового стану підприємств та організацій [37].

Аналіз показників фінансового стану найбільших підприємств області показав, що найбільший коефіцієнт абсолютної ліквідності, який характеризує негайну готовність підприємства ліквідувати поточну заборгованість, є у ТОВ «Стрийтеплиця», однак показники швидкої та

загальної ліквідності у підприємстві є далекими від встановлених норм та показників інших аналізованих підприємств району.

Порівняльна характеристика результатів аналізу інвестиційної привабливості підприємств Стрийського району Львівської області за 2023 рік.

Таблиця 2.9

**Результати аналізу інвестиційної привабливості підприємств
Стрийського району Львівської області за 2023 рік***

Показники	ТОВ «Галичина- Захід»	ТзОВ «Гранд Інвест Агро»»	ТОВ «Стрийтеплія»	ФГ «Сяйпо- Стрий»»	МПП «Обрій
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,075	0,007	0,310	0,154	0,086
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,109	0,223	0,474	2,490	0,664
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,516	1,010	0,577	2,779	2,380
Коефіцієнт фінансової автономії	0,620	0,564	0,617	0,198	0,472
Коефіцієнт маневреності	0,227	0,007	1,108	1,128	0,521
Коефіцієнт покриття запасів	0,755	0,482	5,159	6,749	0,886
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,728	0,595	-0,617	0,875	0,822
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,631	1,294	0,382	0,246	0,893
Рентабельність капіталу	0,013	-0,235	0,516	0,018	-0,021
Рентабельність власного капіталу	0,022	-0,416	0,836	0,089	-0,045
Коефіцієнт оборотності активів	0,492	0,966	0,241	0,688	0,186
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,794	1,713	0,390	3,482	0,393
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	1,192	2,360	0,258	1,975	0,438
Інтегральний показник інвестиційної привабливості	1,299	1,475	1,850	0,978	1,504
Рейтинг інвестиційної привабливості	2	3	5	1	4

*Джерело: побудовано на основі статистичної звітності підприємства

Таку ситуацію можна пояснити неоптимальною структурою активів господарства, серед яких 50,2% займають грошові кошти сформовані в основному за рахунок короткострокових кредитів банку. Таким чином, надто

високе значення коефіцієнта абсолютної ліквідності в даному випадку негативно впливає на фінансовий стан, оскільки показує, що залучений капітал в основному вкладається у неробочі активи, якими є грошові кошти та їх еквіваленти, а це в свою чергу спричинює зниження рівня рентабельності виробництва. Крім того, те що активи господарства формуються за рахунок короткострокових зобов'язань є основною причиною втрати фінансової стійкості та загрозою щодо банкрутства підприємства. Ще гірша ситуація із показниками ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності зафіксовано у інших підприємствах.

Перелічені вище чинники призвели до того, що за відстанню від найкращого показника у рейтингу інвестиційної привабливості аналізованих підприємств району ТзОВ «Гранд Інвест Агро» та ТзОВ «Галичина-Захід» Останнє місце займає ПП «Обрій».

Найбільш інвестиційно привабливим, з точки зору аналізу фінансово-економічних показників серед аналізованих підприємств району є, яке характеризується високим рівнем платоспроможності та достатнім рівнем фінансової стійкості. Звичайно наявність довгострокових зобов'язань дещо зменшує фінансову стійкість підприємства порівняно із ТзОВ «Галичина-Захід», але дозволяє господарству активно здійснювати капітальне інвестування, а з тим і підвищувати показники ефективності функціонування. Ефективне господарювання дозволило господарству одержатизначні суми чистого прибутку, що забезпечило високі показники як рентабельності реалізації продукції так і рентабельності капіталу, а висока якість виробленої продукції, яка вплинула на збільшення виручки від реалізації спричинила зростання показників ділової активності приватного підприємства.

Дещо поступається лідеру за показниками ліквідності та ділової активності МПП «Обрій», яке в загальному також є інвестиційно привабливим і фінансово незалежним. Спостерігається поступовий ріст доходності підприємства, можливе нарощування виробництва. Підприємство своєчасно ліквідує поточні борги, але відмічається недостатня сума коштів

для погашення короткострокових зобов'язань. Таким чином можна сказати, що інвестиційну привабливість підприємств визначає не стільки наявність ліквідних активів та відсутність поточних зобов'язань, а перш за все стабільні результати діяльності підприємства.

Отже, до внутрішніх чинників формування економічної ефективності інвестиційного процесу в підприємстві, які схематично описано на рисунку 2.1, слід віднести фондоозброєність та фондооснащеність підприємства,

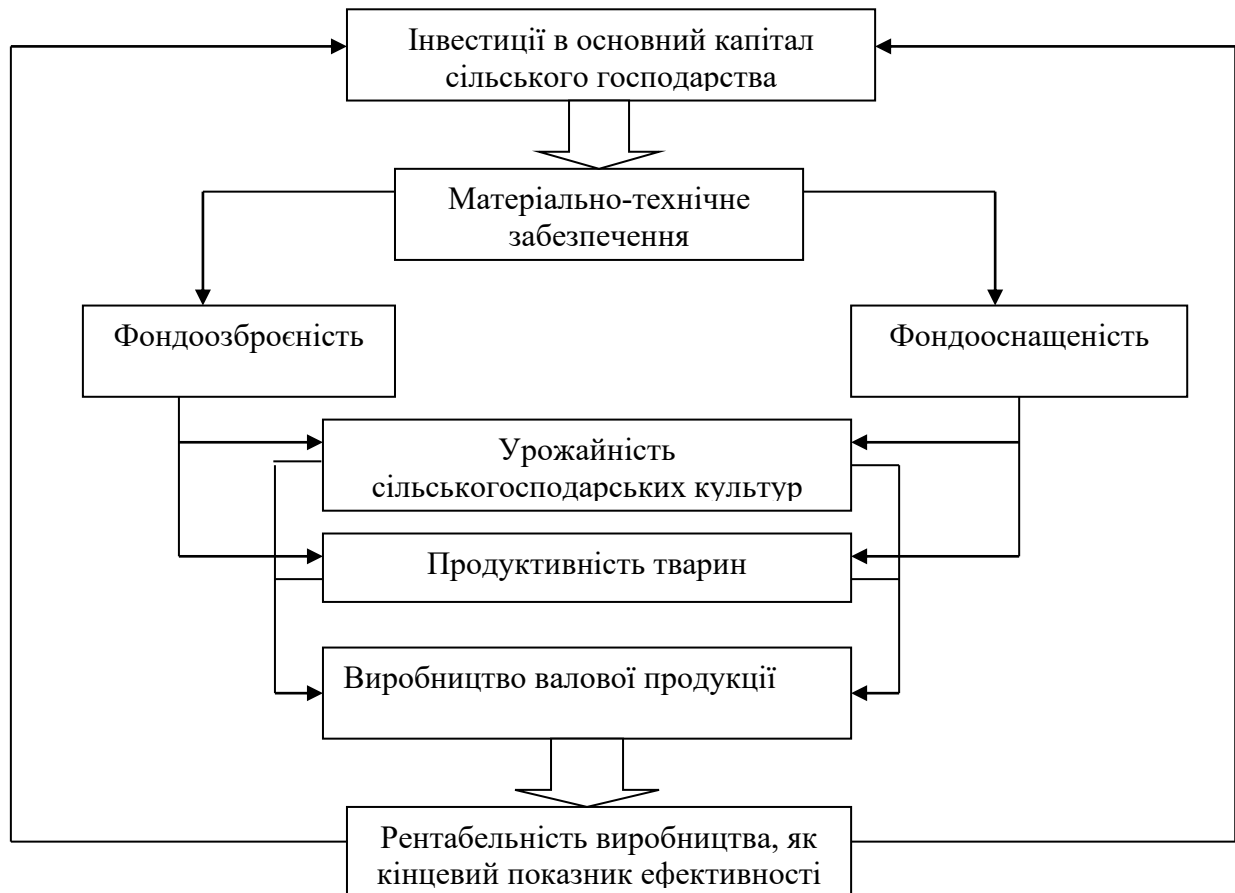

Рис. 2.1. Внутрішні чинники формування економічної ефективності інвестиційного процесу*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [24]

показники продуктивності виробництва що впливають на виробництво валової продукції.

Кінцевим показником економічної ефективності інвестиційного процесу є рентабельність виробництва та реалізації продукції. Окрім внутрішніх чинників, які певною мірою може спланувати або передбачити інвестор, готуючи інвестиційний проект, на економічну ефективність

інвестицій впливає також ряд зовнішніх чинників, зміну яких передбачити важче.

Основним серед таких є зміна у кредитній політиці банків-партнерів, коливання ціни на ринку пов'язане із несприятливою кон'юктурою, зростання рівня конкуренції в галузі та втрата вже завойованих позицій на ринку певного виду продукції, а найголовніше зміна засад державного регулювання фіскальної, податкової та грошової політики.

2.3 Джерела фінансування інвестиційної діяльності, порядок їх формування та використання

Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах їх розвитку.

У процесі реалізації цієї основної мети інвестиційна діяльність спрямована на вирішення таких найважливіших завдань розвитку економіки: визначення шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм та проектів; забезпечення високих темпів економічного розвитку компанії (фірми), підприємства; забезпечення максимізації доходів (прибутку) від інвестиційної діяльності; забезпечення мінімізації інвестиційних ризиків; забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства у процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Мінімізація інвестиційних ризиків є одночасно найважливішою умовою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності компанії (фірми) у процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Джерелами фінансування інвестиційної діяльності в підприємстві можуть бути:

- власні кошти підприємства у вигляді: частина чистого прибутку, націлювана на виробничий розвиток; залучення частини нерозподіленого прибутку, доходи від реалізації цінних паперів, амортизаційні відрахування, іммобілізована в інвестиції частина надлишкових оборотних активів,

реінвестована в результаті продажу частина основних фондів; страхова сума відшкодування збитків, викликаних втратою майна; раніше здійснені довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких минає в поточному періоді; реінвестовувана шляхом продажу частина основних фондів;

- позичкові інвестиційні кошти у формі довгострокових кредитів банків та інших кредитних інститутів; емісія облігацій підприємства, цільових державних кредитів на певні види інвестування та ін.; податковий інвестиційний кредит; інвестиційний лізинг (довгострокова форма оренди машин та обладнання); інвестиційний селенг (передача власниками прав на використання їх майна за визначену плату);

- залучені інвестиції: засоби Державного бюджету, тобто централізовані капіталовкладення, внески іноземних інвесторів та створення спільних підприємств, внески вітчизняних інвесторів до статутного фонду підприємства; емісія акцій підприємства; емісія інвестиційних сертифікатів (інвестиційних фондів та компаній); безоплатно надані державними органами та комерційними структурами кошти на цільове інвестування [45].

Внутрішні (власні) джерела фінансування характеризуються наступними позитивними особливостями:

- простотою та швидкістю залучення; високою віддачею за критерієм норми прибутковості інвестовуваного капіталу, оскільки не вимагають сплати позикового відсотка в будь-яких його формах;

- істотним зниженням ризику неплатоспроможності та банкрутства підприємства при їх використанні;

- повним збереженням управління в руках первісних засновників підприємства.

Разом з тим вони мають негативні якості:

- обмежений обсяг залучення, а отже й можливостей істотного розширення інвестиційної діяльності;

– обмеженість зовнішнього контролю за ефективністю використання власних інвестиційних ресурсів (див. рис. 2.2).

Рис. 2.2. Класифікація джерел інвестиційної діяльності*

*Джерело: розроблено автором на основі наукових праць вітчизняних вчених та річних і фінансових звітів підприємства

Зовнішні (позикові та залучені) джерела фінансування характеризуються такими позитивними особливостями: більшим обсягом можливого їх залучення, значно більшим за власні інвестиційні ресурси; більш дієвим зовнішнім контролем за ефективністю інвестиційної діяльності та реалізацією внутрішніх резервів.

Головними критеріями оптимізації співвідношення внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності є: забезпечення високої фінансової стійкості підприємства; максимізація суми прибутку від інвестиційної діяльності, що залишається в розпорядженні первинних засновників підприємства, при різних співвідношеннях внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування цієї діяльності.

Фінансова стійкість підприємства при його інвестуванні у певний період визначається за допомогою показників управління фінансовими ресурсами: питомою вагою власного (акціонерного) капіталу в активах, що

визначається відношенням загальної суми власного капіталу до загальної суми активів; коефіцієнта покриття інвестицій, що визначається відношенням суми власних коштів та довгострокових зобов'язань до обсягу активів балансу; питомої ваги позикових коштів у активах, що визначається відношенням загальної суми зобов'язань до загальної суми активів; частки довгострокової заборгованості в капіталі фірми, що визначається відношенням суми довгострокових боргових зобов'язань до суми власного (акціонерного) капіталу підприємства; питомої ваги самофінансування інвестиційної діяльності, що визначається відношенням суми власних фінансових коштів, залучених до формування інвестиційних ресурсів, до загальної їх суми.

Коли б майбутнє було точно відоме, то був би відомий і потік доходів підприємства, тобто не було б ризику інвестицій. У дійсності ж будь-яке фінансування підприємства має ризиковий характер. Кредитор так само, як і власник, ризикує. Для зниження ризику система джерел фінансування має бути по можливості диверсифікованою за строками погашення та за видами джерел [55].

Найпоширенішими способами зменшення цього ризику є: вимога матеріального забезпечення під позику; обмеження граничної величини боргу; контроль за співвідношенням взятих у борг та власних фінансових ресурсів; право при укладанні контракту вимагати моніторингу підприємницької діяльності підприємства-боржника, одержання регулярної фінансової інформації або навіть права інвестора призначати свого директора і т.ін.

В умовах переходу до ринкових відносин внесені принципові зміни у порядок надання коштів на капітальні вкладення. Знову встановлений поділ капіталовкладень підприємства на централізовані та нецентралізовані.

Обсяги та напрямки витрачання таких джерел підприємства визначають самостійно в межах наявних коштів та матеріальних ресурсів. Класичною формою самофінансування у країнах Заходу є власні кошти у

вигляді нерозподіленого прибутку та амортизації, які доповнюються визначеною часткою емісії (випуску) цінних паперів та кредиту, отриманого з ринку позикового капіталу.

Для кругообігу вартості основних виробничих фондів характерні такі закономірності: поступова втрата споживчої вартості та перенесення вартості на готовий продукт частинами; часткове відтворення вартості в готовому продукті та її нагромадження у формі вартісного зносу; формування грошових джерел, призначених для подальшого фінансування відтворення зношених основних фондів; створення основних фондів на цілі нагромадження.

Перехід до регульованих державою ринкових відносин повинен привести до змін у структурі джерел фінансування капітальних вкладень. Істотний розвиток отримує метод самофінансування інвестиційних затрат. На практиці розрізняють поняття самоокупності та самофінансування видатків підприємства. Перше поняття відповідає менш розвиненій формі комерційного розрахунку. Самоокупність означає, що кошти, які забезпечують функціонування підприємства, незалежно від суб'єкта фінансування (держави, підприємство, комерційний банк, приватний інвестор), повинні окупитися, тобто принести прибуток (доход), який відповідає мінімально можливому рівню рентабельності.

В інвестиційній сфері все виразніше проявлялась закономірність: чим вищими були темпи інвестування, тим нижчою прибутковість (віддача) на кожну одиницю вкладених коштів. Амортизація втрачала свою сутність як індикатора зносу основних виробничих фондів та важеля їх оновлення, стаючи формою перерозподілу чистого доходу. Внаслідок низьких норм амортизаційних відрахувань знижувались витрати виробництва та прибуток (доход) підприємств. Через систему платежів до бюджету з прибутку відбувалось вилучення в централізований грошовий фонд держави частини фонду відшкодування. Така амортизаційна політика стримувала процес оновлення основних виробничих фондів у галузях і підприємствах зокрема.

Чим більше прибутку переходить у амортизаційні відрахування (шляхом підвищення їх норм), тим швидше формується обсяг нагромаджень для цілей інвестування, тобто прискорюється обіг основного капіталу.

Процес її розробки включає:

- формування напрямів інвестиційної діяльності, системи довгострокових цілей;
- вибір найефективніших шляхів досягнення поставлених цілей;
- визначення часових горизонтів формування інвестиційної стратегії, які залежать від галузевої приналежності підприємства, прогнозованого розвитку економіки в цілому та інвестиційного клімату, зокрема;
- визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності, які можуть полягати у забезпеченні приросту капіталу, зростанні рівня прибутковості інвестицій, зміни технологічної та відтворювальної структури капітальних вкладень, зміни співвідношення між фінансовими та реальними інвестиціями;
- вибір найбільш ефективних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності, які повинні перебувати в тісному взаємозв'язку із загальною стратегією підприємства (місією, загальними стратегічними цілями) і визначати цілі та принципи розподілу інвестиційних ресурсів на визначений період;
- оцінка розробленої інвестиційної стратегії, основними критеріями якої можуть виступати: збалансованість самої інвестиційної стратегії; узгодженість інвестиційної стратегії із загальною стратегією розвитку підприємства та зовнішнім середовищем його функціонування; відповідність ресурсного потенціалу підприємства сформованій інвестиційній стратегії; прийнятність рівня ризику; одержані внаслідок реалізації інвестиційної стратегії економічні результати.

Максимізація суми прибутку при різних співвідношеннях внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності досягається у процесі розрахунку ефекту фінансового лівериджу (фінансового важеля). Цей

ефект полягає у тому, що до норми прибутку на власний інвестований капітал прирощується прибуток, одержуваний завдяки використанню позикових коштів, незважаючи на їх платність [38].

Капітальні інвестиції є головною формою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства. Серед усіх напрямів інвестиційної діяльності провідне місце займають капітальні інвестиції. За допомогою них відтворюються на простій і розширеній основі основні засоби виробництва, створюється матеріальна основа для підвищення продуктивності живої праці на базі впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва. Завдяки капітальним інвестиціям реалізуються досконаліші форми суспільної організації виробництва: його спеціалізація, кооперування і комбінування.

Оновлення основних засобів значною мірою залежить від інвестиційної ситуації, яка була в ці роки в Україні досить нестабільною.

З проведених розрахунків ми бачимо, що основну питому вагу в капітальних інвестиціях в підприємстві складають інвестиції в основний капітал, а особливо на капітальне будівництво і придбання машин і обладнання (див.табл.2.10).

Таблиця 2.10

Питома вага капітальних інвестицій в загальному їх обсягу*

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Всього	100	100	100	100	100
в тому числі за напрямками інвестицій в основний капітал:	84,8	83,0	83,0	86,0	85,9
у тому числі:					
капітальне будівництво	41,2	40,5	43,6	42,9	46,9
придбання машин та обладнання	43,6	42,5	39,4	43,1	39,0
витрати на інші необоротні матеріальні активи	1,8	2,0	2,3	2,6	1,2
витрати пов'язані з поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт)	11,5	11,5	11,3	10,7	11,7
інвестиції в нематеріальні активи	1,7	3,4	3,3	0,6	1,1
витрати на формування основного стада	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

*Джерело: розроблено автором на основі наукових праць вітчизняних вчених та річних і фінансових звітів підприємства

Особливо важливим є те, що в багатьох галузях економіки за роки реформ відбулося якісне оновлення значної частини діючих підприємств. Однак і за досягнутого оновлення основних засобів не знижується актуальність технічного переоснащення та модернізації діючих підприємств. Характерним насамперед є низький рівень списання основних засобів, а відповідно й оновлення діючого виробництва. Покращенню стану основних засобів сприятиме ефективне управління капітальними інвестиціями, що є багатоаспектною проблемою [38].

Тому напрямки і відповідні їм резерви підвищення інвестиційної привабливості підприємства ми вбачаємо у трьох складових: економічній, техніко-технологічній і соціальній (див.рис. 2.3).

Рис. 2.3. Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [34]

Група економічних напрямів підвищення інвестиційної привабливості підприємства передбачає заходи щодо зниження собівартості її виробництва та реалізації, а також підвищення якості та розширення продуктового асортименту.

Ефективне використання земельних, трудових та технічних ресурсів підприємства також підвищуватиме конкурентоспроможність його товарної продукції.

Техніко-технологічними резервами підвищення інвестиційної привабливості підприємства є впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва продукції, підвищення ефективності використання технічних засобів, а також якісне і кількісне їх оновлення.

До соціальних резервів відносимо створення належних умов для підвищення продуктивності праці на основі матеріального стимулювання працівників, створення сприятливих умов для праці і відпочинку, а також постійне підвищення їх кваліфікаційного рівня.

Таким чином, для ефективного розвитку інвестиційної привабливості підприємства ТЗОВ «Галичина-Захід» повинно створити комплекс економічних, техніко-технологічних та соціальних передумов щодо виробництва продукції свинарства. З огляду на жорсткі умови допуску продукції на ринки інших країн, підприємство повинно забезпечити виробництво продукції згідно світових стандартів якості. Сертифікована продукція свинарства є умовою її експорту і джерелом валютних надходжень для об'єкту дослідження, що сприятиме оновленню техніко-технологічної складової виробництва за найкращими світовими зразками.

Висновки до II розділу

ТЗОВ «Галичина-Захід» було засновано у 2006 році і є одним із найприбутковіших підприємств Львівської області. Свинокомплекс «Галичина-Захід» орендує земельні паї і під посівні площі господарства

складають 4600 гектарів. Підприємство використовує сучасну потужну техніку, що дозволяє здійснювати комплекс польових робіт з використанням високоефективних технологій, що в кінцевому підсумку формує високі показники виробничо-господарської діяльності об'єкту дослідження.

За період 2021–2023 рр. середньорічна чисельність працівників зросла на 15,8%, але при цьому спостерігається зниження оплати праці працівників.

Власні потреби свиногомплексу ТзОВ «Галичина-Захід» забезпечує комбікормовий завод потужністю 130 тонн/добу, який за допомогою високотехнологічного сучасного обладнання з програмним керуванням виробляє корми європейської якості. Приблизно 50% зернової сировини для кормів господарство виробляє самостійно, решта – закупляють у спеціалізованих господарствах.

Підприємство використовує у своїй діяльності сучасні інтенсивні технології виробництва свинини. Технологія фірми Provimi, яка діє у ТзОВ «Галичина-Захід» Стрийського району, передбачає раннє (у 28 днів) відлучення поросят живою масою 8 кг і постановку їх на дорощування. Це дозволяє одержувати від основної свиноматки до 2,3 опороси в рік. Після дорощування молодняк при живій масі 35 кг переводять на заключну відгодівлю, відгодівля триває 83–90 днів. Підсвинків реалізують на м'ясо у віці 192–195 днів живою масою 105–107 кг.

За період дослідження витрати на виробництво продукції свинарства зросли у 2,1 рази в 2023 році порівняно із 2021 роком і в загальній структурі витрат на виробництво продукції частка оплати праці та витрати на соціальні заходи постійно знижувались. У структурі витрат на виробництво продукції найвагомішу частку складають витрати на корми, причому з кожним роком вони зростають із 70,5% у 2021 році до 73,7% у 2023р.. Витрати на амортизацію основних засобів у 2023 році збільшилися на 63,6% у порівнянні з 2021 роком.

За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності помітним є покращення фінансового стану підприємства. Результати від реалізації

продукції з 2007 року зросли у 19,6 разів, щоправда зросла також собівартість реалізованої продукції у 18,6 раз. Суттєво зріс рівень прибутків у 12,4 рази. Рівень рентабельності знизився у 2023 році на 43,8% у порівнянні з базовим 2007 роком, але у 2022 році рівень рентабельності був значно вищий порівняно із 2023 роком.

Інвестиційний процес у ТзОВ «Галичина-Захід» здійснюється на достатньому рівні, але потенціал для зростання є суттєвий, так як підприємство має достатньо сил і можливостей для збільшення виробництва і утримання позицій лідера на ринку.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Обґрунтування необхідності удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Ключовою метою інвестиційної діяльності підприємства є визначення найрезультативніших способів вкладення капіталу, що сприятимуть підвищенню його конкурентоспроможності, зростанню доходів і забезпеченню стабільного розвитку. В умовах уповільненого економічного зростання, обмеженої платоспроможності фізичних і юридичних осіб, а також низького рівня їхніх доходів, підприємствам слід зосереджувати увагу на реальних інвестиціях.

Проблемі вдосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення інвестиційної привабливості підприємств різних галузей нині приділяється значна увага. Це обумовлено тим, що економіка країни потребує посилення виробничих потужностей і залучення необхідних ресурсів для подальшого розвитку та ефективної діяльності.

Інвестиційна привабливість підприємства формується на декількох рівнях: державному, регіональному, галузевому та рівні самого підприємства. Аналізуючи цю ситуацію з позиції поступового переходу від найвищого рівня до найнижчого, можна зазначити, що ключову роль відіграють фактори, пов'язані з державною політикою. На наступному етапі важливими стають чинники, що визначають інвестиційну привабливість регіону та галузі, а вже згодом – фактори, які впливають на привабливість окремого підприємства.

Підвищення привабливості можна очікувати з двох напрямків. По-перше, від держави та міжнародних організацій, які здатні позитивно впливати на імідж країни, її окремих регіонів і секторів економіки. По-друге,

від самого підприємства, яке може активно працювати над поліпшенням власної привабливості.

Для більш детального аналізу організаційно-економічного механізму формування інвестиційної привабливості підприємства розглянемо впливи різних рівнів окремо.

На державному рівні створення інвестиційної привабливості підприємства базується на політико-правовій, економічній та соціокультурній основі.

Економічна ситуація зазнала значного погіршення. Як відомо, розвиток економіки країни тісно пов'язаний із її політичним станом. На сьогодні рівень інфляції в Україні досяг рекордних показників, що спричинило зниження обсягу внутрішніх інвестицій. Це стало наслідком погіршення фінансового становища підприємств та знецінення інвестиційних ресурсів через інфляційні процеси. Несистемне та затримане формування державного бюджету, ускладнення умов отримання кредитів, підвищення відсоткових ставок, розрив господарських зв'язків, поглиблення цінових диспропорцій та інші чинники негативно впливають на економічний механізм, який забезпечує інвестиційну привабливість підприємств.

Ключовим фактором є недоліки податкової системи, зокрема недостатність заходів, спрямованих на впровадження сучасних стандартів бухгалтерського обліку, надмірний податковий тиск на платників, а також відсутність ефективного контролю та механізмів виявлення неплатників [9]. Через те, що більшість населення має дуже низькі доходи, платоспроможність внутрішнього ринку держави помітно знижується. Соціально-культурне середовище також перебуває у складному становищі. Загалом інвестиційна привабливість України оцінюється як незадовільна, про що свідчать її позиції в міжнародних рейтингах – від 120-го до 150-го місця. У порівнянні з іншими країнами з перехідною економікою Україна також посідає низькі позиції.

У ході досліджень з'ясовано, що процес планування інвестицій відіграє ключову роль у забезпеченні інвестиційного розвитку підприємств. Для прискорення цього розвитку доцільно виконувати планування інвестицій у порядку, поданому на рис. 3.1.

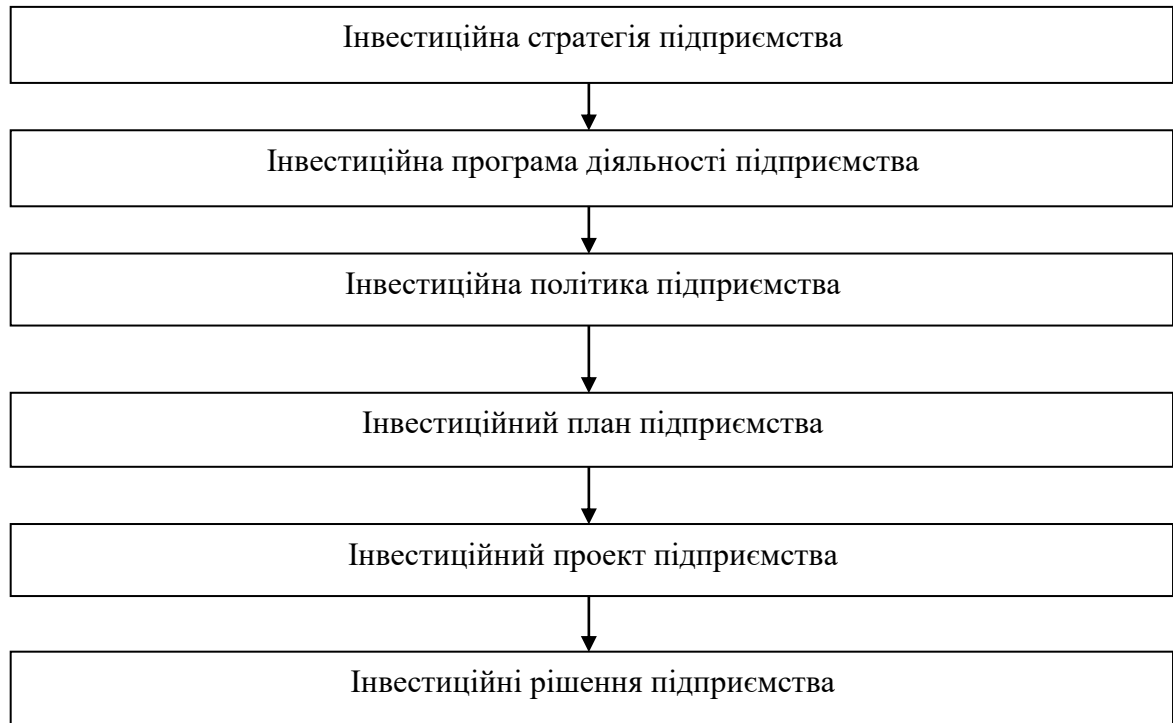

Рис. 3.1. Інвестиційний розвиток діяльності підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [13]

Управління інвестиційною діяльністю підприємства спрямоване на вибір перспективних напрямків інвестування, враховуючи його потенційні ресурси та вектори розвитку. Основними цілями є забезпечення зростання капіталу, підвищення ринкової вартості підприємства та покращення добробуту його власників, що створює стимул для підвищення інвестиційної привабливості у довгостроковій перспективі. На нашу думку, досягнення зазначених результатів можливе за умови виконання таких вимог: ефективна організація різних форм інвестування (у тому числі в реальні, фінансові та стратегічні активи) і налагодження взаємодії між системою управління інвестиційною діяльністю та системами управління виробничими й фінансовими процесами підприємства. Це дозволить підвищити активи та капітал підприємства, зміцнити його конкурентні позиції та покращити

репутацію на ринку. На рис. 3.2 представлені основні чинники, що впливають на управління інвестиційною діяльністю підприємства.

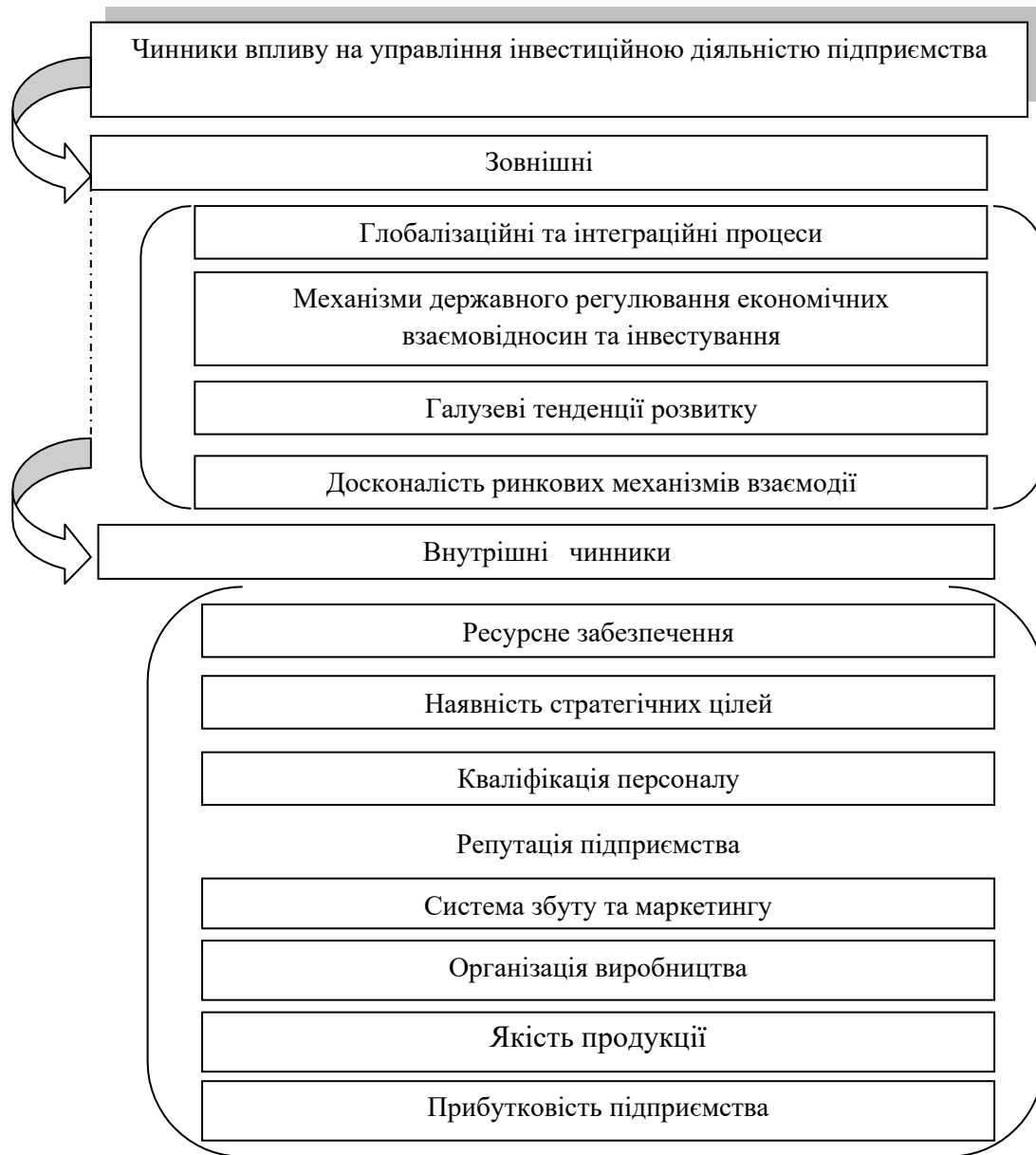

Рис. 3.2. Чинники впливу на управління інвестиційною діяльністю підприємства*

*Джерело: розроблено на основі вивчення наукових досліджень вчених [34]

Неефективне управління інвестиційною діяльністю може спричинити збільшення обсягу залучених коштів, що, своєю чергою, підвищить зобов'язання підприємства, знизить його прибутковість, власний капітал та активи. Усе це разом негативно вплине на ринкову вартість компанії.

Отже, при управлінні інвестиційною діяльністю підприємства та виборі типу інвестицій слід враховувати наступне:

- на початковому етапі інвестування необхідно активізувати всі компоненти механізму управління інвестиціями для досягнення позитивного результату, який проявляється у перевищенні доходів над витратами;

- інвестиції, як правило, здійснюються у грошовій формі, що тимчасово вилучає власні ресурси з обороту. У разі залучення або запозичення коштів виникає додаткова відповідальність за їх ефективне використання, яка покладається не лише на управління інвестиційною діяльністю, а й на всю систему управління підприємством;

- на початкових етапах інвестиційного процесу складно точно визначити витрати на інвестиції та прогнозований дохід, оскільки прибутковість може змінюватися під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів упродовж усього періоду інвестування. Як зовнішні, так і внутрішні інвестиції пов'язані з ризиками втрати вкладених коштів. Формування інвестиційної привабливості підприємства здійснюється на основі різних показників і задля їх покращення необхідно дослідити умови їх створення, щоб краще побачити недовикористані можливості самого підприємства.

Самі показники поділяються на дві категорії: показники прямого впливу, до яких належать фінансово-економічні, та непрямого впливу, які включають соціальні й інформаційні.

До фінансово-економічних показників відносяться показники ділової активності, рентабельності, фінансової стабільності та ліквідності (платоспроможності) тощо. Покращення кожного з цих показників автоматично сприяє зміцненню стану підприємства, що, у свою чергу, підвищує його інвестиційну привабливість і вартість інвестиційного капіталу.

Формування та методи поліпшення показників непрямого впливу значною мірою залежать від зовнішніх факторів, які підприємство не завжди може контролювати. Наприклад, підвищення якості праці на підприємстві

можливе за рахунок впровадження різноманітних мотиваційних заходів у поєднанні з використанням сучасних і прогресивних технологій. Класифікація інвестицій у об'єкти підприємницької діяльності представлена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності*

Ознаки, за якими класифікують інвестиції	Форми, за якими здійснюється інвестування
За об'єктами вкладення коштів: Реальні інвестиції Фінансові інвестиції	- вкладення коштів у реальні активи, як матеріальні, так і не матеріальні; - включають придбання фінансових активів.
За характером участі в інвестуванні: Прямі інвестиції Непрямі інвестиції	- інвестор сам безпосередньо бере участь у виборі об'єкта інвестування; - інвестиції здійснюють фінансові посередники.
За періодом інвестування: Короткострокові інвестиції Довгострокові інвестиції	- вкладення коштів на період до одного року; - вкладення коштів на період більше одного року.
За формами власності: Приватні інвестиції Державні інвестиції Іноземні інвестиції Спільні інвестиції	- здійснюють приватні та юридичні особи з приватним капіталом; - здійснюють державні і місцеві органи влади з позабюджетних і бюджетних фондів - фізичні і юридичні особи іноземних держав; - суб'єкти національної економіки та іноземних держав.
За регіональною ознакою: Внутрішні інвестиції Зовнішні	- здійснюються в об'єкти всередині держави; - здійснюються поза її межами.
За участю в управлінні об'єктом: Прямі інвестиції Портфельні інвестиції	- інвестор прагне до керівництва підприємством; - інвестор зацікавлений не в керівництві, а у майбутніх дивідендах.
За ступенем обов'язковості: Обов'язкові інвестиції Необов'язкові інвестиції	- їх відсутність може зупинити діяльність об'єкта інвестування; - не є вирішальними в діяльності підприємств.

*Джерело: розроблено на основі вивчення наукових досліджень вчених [35]

Також слід зазначити, що деякі з цих факторів можна передбачити та зменшити їхній вплив до початку інвестування, в той час як інші є неконтрольованими і можуть проявитися вже в процесі інвестування.

Алгоритм створення інвестиційного портфеля підприємства показаний на рисунку 3.3 і складається з семи послідовних кроків.

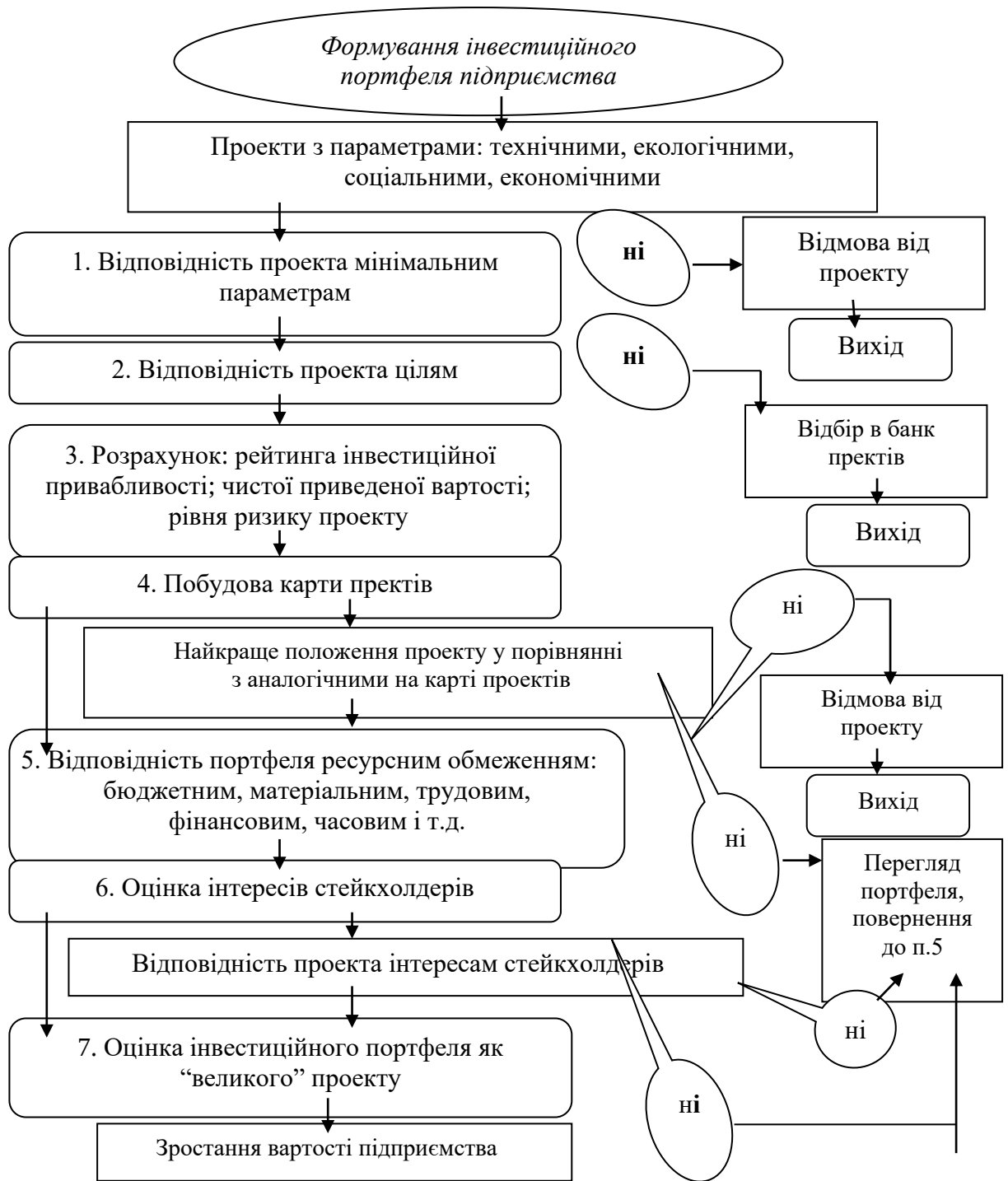

Рис. 3.3. Методика формування інвестиційного портфеля підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [18]

Етап 1. Вибір проектів для включення до інвестиційного портфеля (формування проектного банку) передбачає на цьому етапі пошук реальних варіантів інвестиційних проектів. Для кожного проекту розробляються бізнес-плани, проводяться розрахунки ключових параметрів (технічних, екологічних, соціальних та економічних), а також їх перевірка на

відповідність мінімальним вимогам, що визначаються з урахуванням особливостей підприємства, галузі та нормативних стандартів. Наступним кроком є первинний відбір проектів, з урахуванням таких факторів, як відповідність стратегії та іміджу підприємства, значущість проекту для компанії, регіональна та галузева диверсифікація, товарна та ринкова позиція, а також конкурентні переваги.

Параметри проекту визначаються залежно від його специфічних характеристик. До економічних показників можна віднести: рентабельність інвестицій, індекс рентабельності інвестицій, внутрішню норму прибутковості, термін окупності, дисконтований термін окупності, тобто відносні показники, що оцінюють ефективність проекту, для яких підприємства зазвичай встановлюють мінімальні порогові значення.

Етап 2. Оцінка впливу кожного інвестиційного проекту на досягнення стратегічних цілей підприємства та їх ранжування за рівнем цього впливу, що дозволяє розмістити проекти в порядку зменшення їх інвестиційної привабливості.

Етап 3. Оцінка рейтингу проекту. На основі виконаного аналізу та розрахунків, які оцінюють корисність і ефективність проекту, формується його рейтинг. Цей рейтинг використовується як критерій інвестиційної привабливості проекту.

В залежності від типу проекту, обґрунтування його реалістичності потребує застосування різних внутрішніх стандартів оцінки, що варіюються за складністю розрахунків, обсягом необхідної для аналізу інформації та часом, відведеним на дослідження. Таким чином, аналіз може бути як експрес-оцінкою, так і більш детальним аналізом.

Різниця між детальним і експрес-аналізом проекту є умовною і залежить від характеру проекту, доступних ресурсів, часу та рівня кваліфікації аналітика.

3.2 Напрямки та заходи вдосконалення системи управління інвестиційної діяльності підприємства та підвищення інвестиційної його привабливості

Стійкість економічного розвитку компанії значною мірою залежить від оптимізації інвестиційної діяльності та підвищення її результативності. Ефективність інвестування на рівні підприємства та в масштабах економіки визначається своєчасністю та обґрунтованістю прийнятих рішень. У цьому контексті важливим є не лише створення необхідних умов для інвестування, але й ефективне управління інвестиційними потоками.

Інвестиційна діяльність — це сукупність юридично та економічно обґрунтованих заходів, що здійснюються як вітчизняними, так і іноземними юридичними та фізичними особами для розміщення інвестиційних ресурсів з метою отримання прибутку або досягнення інших значущих результатів.

Управління інвестиціями полягає у застосуванні системи функцій, принципів і методів для розробки і реалізації управлінських рішень на різних рівнях, щоб максимально ефективно використовувати наявні та залучені ресурси. Основною метою є розробка і втілення таких стратегій вкладення капіталу, які принесуть найбільший результат і забезпечать формування, збереження та нарощування економічного потенціалу виробників, що, в свою чергу, сприятиме зростанню ефективності підприємства.

Суб'єктами інвестиційного менеджменту, з огляду на рівень управлінської діяльності, є органи державного управління на центральному та регіональному (місцевому) рівнях, а також керівний склад підприємств. Об'єктами виступають як загальна інвестиційна діяльність, так і окремі інвестиційні проекти.

Однією з ключових функцій управління інвестиціями є регулювання цієї діяльності, що здійснюється через закріплені законодавчо елементи, методи і інструменти.

Система правового регулювання цієї сфери нині складається з нормативних актів, що охоплюють не лише інвестиційну діяльність, але й суміжні галузі.

Необхідно зазначити, що розвиток вітчизняної системи управління інвестиціями гальмується через складне фінансове становище багатьох підприємств, невідповідність рівня правозастосовчої практики вимогам законодавства, брак висококваліфікованих менеджерів та інші фактори.

Окрім того, слід зазначити, що система управління інвестиціями є найбільш ефективною та затребуваною в умовах ринкової конкуренції, при цьому має добре розвинену структуру та інфраструктуру інвестиційного ринку, розвиток якого здійснюється поступово.

До основних методів економічного (непрямого) регулювання інвестицій у виробничу та соціальну сферу відносяться:

- стимулювання використання власних коштів товаровиробниками та інвесторами для інвестиційних цілей (переважно прибутку та амортизації), зокрема через податкові методи;
- вдосконалення системи оподаткування, кредитування та страхування в процесі реалізації інвестиційних проєктів;
- збільшення економічної незалежності підприємств, що реалізують інвестиційні проєкти, особливо за рахунок приватних та іноземних коштів;
- створення спеціальних цільових інвестиційних фондів суб'єктами інвестиційної діяльності за рахунок приватних інвестицій з використанням механізмів захисту від інфляції;
- стимулювання і розвиток підприємницької діяльності у виробництві, забезпеченні та обслуговуванні;
- вдосконалення механізмів залучення приватних, зокрема іноземних інвестицій для технічного і технологічного переоснащення підприємств;
- покращення організаційного та інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційних проєктів за допомогою сучасних інформаційних технологій та інших засобів.

Управління інвестиціями через переважно економічні інструменти, при обґрунтованому їх поєднанні з адміністративними методами та механізмами ринкового саморегулювання, може сприяти підвищенню інвестиційної активності в країні. Це, в свою чергу, допоможе сформувати потужний виробничий потенціал економіки, збільшити випуск конкурентоспроможної продукції, покращити ефективність виробництва та забезпечити стійкий розвиток.

Інвестиційна діяльність, як і будь-яка інша діяльність підприємства, включає процес аналізу, в даному випадку – інвестиційного. Інвестиційний аналіз полягає в дослідженні активності та ефективності інвестиційної діяльності підприємства з метою виявлення можливостей для її зростання.

Інвестиційний аналіз у досліджуваному підприємстві рекомендується проводити за такою схемою (див. рис. 3.4).

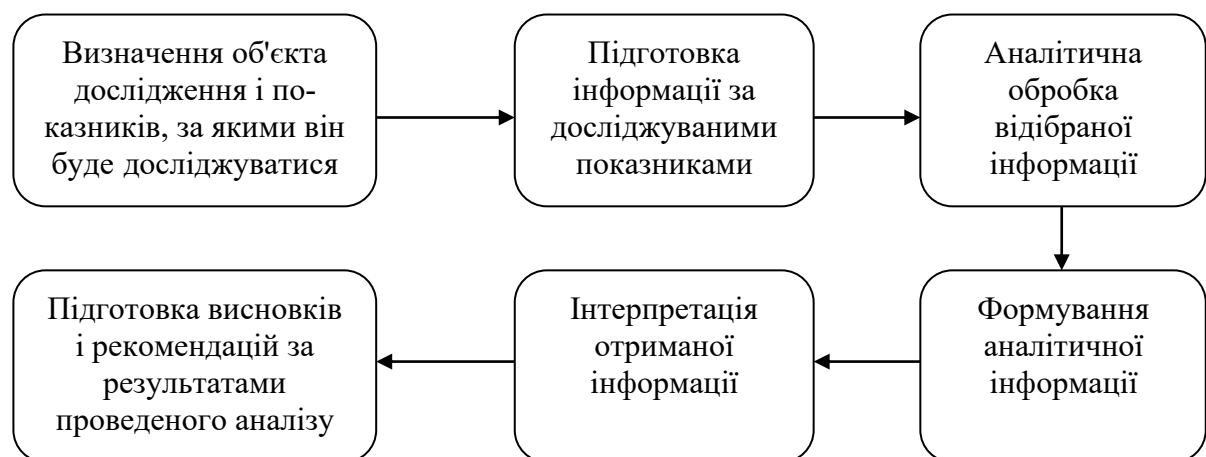

Рис. 3.4. Послідовність проведення інвестиційного аналізу в підприємстві*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [23]

Для побудови ефективної системи управління інвестиціями важливим є процес організації просторово-часової взаємодії всіх елементів управління, як з боку керуючих, так і з боку об'єктів управління. Метою створення такої системи є досягнення максимального інвестиційного ефекту при оптимальних витратах на його досягнення.

Основні завдання інвестиційного аналізу на підприємстві включають:

- науково-економічне обґрунтування інвестиційних планів;

- об'єктивна оцінка інвестиційних стратегій та моніторинг ключових показників;
- аналіз динаміки та структури реальних і фінансових інвестицій;
- оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів та вкладень у цінні папери;
- визначення інвестиційних ризиків реальних та фінансових вкладень підприємства;
- аналіз внутрішніх інвестиційних резервів підприємства та обґрунтування привабливості об'єкта для потенційних інвесторів.

Отже, удосконалення управління інвестиційною діяльністю полягає у розробці та впровадженні таких форм інвестування, які забезпечать максимальний ефект, збереження і збільшення економічного потенціалу підприємства, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності господарської діяльності (див. рис.3.5).

Для ефективного управління інвестиціями необхідно проводити детальний інвестиційний аналіз на підприємстві.

Важливими показниками, які визначатимуть інвестиційну привабливість підприємств, є: стан матеріально-технічної бази та її відповідність сучасному рівню науково-технічного прогресу, виробничі та експортні можливості, стабільність ринку продукції, фінансова стійкість підприємства, а також швидкість повернення інвестицій та рівень рентабельності.

Для забезпечення активної реструктуризації підприємств на етапі стабілізації виробництва важливо підвищити їх інвестиційну привабливість, що дозволить залучити необхідні ресурси для збільшення обсягів конкурентоспроможної продукції.

Зростання динаміки виробництва протягом тривалого періоду за нинішнім виробничим потенціалом є неможливим через невідповідність його техніко-технологічного рівня вимогам сучасної ринкової конкуренції.

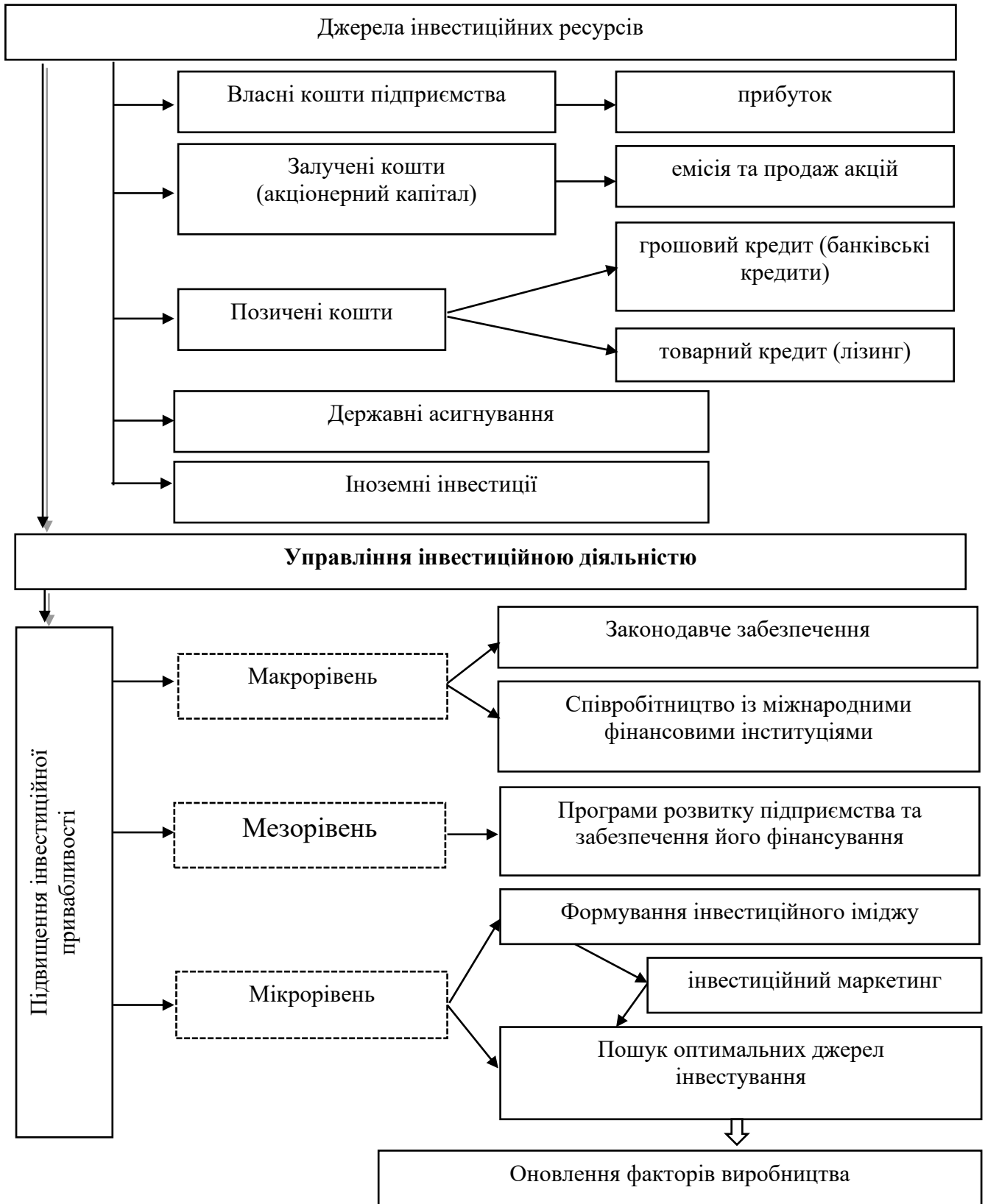

Рис. 3.5. Система управління інвестиційною діяльністю підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [28]

Управління інвестиційною діяльністю вимагає комплексного підходу до визначення джерел інвестицій та ефективного використання їх у різних

сферах. Для окремих підприємств важливим завданням є пошук найбільш підходящих джерел фінансування інвестиційних проектів, особливо тих, що стосуються оновлення основних засобів та інвестування у фактори виробництва.

Отже, відновлення конкурентоспроможної продукції та підвищення інвестиційної привабливості підприємств невід'ємно пов'язані з розвитком бізнесу за допомогою маркетингової концепції. Основна мета маркетингової діяльності полягає у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства та досягненні максимальної вартості бізнесу. Це можна реалізувати лише за умови впровадження ефективних маркетингових стратегій, чий економічний ефект перевищує витрати на їх реалізацію.

Таким чином, для впровадження новітніх технологій та інтенсифікації виробництва об'єктивно необхідно залучати додаткові ресурси.

Необхідно використовувати різні інструменти для досягнення бажаного ефекту, оскільки маркетингові стратегії сприяють збільшенню вартості бізнесу в двох аспектах: підвищення поточного (річного) прибутку — «короткострокова хвиля» зростання вартості; і забезпечення сталих тенденцій зростання прибутку в довгостроковій перспективі — «довгострокова хвиля» підвищення вартості.

Ми вважаємо, що важливо робити акцент на останньому, але оптимальним підходом є інтеграція обох напрямів і використання зростання річного прибутку як основи для підтримки «довгої хвилі» зростання вартості компанії. В умовах ринкових відносин особливо важливим є вибір найкращої структури джерел фінансування інвестицій (див. рис. 3.6).

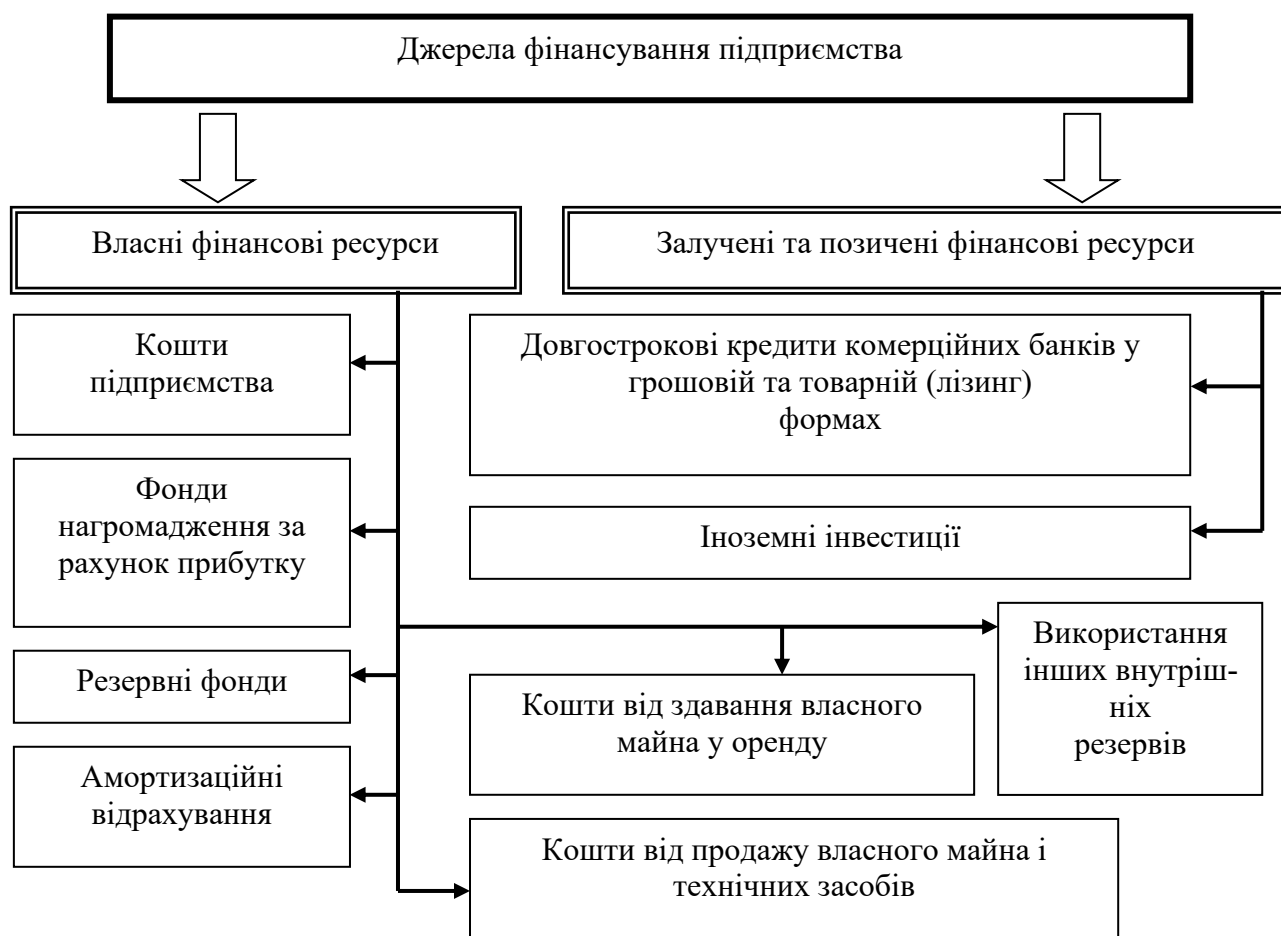

Рис. 3.6. Джерела інвестиційного фінансування на підприємстві*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [41]

Структура джерел інвестування підприємства визначається низкою ключових факторів, зокрема:

- рівнем оподаткування підприємницьких доходів;
- темпами розвитку та стабільністю продажу товарної продукції підприємства;
- характеристиками складу активів підприємства;
- ситуацією на національних і міжнародних ринках капіталу;
- організацією управління фінансовими ресурсами підприємства;
- кредитною політикою банківських установ;
- сутністю стратегічних фінансових рішень підприємства тощо.

Для суб'єкта господарювання найкращим рішенням є використання системного підходу до вибору джерел фінансування підприємства. У цьому

контексті основою для визначення оптимальної структури джерел фінансування може слугувати системний аналіз. Він охоплює оцінку потенційних внутрішніх ресурсів підприємства, а також аналіз можливих обсягів залучення додаткових фінансових коштів, що супроводжуються збільшенням витрат.

Зростання попиту сприяє зменшенню собівартості, зниженню цін на товари чи послуги, що, своєю чергою, стимулює появу нових клієнтів. Такі заходи також підтримують розвиток інновацій і підприємницької активності. Управління інвестиційною діяльністю підприємства передбачає низку ключових елементів, пов'язаних із формуванням і реалізацією управлінських рішень (див. рис. 3.7).

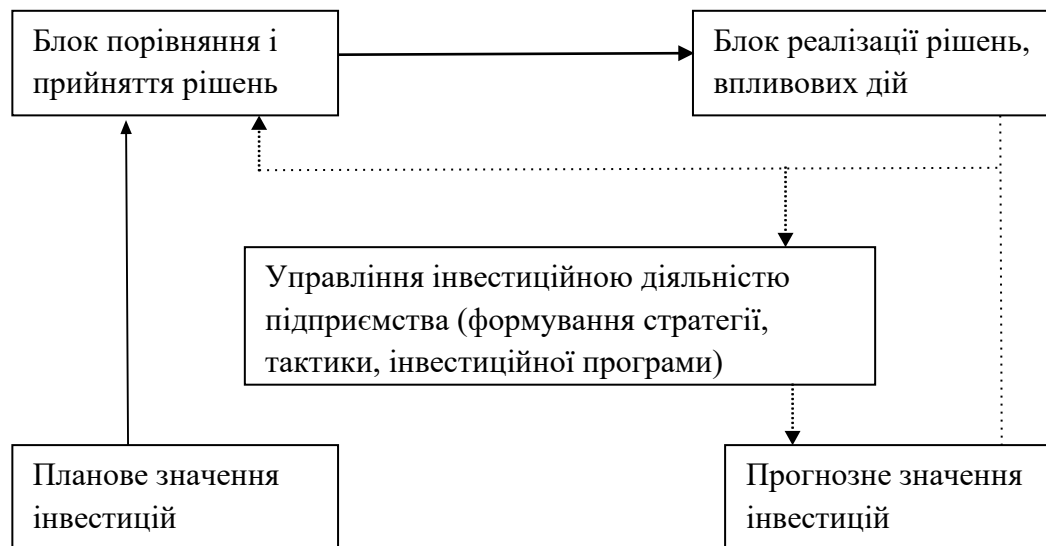

Рис. 3.7. Схема прийняття управлінських рішень з управління інвестиційною діяльністю підприємства*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [50]

Таким чином, базою для ухвалення управлінських рішень є порівняння запланованих інвестиційних обсягів із їх впливом на діяльність підприємства з метою розробки інвестиційної стратегії та тактики, що враховують специфіку регіону, де реалізується інвестиційна програма, а також прогнозування нових обсягів інвестиційних ресурсів. Процес порівняння, який включає оцінку, аналіз впливу та прогнозування, повторюється доти, доки різниця між прогнозованими та запланованими обсягами інвестицій не

зведеться до мінімуму, а комплекс заходів, передбачених інвестиційною політикою, не відповідатиме встановленим стандартам.

Щодо формування ефективної цінової політики підприємства на перспективу, пропонується реалізувати такі заходи:

- визначення планової маржі для кожної торговельної позиції;
- адаптація цін відповідно до конкурентного середовища;
- створення уніфікованого національного прайс-листа для продукції;
- запровадження системи знижок для постійних клієнтів;
- розробка єдиної системи знижок для дистриб'юторів;
- надання знижок і бонусів у роздрібній торгівлі при купівлі більшого обсягу товарів.

Основні принципи розробленої концепції управління інвестиційною діяльністю підприємств полягають у такому: застосування системного підходу, який розглядає підприємство як відкриту економічну систему; відповідність інвестиційних об'єктів цілям інвестування; узгодженість інвестиційної політики з наявними ресурсами та компетенціями персоналу; орієнтація інвестиційної стратегії на підприємницький стиль управління; адаптація інвестиційної політики до зовнішніх умов; забезпечення балансу між результатами інвестиційної діяльності; створення умов для вибору альтернатив при формуванні інвестиційної стратегії підприємства.

Основними шляхами підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТзОВ «Галичина-Захід» є (див. рис. 3.8):

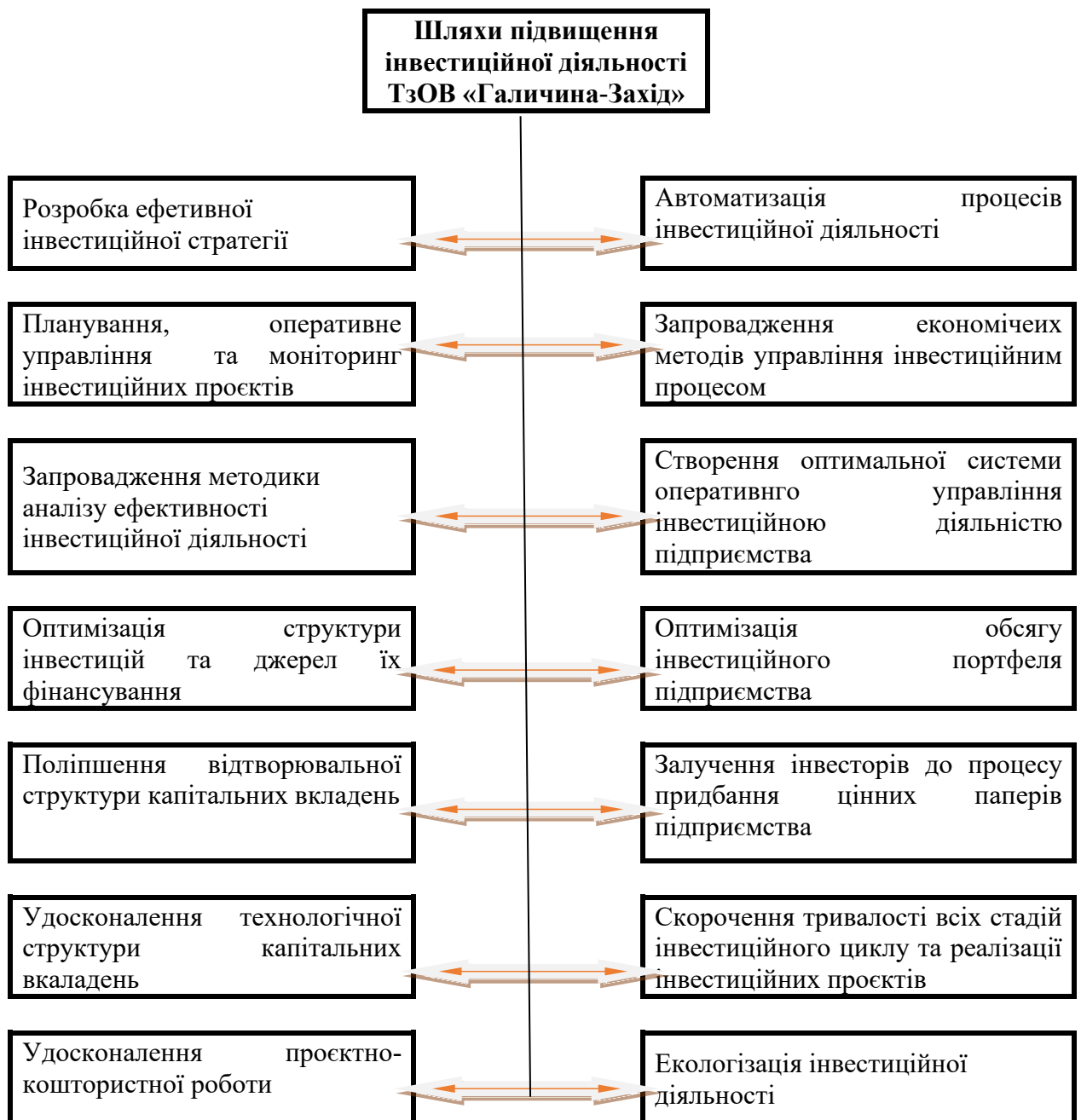

Рис. 3.8. Основні шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності

1. Формування результативної стратегії інвестування підприємства включає встановлення довгострокових інвестиційних цілей, визначення пріоритетних напрямків і видів інвестиційної діяльності, оптимізацію структури наявних інвестиційних ресурсів, ідентифікацію джерел їхнього формування (власних, кредитних або залучених), налагодження взаємодії із зовнішнім інвестиційним середовищем, а також обрання найефективніших способів досягнення визначених довгострокових цілей.

2. Автоматизація інвестиційної діяльності передбачає створення систем для підтримки прийняття рішень на етапах розробки та реалізації інвестиційних проектів. Вибір інвестиційних рішень обґрунтовується через бізнес-план, який включає розділи, присвячені аналізу ринку, організації виробничих процесів, оцінці переваг і витрат проекту, розрахунку терміну окупності, визначенню чистої теперішньої вартості, рентабельності інвестицій і складанню календарного плану заходів для реалізації проекту. Існує широкий вибір програмного забезпечення, яке сприяє автоматизації бізнес-планування. Такі програми зазвичай включають модулі для проведення маркетингового аналізу, оцінки вигід і витрат, інвестиційного аналізу, а також аналізу ризиків, пов'язаних із впровадженням бізнес-ідеї.

3. Процес планування, оперативного управління та контролю інвестиційних проектів передбачає розробку, обґрунтування та коригування бюджетів і календарних планів реалізації інвестицій. Підприємство здійснює моніторинг виконання окремих інвестиційних програм і проектів, а також виявляє проекти з низькою ефективністю. Запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом, що передбачає вдосконалення методів визначення необхідного обсягу та оцінки економічної доцільності капітальних вкладень, прогнозування реальної тривалості інвестиційного процесу для функціонально однакових виробничих об'єктів, система мотивації інтенсивного інвестування виробництва.

4. Впровадження методики оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, яка складається з трьох основних етапів: 1) збір, аналіз, структуризація та впорядкування даних щодо інвестиційної діяльності підприємства на основі фінансової звітності за останні 3–5 років; 2) проведення детального аналізу ефективності інвестиційної діяльності, включаючи дослідження інвестиційного середовища, аналіз галузевих показників, господарської діяльності підприємства, плану капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проектів і оцінку результативності інвестицій; 3) ідентифікація проблем у сфері інвестиційної

діяльності, розробка нових рішень і впровадження інвестиційних проєктів для підвищення її ефективності.

5. Розробка ефективної системи оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства, яка включатиме підсистеми планування, організації та контролю за інвестиційними процесами. Ці підсистеми перебуватимуть під наглядом менеджменту підприємства, щоб забезпечити його стабільний соціально-економічний розвиток та створити умови для гнучкого реагування на зміни у зовнішньому середовищі.

6. Удосконалення структури інвестицій і джерел їх фінансування передбачає досягнення оптимального балансу між різними видами інвестицій: реальними й фінансовими, прямими та портфельними, внутрішніми й зовнішніми, приватними, державними, спільними та іноземними. Також важливо знайти ефективне співвідношення між власними, позиковими та залученими ресурсами для фінансування інвестицій.

Варто зазначити, що підприємства, які використовують виключно власний капітал для інвестиційної діяльності, демонструють найвищий рівень фінансової стійкості. Однак це може уповільнювати їхній розвиток і обмежувати можливості отримання додаткового прибутку на вкладені кошти. З іншого боку, залучення позикового або стороннього капіталу забезпечує ширші фінансові можливості для розвитку, але водночас підвищує ризик виникнення фінансових труднощів.

7. Оптимізація розподілу інвестиційного портфеля підприємства, що включає об'єкти реальних і фінансових інвестицій, спрямованих на реалізацію інвестиційної діяльності відповідно до визначеної інвестиційної стратегії компанії. Необхідно створити портфель інвестицій, провести його аналіз за критеріями дохідності, ліквідності та ризикованості. Формування інвестиційного портфеля відбувається у три етапи. На першому етапі визначають оптимальне співвідношення між реальними та фінансовими інвестиціями; на другому етапі обирають найперспективніші варіанти за показниками економічної ефективності та допустимого рівня ризику; на

третьому – оцінюють ліквідність портфеля, тобто здатність забезпечити платоспроможність підприємства. Підвищення ефективності використання капітальних вкладень досягається також через застосування досягнень науково-технічного прогресу та збільшення значущості інтелектуальних інвестицій у складі інвестиційного портфеля.

8. Поліпшення структури відтворення капітальних вкладень передбачає збільшення частки витрат на технічне оновлення та модернізацію існуючих об'єктів за рахунок скорочення витрат на нове будівництво. Оптимізація структури капітальних вкладень спрямована на розв'язання двох ключових завдань: 1) збільшення частки інвестицій у відновлення (просте відтворення) вартості машин і обладнання за рахунок використання амортизаційного (реноваційного) фонду; 2) встановлення раціональних пропорцій для інвестування в різні форми розширеного відтворення основних засобів, а також у створення необхідних виробничих потужностей підприємств.

9. Активне залучення стратегічних інвесторів до купівлі цінних паперів підприємства потребує зосередженої в часі аналітики діяльності підприємства та ефективного пошуку можливих інвесторів через різні доступні канали, включно із засобами масової інформації. Цим інвесторам пропонуються пріоритетні умови придбання акцій або інших цінних паперів підприємства.

10. Оптимізація структури капітальних вкладень передбачає збільшення частки витрат на обладнання та устаткування і відповідне скорочення витрат на будівельно-монтажні роботи. Також важливим є створення нових виробничих потужностей, залежно від специфіки проекту та витрат на розвиток основних засобів. Для покращення фінансового стану особливу роль відіграють скорочення термінів будівництва, впровадження сучасних матеріалів, конструкцій і технологій, а також інноваційні інженерні рішення.

11. Зменшення тривалості всіх етапів інвестиційного циклу — від проектування до введення в експлуатацію нових об'єктів — сприяє підвищенню ефективності інвестицій. Підприємству слід зосередити увагу на

скороченні часу реалізації інвестиційних проектів, що можна досягти через забезпечення належного фінансування, використовуючи такі механізми, як самофінансування, акціонування, венчурне або змішане фінансування, а також кредитні ресурси.

12. Покращення проектно-кошторисної діяльності сприятиме ефективнішому використанню капітальних інвестицій, забезпечуючи високу економічну результативність проектних рішень. У процесі розробки проектів на розширення, реконструкцію діючих об'єктів і будівництво нових виробничих потужностей необхідно застосовувати найсучасніші досягнення у сферах технічних, технологічних та організаційних рішень, використання будівельних матеріалів і конструкцій, а також оптимального розташування будівель. Важливо також обґрунтовувати та враховувати зменшення питомих капітальних вкладень порівняно з попередніми періодами або аналогічними об'єктами, а також точно визначати кошторисну вартість усіх робіт у рамках відповідної форми відтворення основних засобів.

13. Екологізація інвестиційної діяльності являє собою системний процес трансформації інвестицій з урахуванням екологічних обмежень, спрямований на зменшення руйнівного впливу виробничих, обігових та споживчих сфер. Основним пріоритетом є впровадження найновіших досягнень науково-технічного прогресу. Інвестиційні проекти, спрямовані на екологічну сферу, покликані підвищити екологічність продукції для суспільного й особистого споживання, зменшити використання природних ресурсів на одиницю виробленої продукції, підвищити ефективність господарської діяльності, скоротити забруднення природних екосистем, знизити рівень шкідливих речовин у викидах, стоках і відходах, а також поліпшити якість навколишнього середовища.

Таким чином, для прогресу ТзОВ «Галичина-Захід» важливо не лише нарощувати обсяги капіталовкладень в основні засоби, але й спрямовувати інвестиційні ресурси на створення «інтелектуального продукту» та реалізацію екологічних ініціатив. Це сприятиме підвищенню ефективності

діяльності підприємства та виведенню його на інноваційний рівень розвитку. Компанії слід приділяти увагу розширенню інвестиційного портфеля та залученню капіталу, спрямованого на підтримку бізнес-розвитку.

3.3 Державне регулювання інвестиційної діяльності

Міжнародний досвід організації виробничих процесів демонструє, що успішний розвиток цієї важливої складової суспільного виробництва забезпечується дією комплексу різних факторів, серед яких ключову роль відіграє державна підтримка галузі.

Функціонування сучасного підприємства, як і всієї національної економіки, визначається впливом двох систем управління: ринкової та державної. Ринкова система впливає через реалізацію об'єктивних законів і принципів ринкової економіки в рамках відповідних інституційних умов, характерних для ринкових відносин: приватної власності, свободи підприємництва, вибору, конкуренції та особистої зацікавленості.

На сучасному етапі розвитку української економіки гостро постає питання покращення інвестиційного клімату як на державному рівні, так і в регіонах. Особливо актуальним є підвищення інвестиційної привабливості підприємств, адже саме від їхньої конкурентоспроможності залежить розвиток певної галузі, регіону й економіки країни загалом.

Інвестиційний клімат будь-якої виробничої системи є динамічним і постійно змінюється в кращий або гірший бік. Його стан оцінюється за шкалою від сприятливого до несприятливого. Сприятливий клімат сприяє активності потенційних інвесторів і стимулює приплив капіталу, тоді як несприятливий створює умови для відтоку капіталу і підвищення ризиків для інвесторів [38].

На сьогодні інвестиційний клімат України не є достатньо привабливим. На жаль, наша країна значно поступається у конкуренції за інвестиційний капітал іншим державам Центральної Європи та окремим країнам СНД, де ефективно формується ринкова економіка. Крім того, Україна програє у змаганні з державами Латинської Америки, які перебувають у стадії

економічного розвитку, та країнами Південно-Східної Азії, чиї економічні системи нині стикаються з труднощами.

Збільшення капіталовкладень у різноманітні сфери економічної діяльності, створення нових виробничих потужностей і впровадження сучасного обладнання сприятиме економічному піднесенню. Цей процес активізує конкурентну боротьбу серед підприємств і організацій, що, своєю чергою, позитивно вплине на ефективність інвестицій і раціональний розподіл ресурсів.

Для забезпечення ефективного розвитку ключових показників країни важливо мати чітко визначений політичний курс, орієнтований на досягнення економічної стабільності. Регіональна економічна політика також має враховувати свої специфічні пріоритети. Важливим чинником є структурна модернізація економіки регіонів, особливо в аспекті стратегічних напрямів розвитку. На їх основі мають бути розроблені стратегії та механізми реформування для різних категорій підприємств, визначені обсяги, форми й методи інвестування, а також моделі організації підприємницької діяльності з урахуванням поточної економічної ситуації в регіоні, включно з інституційними аспектами [13].

Важлива функція у формуванні інвестиційної політики на макро-, мезо- та мікрорівнях належить державі. Вона виконує завдання регулювання соціально-економічного, правового, інноваційного, регіонального, зовнішньоекономічного розвитку країни та забезпечення її економічної безпеки.

Дослідження показують, що основними причинами економічних труднощів у країнах з перехідною економікою є несприятливий інвестиційний клімат. Це включає скорочення інвестиційних можливостей бюджетів усіх рівнів, організацій і населення; незадовільний стан транспортної та комунікаційної інфраструктури; домінування державної власності в інвестиційному середовищі; наявність антиінвестиційного настрою в банківській сфері, що виражається у переорієнтації банків на

короткострокове кредитування та зосередження на торговельно-посередницькій діяльності; корупцію; нестабільність законодавства та нездатність урядів виконувати взяті на себе зобов'язання [34].

Державне управління інвестиційним кліматом – це сукупність правових, адміністративних та економічних заходів, які держава використовує для стимулювання та активізації інвестиційних процесів. Насамперед, це ухвалення законів, законодавчих і нормативних актів, що не лише регулюють функціонування окремих сфер економіки, а й передбачають контроль за їхнім виконанням.

Форми та способи державного регулювання інвестиційної діяльності визначаються законами України, зокрема «Про інвестиційну діяльність», «Про власність», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про захист іноземних інвестицій в Україні», «Про режим іноземного інвестування» та іншими нормативно-правовими актами.

На сьогодні Україна переважно дотримується пасивного підходу до інвестиційної політики, застосовуючи переважно правові та економічні механізми регулювання. Лише в окремих випадках держава виступає безпосереднім інвестором. Вважається, що втручання держави в економічні процеси має поступово знижуватися, особливо у сферах, де воно гальмує, а не сприяє покращенню інвестиційного середовища. Водночас, на нашу думку, Україна сьогодні повинна вести активнішу інвестиційну політику, використовуючи як прямі, так і непрямі інструменти для створення та зміцнення сприятливого інвестиційного клімату.

Прямий вплив державного регулювання інвестиційного середовища полягає у керуванні державними інвестиціями, тоді як непрямий вплив передбачає регулювання умов інвестиційної діяльності та здійснення контролю за їх дотриманням усіма учасниками інвестиційного процесу (див. рис. 3.9).

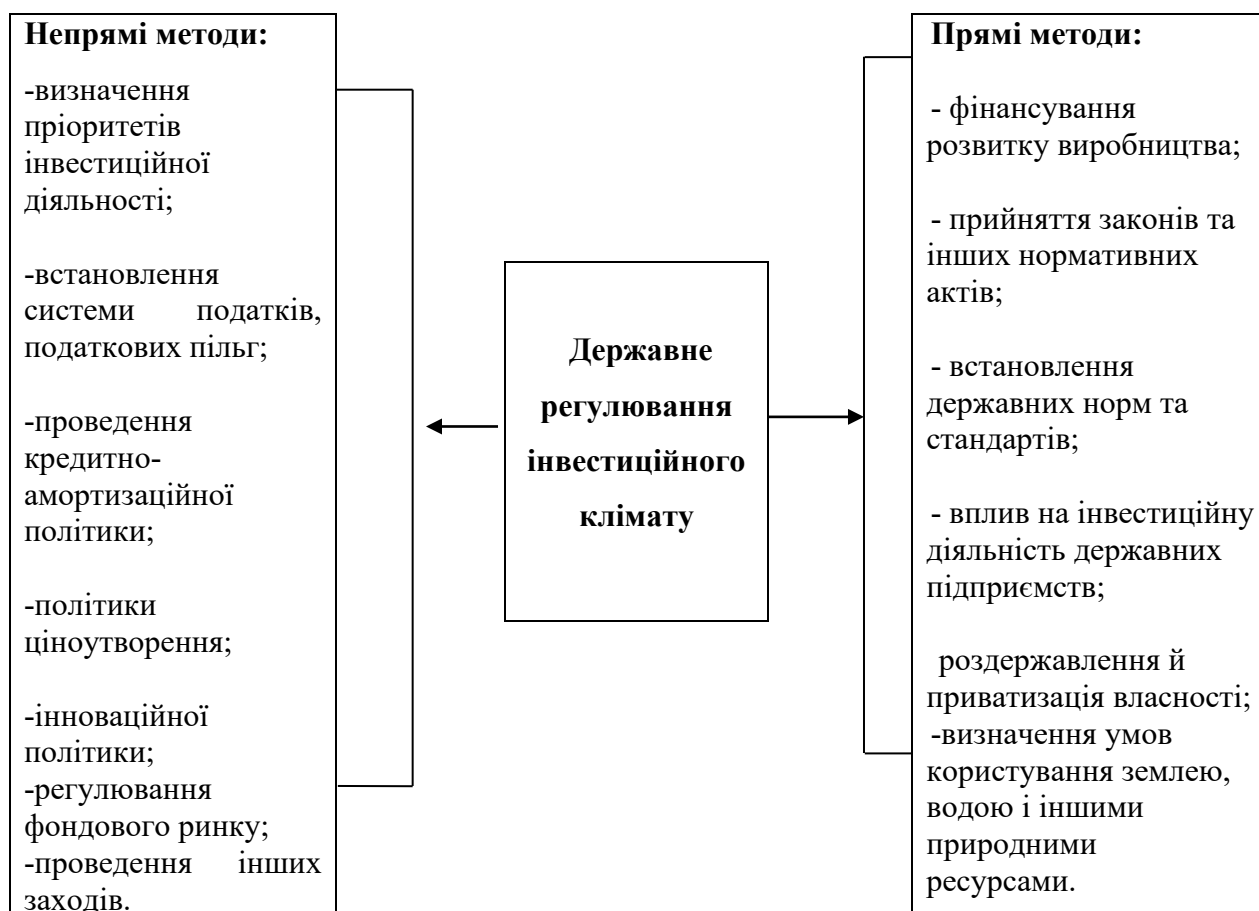

Рис. 3.9. Державне регулювання інвестиційного клімату*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [45]

Державне регулювання інвестиційного клімату здійснюється через ухвалення законодавчих документів, які визначають об'єкти та зміст регулювання, а також відповідальність юридичних і фізичних осіб за їх невиконання. Аналіз економічної ситуації в Україні та її інвестиційної діяльності свідчить, що країна перебуває на етапі формування ринку, а її інвестиційне середовище поступово покращується.

Державне управління інвестиційним кліматом охоплює такі аспекти:

- Політико-правовий аспект: забезпечення політичної стабільності, стабільності законодавчої системи, зниження рівня корупції та криміналізації суспільства.
- Економічний аспект: прискорення ринкової трансформації економіки, макроекономічна стабільність, прозорість і ефективність процесів приватизації та реформування відносин власності.

- Розвиток ринкової інфраструктури: створення здорового конкурентного середовища серед суб'єктів господарювання.

- Організаційний аспект: формування єдиної стратегії державного розвитку, координація дій різних рівнів влади, зниження податкового та адміністративного тиску, а також зменшення рівня бюрократії.

Основні принципи державного регулювання інвестиційного клімату включають:

- Поступову децентралізацію інвестиційної діяльності.
- Підвищення частки внутрішніх фінансових ресурсів суб'єктів господарювання у реалізації інвестиційних проектів.
- Перенесення акцентів із безповоротного фінансування у виробничій сфері на кредитування.
- Виділення бюджетних коштів переважно на реалізацію державних пріоритетів та програм, орієнтованих на структурну перебудову економіки.
- Фінансування об'єктів, зведення яких здійснюється за рахунок державних ресурсів, здебільшого на конкурсній основі.
- Пріоритетність завершення раніше розпочатих об'єктів, модернізації та реконструкції існуючих підприємств.
- Здійснення державного контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій.
- Розширення практики змішаного фінансування інвестиційних проектів.
- Удосконалення нормативної та правової бази для залучення інвестицій.
- Запровадження системи страхування інвестицій. [21].

Усі ці принципи мають бути взаємопов'язаними та взаємозалежними. Головним завданням державної інвестиційної політики слід визначити встановлення пріоритетних напрямків та об'єктів інвестування.

Аналізуючи проблеми підприємств у комплексі, ми вважаємо, що державна програма підтримки повинна охоплювати три основні аспекти:

- а) сприяння функціонуванню підприємств і покращенню їхнього середовища;
- б) розвиток підприємницької діяльності та створення робочих місць;
- в) підтримку всебічної суспільної політики, а також розвиток цивілізованого середовища.

Україні нині необхідна чітка, ефективна та належним чином обґрунтована система державного забезпечення, яка має прийти на зміну директивному плануванню з централізованими капіталовкладеннями, орієнтуючись на децентралізацію, розробку довгострокових стратегій розвитку підприємств, держави та регіонів.

На жаль, на цей час держава реалізує досить заплутану, недосконалу та складну для втілення інвестиційну політику, яка поки що не дає відчутних результатів у покращенні ситуації в усіх сферах. Продовжується неконтрольований процес впровадження окремих напрямів економічних реформ, що, своєю чергою, віддаляє державу від управління виробничими процесами.

Досвід інших країн свідчить, що успішна структурна трансформація економіки можлива лише за умови використання всіх доступних джерел формування сприятливого інвестиційного середовища, а також активної державної підтримки у забезпеченні рівня та темпів інвестиційної діяльності. Така підтримка має бути комплексною, оскільки основними недоліками чинної системи державного сприяння є її непередбачуваність, фрагментарність, несвоєчасність, неповнота і нерегулярність фінансування з боку держави.

Важливою складовою державного регулювання інвестиційного клімату в економічному секторі є ефективний моніторинг, якісне інформаційне забезпечення, оцінка інвестиційного потенціалу, а також аналіз діяльності суб'єктів і об'єктів інвестування. Водночас необхідно враховувати ключові особливості поточного стану галузі.

Обов'язковою умовою державного регулювання інвестиційного середовища є проведення всебічної державної експертизи інвестиційних проєктів. Це важливо, оскільки багато підприємств, які потребують інвестицій, мають вирішувати питання дотримання екологічних та санітарно-гігієнічних стандартів.

Пріоритетним завданням державного управління залишається законодавче завершення процесів реформування.

Ще однією проблемою, яка потребує уваги держави, є тіньова економіка, що створює значні юридичні, економічні, соціальні та суспільні виклики. Це проявляється, зокрема, у несплаті податків і страхових внесків, що негативно впливає на місцеві бюджети, а також у формуванні недобросовісної конкуренції для офіційно працюючих бізнес-структур.

3.4 Зарубіжний досвід здійснення інвестиційної діяльності

У економічно розвинених країнах світу інвестиції є звичним явищем, а інвестиційна діяльність виступає необхідною умовою стабільного функціонування економічної системи. Інвестиції реалізуються переважно двома основними категоріями суб'єктів: приватними та державними інвесторами. Безумовно, існують і інші варіанти інвестування, однак зазначені групи є найпоширенішими в міжнародній практиці [37].

З точки зору управління інвестиційними процесами, найважливішим є аналіз механізмів державного регулювання та підтримки інвестиційної діяльності. Підсумовуючи зарубіжний досвід, можна виділити дві ключові форми участі держави в інвестиційних процесах (див. рис. 3.10) [28].

Рис. 3.10. Форми державного управління інвестиціями у зарубіжних країнах*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [34]

Як зображено на рисунку 3.10, перша форма державного управління інвестиційною діяльністю полягає у створенні сприятливого середовища для інвестицій в країні. З цією метою органи державної влади, дотримуючись принципів системності та послідовності, розробляють, затверджують і впроваджують державну інвестиційну політику. Основні напрями цієї політики визначаються відповідно до стратегічних цілей розвитку держави, підвищення рівня життя громадян, а також специфіки національної економіки тощо.

Друга форма управління інвестиційною діяльністю, що практикується в інших країнах, передбачає безпосередню участь держави в інвестиційних процесах. У цьому випадку держава виступає як один із суб'єктів інвестиційної діяльності, найчастіше в ролі інвестора, щоб підтримати підприємницьку активність.

Також поширені приклади державно-приватного партнерства, коли органи державної влади виступають користувачами об'єктів, створених у межах капіталовкладень [6].

У міжнародній практиці виділяють три ключові групи державних капітальних витрат (див. рис. 3.11) [34].

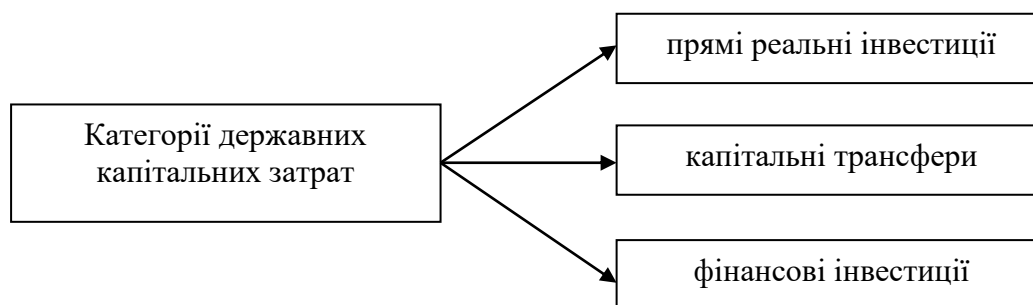

Рис. 3.11 Категорії державних капітальних затрат зарубіжних країн*

*Джерело: побудовано на основі теоретичного вивчення джерел [34]

Прямі реальні інвестиції (див. рис. 3.11) охоплюють придбання обладнання, машин, нерухомості, технологій тощо. Капітальні трансфери передбачають застосування таких інструментів, як виділення коштів на капітальні витрати для міністерств і відомств, зокрема на регіональному рівні державної влади. Фінансові інвестиції включають надання кредитів різним державним установам для реалізації інвестиційних проектів. Таким чином, можна зробити висновок, що держава виступає не лише інвестором у приватні проекти, а й отримувачем інвестицій [13]. Розглянемо міжнародний досвід у сфері інвестиційної діяльності на прикладі кількох країн.

У країнах Латинської Америки до недавнього часу широко практикувалася політика активної участі держави в інвестиційному процесі. Згідно з Національним планом державних інвестицій Аргентини на 2020–2022 роки, частка зазначених вище категорій інвестицій у проекти становила 26,1%, 71,5% і 2,4% відповідно. Основний акцент державних капіталовкладень у цей період, 4–6 років тому, припадав на інфраструктурні проекти. Зазначимо, що ці проекти реалізовувалися не лише за рахунок

державного фінансування, але й із залученням приватного національного та іноземного капіталу. Це дозволило не тільки компенсувати брак державних фінансових ресурсів для будівництва й утримання інфраструктури, але й підвищити ефективність інвестицій [9].

У Колумбії питання інвестиційної діяльності держави регулюються основним правовим актом країни – Конституцією. В окремих статтях Конституції передбачено створення національного плану розвитку, який включає дві частини: загальну та інвестиційну. Національний інвестиційний план затверджується спеціальним законом, який враховує дані про державний борг і прогнози фінансової ситуації на наступні два роки. Усі проекти, що фінансуються з державного бюджету, включаються до банку проектів (BAPIN). Попередню оцінку цих проектів проводить Національний департамент планування. Остаточний варіант інвестиційного плану разом із проектом бюджету, програмою зовнішнього запозичення та квотами затверджується Національною радою економічної і соціальної політики (CONPES). Варто зазначити, що у більшості випадків державні інвестиційні програми не виконуються в повному обсязі.

Досвід Китаю у сфері інвестування свідчить про те, що бюджет цієї країни вже тривалий час має інвестиційну спрямованість. Щорічно частка інвестицій становить приблизно 4% ВВП. Висока ефективність інвестиційної діяльності, а також дохідність державних інвестицій досягається завдяки активному застосуванню механізмів державно-приватного партнерства. У рамках таких механізмів держава разом із приватними інвесторами спільно фінансують будівництво та обслуговування інфраструктурних об'єктів. Основний потік інвестицій спрямовується на розвиток п'яти спеціальних економічних зон, які виступають "точками зростання", що дозволяє уникнути надмірного розподілу коштів серед великої кількості проектів.

Державні інвестиції в зарубіжних країнах, як правило, зосереджені в тих секторах, де спостерігається брак активності приватних інвесторів або

їхній відтік. Це переважно довгострокові проекти, пов'язані з високим рівнем ризику.

У США понад 20% загальних обсягів капіталовкладень припадають на державні інвестиції, з яких 11-12% фінансуються за рахунок федерального бюджету. Основна частина цих коштів спрямовується на оборонну промисловість (дві третини федеральних інвестицій), тоді як місцева влада інвестує у розвиток інфраструктури, включаючи будівництво доріг, шкіл, лікарень і комунальних об'єктів [9].

У Японії частка державних інвестицій коливається від 6,5% до 8,4% ВВП. Основним джерелом фінансування є заощадження громадян, які покривають близько 80% всіх інвестиційних ресурсів. Значна частина коштів поштово-ощадної системи передається у вигляді кредитів довірчим фондам. Крім цього, державний пенсійний фонд також виступає джерелом фінансування, спрямовуючи кошти переважно на промислові та інноваційні проекти.

Таким чином, у більшості країн світу держава приділяє увагу управлінню інвестиційною діяльністю, хоча її пріоритетність у наданні державної підтримки може варіюватися. Держава здійснює інвестиційну діяльність як напряду, так і через спеціальні інститути, такі як банки розвитку. У багатьох країнах ці фінансові установи підтримують розвиток малого та середнього бізнесу, зовнішньої торгівлі та інфраструктури. Наприклад, у Мексиці діє Національна фінансова корпорація (NAFIN), у Бразилії — Національний банк економічного і соціального розвитку (BNDES), а в Чилі — Корпорація розвитку (CORFO). Первинне фінансування цих структур відбувалося за рахунок бюджетних коштів, але згодом вони перейшли на самоокупність [24].

В Японії кошти на інвестиційні програми, зокрема фонди довірчих рахунків, передаються державним кредитним установам, таким як Японський банк розвитку та Японський банк міжнародного співробітництва. Крім банків розвитку, державна підтримка здійснюється через спеціальні трастові фонди,

які фінансуються за рахунок трансфертів, внесків підприємств і міжнародних кредитів. Кошти цих фондів використовуються відповідно до визначених цілей.

Державна участь у реалізації інвестиційних проєктів є невід'ємною частиною підтримки економічного сектору. До заходів прямої фінансової підтримки належать компенсаційні виплати, фінансування наукових досліджень та покриття витрат на модернізацію виробництва. Важливу роль відіграє стабілізація цін на продукцію, яка забезпечує прибутковість підприємств. Це досягається через регулювання цінової політики, обмеження імпорту та надання субсидій.

Японія також демонструє успішний досвід використання пільгових позик для реалізації національних пріоритетів. Завдяки таким інструментам вдалося поступово зменшити залежність від зовнішніх інвестицій і підвищити рівень самозабезпечення країни до 50%. У Чехії система інвестиційної підтримки базується на чітко визначених умовах, таких як одноразова підтримка проєктів і відсутність заборгованостей перед державою.

В ЄС регулювання цін здійснюється через механізми державних закупівель і встановлення цільових цін, що забезпечують стабільність доходів виробників. Крім того, широко застосовуються заходи захисту внутрішнього ринку, такі як імпорتنі мита, квоти, субсидії та податкові збори. У США розмір державних субсидій залежить від економічної ситуації, і в останні роки їх обсяг зріс у три рази.

Ознайомившись із перевагами міжнародного досвіду, можна дійти висновку, що:

- у державах із розвинутою ринковою економікою регулювання фінансового забезпечення підприємств є складним механізмом, який включає широкий спектр інструментів, що впливають на доходи бізнесу. Обсяги державного втручання залежать від рівня економічного та соціального розвитку кожної окремої країни. Принципи та методи державного

фінансування, що застосовуються в цих державах, можуть бути враховані при формуванні концепції фінансової підтримки підприємств в Україні;

- державна підтримка в країнах Європейського Союзу охоплює такі напрями: кредитні програми, що передбачають надання позик через державні або комерційні банки зі зниженням процентної ставки; програми стимулювання реалізації, спрямовані на зростання обсягів продажів певної продукції; програми міжнародної торгівлі, які включають заходи з усунення торговельних бар'єрів, регулювання експортно-імпортних операцій, а також захист національних виробників через митні та тарифні механізми; програми регулювання виробничих обсягів для збалансування попиту та пропозиції.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн у сфері управління інвестиціями, можна зазначити, що головною метою держави є підтримка підприємств для забезпечення економічної стабільності та продовольчої безпеки. Управління інвестиційною діяльністю реалізується у двох основних напрямках: створення сприятливого середовища для інвесторів та безпосереднє державне фінансування проектів через спеціалізовані установи.

Висновки до III розділу

Під час досліджень встановлено, що важливим аспектом для інвестиційного розвитку підприємств є процес планування інвестицій.

У процесі керування інвестиційною діяльністю підприємства при виборі виду інвестицій варто враховувати, що: на початковому етапі інвестування необхідно зосередити всі елементи системи управління інвестиціями для досягнення позитивного результату, що виявляється у перевищенні доходів над витратами; оскільки інвестиції виконуються у грошовій формі, це передбачає тимчасове вилучення коштів з обігу, а в разі використання залучених чи позикових ресурсів виникає додаткова відповідальність, яка покладається як на управління інвестиційною діяльністю, так і на загальну систему управління підприємством. На початкових етапах інвестиційного процесу складно точно оцінити первісні витрати та очікуваний дохід через можливий вплив зовнішніх і внутрішніх

факторів протягом усього періоду інвестування. Інвестиції, як внутрішні, так і зовнішні, супроводжуються ризиками втрати вкладених коштів.

Керування інвестиційною діяльністю – це сукупність функцій, принципів та методів, спрямованих на підготовку і впровадження управлінських рішень на різних рівнях з метою ефективного використання наявних і залучених ресурсів. Основна мета – це створення й реалізація таких варіантів капіталовкладень, які забезпечать максимальний результат, а також сприятимуть збереженню й примноженню економічного потенціалу підприємств, підвищуючи їх ефективність.

Структура джерел фінансування інвестицій у підприємствах визначається низкою ключових факторів, серед яких: рівень оподаткування прибутку підприємств; стабільність та темпи зростання реалізації продукції; структура активів підприємства; стан національного й міжнародного ринків капіталу; політика управління фінансовими ресурсами; кредитна політика банківських установ; а також стратегічні фінансові рішення підприємства тощо.

Державне регулювання інвестиційного клімату здійснюється за такими напрямками:

- Політико-правові аспекти, що охоплюють забезпечення політичної стабільності в країні, стабільність законодавчої бази, зниження рівня корупції та криміналізації суспільства.

- Економічні аспекти, які включають швидкість реформування ринкової економіки, макроекономічну стабільність, прозорість та ефективність приватизаційних процесів, реформування власності, розвиток ринкової інфраструктури, а також сприяння здоровій конкуренції між суб'єктами господарювання.

- Організаційні аспекти, що передбачають розробку єдиної національної стратегії розвитку, узгодження дій органів влади різних рівнів, зниження адміністративного та податкового навантаження, а також мінімізацію бюрократичних бар'єрів.

Основні принципи державного регулювання інвестиційного клімату такі:

- поступова децентралізація інвестиційного процесу;
- збільшення частки власних фінансових ресурсів підприємств у реалізації інвестиційних проектів;
- переорієнтація фінансування в сфері виробництва на кредитування;
- спрямування бюджетних коштів переважно на реалізацію державних пріоритетів, програм та проектів, пов'язаних зі структурною перебудовою економіки;
- фінансування нових об'єктів будівництва переважно на конкурсній основі за рахунок бюджетних коштів;
- пріоритетність у завершенні раніше розпочатого будівництва, модернізації та реконструкції чинних підприємств;
- контроль державними органами за цільовим використанням централізованих інвестицій;
- стимулювання змішаного фінансування інвестиційних проектів;
- удосконалення нормативно-правової бази для залучення більшого обсягу інвестицій;
- впровадження механізмів страхування інвестицій.

Досвід інших країн свідчить, що головним завданням держави в управлінні інвестиційною діяльністю є підтримка підприємств для забезпечення економічної та продовольчої безпеки. Управління інвестиціями здійснюється у двох ключових напрямках: створення сприятливих умов для інвестування та безпосередня участь держави у фінансуванні проектів через спеціалізовані інститути.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Основні засади розробленої концепції управління інвестиційною діяльністю підприємства включають такі положення: застосування системного підходу, що передбачає розгляд підприємства як відкритої економічної системи; узгодження рівня інвестиційної привабливості об'єкта з інвестиційними цілями; відповідність політики в інвестиційній сфері наявним ресурсам і рівню кваліфікації персоналу; орієнтація на підприємницький стиль управління; адаптація інвестиційної стратегії до умов зовнішнього середовища; забезпечення збалансованості у формуванні результатів інвестиційної діяльності; створення альтернативних варіантів вибору при формуванні інвестиційної політики.

За рівнем ризиків інвестиції класифікують на наступні категорії: безризикові, низькоризикові, середньоризикові, високоризикові та спекулятивні.

Щодо суб'єктів, які управляють інвестиційною діяльністю, розрізняють такі види інвестицій: інвестиції, які здійснюють фізичні особи, державні підприємства, організації, спілки, а також релігійні і громадські об'єднання; державні інвестиції, що фінансуються органами влади та управління за рахунок державних ресурсів; іноземні інвестиції, здійснювані іноземними громадянами, компаніями та урядами.

Система управління інвестиціями виконує своє ключове завдання через реалізацію ряду функцій, які поділяються на дві основні групи: загальні функції управління як частини управлінського процесу та специфічні функції управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства включає такі етапи: визначення інвестиційних потреб відповідно до стадії розвитку підприємства; пошук альтернативних рішень та інструментів для реалізації інвестицій; оцінка привабливості запропонованих напрямів інвестиційної діяльності; ухвалення рішень щодо формування інвестиційної програми;

організація впровадження інвестиційних рішень; контроль за їх виконанням; постінвестиційний аналіз ефективності та внесення необхідних коригувань до програми.

ТзОВ «Галичина-Захід» розташоване в селі Кавське Стрийського району Львівської області. Підприємство було створене у серпні 2006 року інвестиційною групою Зитомір Холдінг А/С із Данії на базі колишнього свиногокомплексу. Генеральним директором є Оле Йоргенсен. Загальна площа центральної садиби становить 412 га, з яких 57 га займають тваринницькі та господарські приміщення. Крім того, підприємство орендує землі для вирощування кормових культур.

На підприємстві працює 220 осіб, з яких лише 40 зайняті безпосередньо у догляді за тваринами. Станом на 1 листопада 2023 року кількість свиней склала 83 649 голів, що на 12 534 голів більше, ніж минулого року. Виробництво м'яса за цей період збільшилося на 1 729 тонн і становить 14 134 тонни.

У структурі витрат на виробництво найбільшу частку складають витрати на корми, які в 2023 році досягли 73,7%, порівняно з 70,5% у 2021 році. Амортизаційні витрати зросли на 63,6% у 2023 році порівняно з 2021.

Ефективність підприємства значно покращилась: доходи від реалізації продукції зросли в 19,6 разів, хоча і собівартість зросла у 18,6 разів. Рівень прибутковості збільшився у 12,4 рази, однак у 2022 році спостерігалось зниження рентабельності на 43,8% порівняно з 2007 роком.

До основних методів регулювання інвестування належать: заохочення використання власних коштів для інвестицій; удосконалення податкової, кредитної та страхової систем; розширення можливостей лізингових угод; формування спеціалізованих інвестиційних фондів із захистом від інфляційних ризиків; залучення приватних та іноземних інвестицій; підвищення рівня інформаційного забезпечення інвестиційних проектів.

Основними факторами, що впливають на структуру джерел фінансування інвестицій, є: рівень податків; динаміка реалізації продукції;

стан активів підприємства; ситуація на ринку капіталу; фінансова стратегія суб'єкта господарювання та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексєєнко І. І. Інвестування : навч. посіб.; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Електрон. текстові дан. (1,41 МБ). Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 205 с.
2. Бенджамін Грем, Джейсон Цвейг. Розумний інвестор. Київ : Наш Формат. 2019. 544с.
3. Білошкурський М. В, Заїчко І. В., Ковернінська Ю. В. Фінансовий аналіз резервів прибутку для активізації інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Том 7. № 2. <https://is-journal.com/is/issue/view/19>
4. Бобровська О. Ю., Савостенко Т. О. Публічне управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій : навч. посіб. 2-ге вид., допов. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 238 с.
5. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика фінансового стану підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2022. № 1-2. С. 62-75. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6274>
6. Боярко І. М. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 400 с.
7. Брюховецька Н. Б., Булеєв І. П. Ресурси і механізми інвестиційно-інноваційного розвитку промислових підприємств України. *Вісник економічної науки України*. 2019. №1. С. 11-25.
8. Бурлака Н. І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. № 8. С. 37–44.
9. Бутко М. П., Дітковська М. Ю. та ін. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / за заг.ред. М. П. Бутка. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 480 с.
10. Вербівська Л. В., Заїчко І. В., Тимченко Т. М. Управління інвестиційно-інноваційними ресурсами підприємств в реаліях цифрової економіки.

- Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 2. С. 67- 73. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7757&i=9>
11. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за 2018 р. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 12. Вініченко І. І., Самілик Т. М., Олексюк В. О. Бізнес-процеси в теорії інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2021. №18. С. 22-27.
 13. Вовчак О. Д., Руцишин Н. М. Інвестиційний менеджмент : підручник. Львів : Вид-во Львів, торг.-екон. ун-ту, 2019. 463 с.
 14. Волинчук Ю. В., Завадська О. М., Камінська І. М. [та ін.] Підприємництво і торгівля : навч. посібник / за ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 620 с.
 15. Гавриш О. А., Дергачова В. В., Кравченко М. О. Менеджмент стартап проектів : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 344 с.
 16. Гонтарук Я. В., Мазур К. В. Стратегічні напрямки розвитку переробних підприємств АПК на інвестиційно-інноваційній основі. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 43. Р. 18–28.
 17. Гришук Н. В. Особливості інвестування в розвитку сільського господарства за умов посилення конкуренції. *Всеукраїнський наукововиробничий журнал «Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики»*. № 6. 2019. С. 174-183.
 18. Гудзь О. Є., Стецюк П.А. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 223 с.
 19. Гук О. В., Мохонько Г. А. Інвестування стартап проектів в Україні та закордоном. *Економічний вісник НТУУ “КПІ”. Збірник наукових праць*. Київ : Національний університет України “Київський політехнічний інститут”. 2020. № 17. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216385>.
 20. Гук О. В., Мохонько Г. А., Шендерівська Л. П. Тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/577>.

21. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності : начальний посібник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
22. Гук О.В. Інвестування інноваційної діяльності : конспект лекцій для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 073 «Менеджмент», освітньої програми «Менеджмент інвестицій та інновацій» другого (магістерського) рівня вищої освіти», Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 85 с.
23. Гуткевич С. О., Смик Р. Ю., Занозовська О. Г. Пріоритети інвестиційної діяльності в сучасних умовах : монографія. Харків : Діса плюс, 2019. 172 с.
24. Давиденко Н. М., Скрипник Г. О. Інвестування : підручник. Київ : ФОП «Ямчинський В.О.», 2021. 460 с
25. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. URL: www.ukrproject.gov.ua/
26. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції : практика та досвід*. 2022. № 9–10. С. 30–37.
27. Дмитрієв І. А., І. Ю. Шевченко Економіка підприємства : навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.
28. Задоя А. О. Міжнародна інвестиційна діяльність : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с.
29. Зайцев О. В. Порівняльний аналіз застосування моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (частина 1). *Вісник СумДУ. Серія “Економіка”*. 2019. № 1. С. 99-110.
30. Заїчко І. В. Бюджетна політика як інструмент інноваційно-інвестиційного розвитку держави. *Problems of practical application of innovations, methodology and experience: матеріали XXI Міжнар. наук. прак. конф.* (м.

- Лісабон, Португалія, 15-16 квітня 2021 р.), 2021. С. 23-26. URL: <https://isgkonf.com/uk/problems-of-practical-application-of-innovations-methodology-and-experience-ua>.
31. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
 32. Запорожець Г. В. Теоретико-методичні засади управління інвестиційними ресурсами організації. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 433–439.
 33. Запихляк І. Б., Петрина М. Ю. Людський фактор інтелектуальних ресурсів як головний у забезпеченні готовності підприємства до змін. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 1. С. 17–24.
 34. Захарченко В. І., Ковтуненко К. В., Лаптева В. В. Інноваційно-інвестиційний менеджмент : навч. посіб. (конспект лекцій). Одеса : Гельветика, 2019. 147 с.
 35. Захарченко Н. В. Інвестування : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої школи. Одеса : Атлант, 2018. 184 с.
 36. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки : монографія / С.О. Гуткевич та ін. ; за заг. ред. проф. С.О. Гуткевич. Харків : Діса Плюс, 2021. 208 с.
 37. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. (практикум) / С. В. Качула, С. М. Халатур, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Н. П. Дуброва. Дніпро : Монолит, 2022. 204 с.
 38. Інвестування : конспект лекцій / уклад. Макара Оксана Василівна. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2020. 83 с.
 39. Інноваційний менеджмент : підручник / П. П. Микитюк, В. Я. Брич, М. М. Шкільняк, Ю. І. Микитюк; за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2019. 518 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/36441>
 40. Кавецький В. В. Методичні підходи до оцінювання ефективності інвестицій в окремі групи стейкхолдерів. *Інвестиції : практика та досвід*. 2022. № 1. С. 27-33.

41. Кальний С. В. Інвестування. Практикум : навч. посіб. Київ : Наукова столиця, 2020. 135 с.
42. Кириченко О. А. Інвестування : підручник. Київ : Знання, 2019. 573 с.
43. Колосюк А. М. Інвестування : методичні рекомендації. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2020. 48 с.
44. Корнєєва Ю. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 620 с.
45. Кравчук І. П., Попадюк О. В., Лучик О. І. Інвестування : опорний конспект лекцій. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 120 с.
46. Крамаренко К. М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 246-250.
47. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення 10.12.2024)
48. Крилова І. Г., Христенко О. А. Основи інвестування : методичні рекомендації для практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент», 074 (281) «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання, Миколаїв : МНАУ, 2020. 134 с.
49. Кучер А. В. Методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості землекористувань аграрних підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2018. №1. С. 77-85.
50. Лактіонова О. А. Інвестування : навч. посібник. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. 256 с.
51. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 470 с.

52. Методико-прикладні засади управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням цифрової трансформації економіки України : монографія / М. Ю. Барна, Н. М. Руцишин та ін. Львів : Видавництво АТБ "ННВК", 2022. 380 с.
53. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю.І., Труш І. М. Управління проектами : підручник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль, 2021. 400 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/27985>
54. Микитюк Ю., Микитюк П., Завитій Я. Дослідження концепції організації проектування та оцінка факторів формування економічної ефективності інвестиційних проектів. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 169-182 URL:<http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj>
55. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
56. Мордань Є. Ю. Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Інвестування» / укладачі: Є. Ю. Мордань, І. І. Рекуненко, О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова. Суми : Сумський державний університет, 2019. 92 с.
57. Мулик Т. О. Оцінка стану та перспектив розвитку інвестиційної діяльності підприємств України. *Економіка, фінанси, менеджмент* : актуальні питання науки і практики. 2019. № 7. С. 46–56.
58. Новіков В. М., Карягін Ю. О., Гвелесіані А. Г. Динаміка, структура та проблеми інвестування в соціальну інфраструктуру : монографія. наук. ред. В. М. Новіков; Київ : Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України ; Варшава, 2021. 98 с.
59. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
60. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
61. Офіційний сайт ТзОВ «Галичина-захід». URL:<https://www.halwest.com.ua/>
62. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія:*

Економіка та підприємництво. 2020. № 4(115). С. 90-93. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf (дата звернення 10.12.2024)

63. Петрина М. Ю., Кочкодан В. Б. Особливості реалізації інноваційного потенціалу технопарків провідних країн світу. *Інфраструктура ринку*. 2020. №39. С.83-90. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/39-2020>.
64. Петухова О. М. Інвестування : навч. посіб. : для студентів ВНЗ. Нац. ун-т харч. технологій. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 335 с.
65. Питання Національної інвестиційної ради: Указ Президента від 29.08.2022. Дата оновлення: 25.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365/2022>.
66. Польова Т. В., Кравцова Ю.В. Аналіз ліквідності балансу. *Ефективна думка*. 2018.
67. Попело О. Інноваційно-інвестиційна домінанта в регіональному розвитку продуктивних сил. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 3 (15). С. 112-129.
68. Притуляк Н. М. Корпоративна нефінансова звітність як інформаційна складова соціально відповідального інвестування. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 3. С. 71- 80.
69. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
70. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text>.
71. Роганова Г. О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. Warsawa (Poland) : RS Global Sp. z O.O., Scientific Educational Center, 2019. № 4 (24). С. 28-34.
72. Руцишин Н. М. Іноземне інвестування в Україні та його особливості *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи* :

збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (28 лист. 2018) Львів : Львівський інститут МАУП, 2018. Ч. 1. С.106–109.

73. Руцишин Н. М. Мельницька Я. А. Інвестиційна діяльність в Україні та її особливості. *Фінансові механізми сталого розвитку України : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 жовт. 2018)*. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. С.147–150.
74. Савенко О. Ф., Коваленко О.В. Роль інвестиційних ресурсів в економічному розвитку підприємства. *Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону : Матеріали Міжн. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя., 27-28 трав. 2021 р. Запоріжжя. 2021. С.336-338.*
75. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 312 с.
76. Саінчук С. В., Семенюк В. О., Биндю В. А. Інвестування : навч. посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. 207 с.
77. Селіверстов В. В. Інвестування [Текст] : підручник. Суми : Університет. кн., 2019. 480 с.
78. Сириченко Н. С. Міжнародне інвестування: теоретико-практичні аспекти дослідження : монографія. Вінниця : Нілан, 2018. 182 с.
79. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf.
80. Скоробогатова Н. Є. Інвестування : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ : КІП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 147 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47347/5/Investyvannia.pdf>
81. Скрипник Г. О. Інвестування : навч. посіб. Київ : ЦП «Компринт», 2018. 350 с.
82. Степанова А. А. Інвестування в схемах і таблицях : підручник. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 103 с.

83. Україна піднялась у рейтинзі Doing business-2020. URL : <https://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/ukraina-podnyalas-v-reytinge-doingbusiness-2020>
84. Фесенко О. М. Адміністративно-правовий захист інвестицій в Україні : монографія. Одеса : Гельветика, 2020. 579 с.
85. Фінансовий менеджмент : підручник / За ред. М. І. Крупки. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
86. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66 – 72.
87. Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2022. 320 с.
88. Черчик Л. Проектний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018. 184 с.
89. Чорна М. В., Глухова С. В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства : монографія. Харків : ФОП Шейніна О.В., 2018. 210 с.
90. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. Київ : Генеза, 2018. 266 с.
91. Штефан Н .М. Конспект лекцій до навчальної дисципліни «Інвестиційний менеджмент» для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 072 – фінанси, банківська справа та страхування [Електронний ресурс]: методичні рекомендації / НТУ «ДП», 2022. 75 с.
92. Яріш О. В. Оптимізація податкового навантаження інститутів спільного інвестування та їх інвесторів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. Полтава : ПУЕТ, 2018. № 5. С. 119-124.
93. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю, Якимів А. І. Державне управління інвестиційною діяльністю : навч. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 429 с.